

T.C.
KAHRAMANMARAŞ SÜTÇÜ İMAM ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

ORTAOKUL FEN VE TEKNOLOJİ ÖĞRETİMİNDE
KULLANILAN ÇALIŞMA KİTAPLARININ
KULLANIM DURUMUNUN ÖĞRETMEN VE
ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİ DOĞRULTUSUNDA
İNCELENMESİ

FETULLAH İNCE

YÜKSEK LİSANS TEZİ
İLKÖĞRETİM ANABİLİM DALI
FEN BİLGİSİ EĞİTİMİ BİLİM DALI

KAHRAMANMARAŞ 2015

T.C.
KAHRAMANMARAŞ SÜTÇÜ İMAM ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

ORTAOKUL FEN VE TEKNOLOJİ ÖĞRETİMİNDE
KULLANILAN ÇALIŞMA KİTAPLARININ
KULLANIM DURUMUNUN ÖĞRETMEN VE
ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİ DOĞRULTUSUNDA
İNCELENMESİ

FETULLAH İNCE

Bu tez,
İlköğretim anabilim dalı
Fen bilgisi eğitimi bilim dalı
YÜKSEK LİSANS
derecesi için hazırlanmıştır.

KAHRAMANMARAŞ 2015

Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü öğrencisi Fetullah İNCE tarafından hazırlanan “ORTAOKUL FEN VE TEKNOLOJİ ÖĞRETİMİNDE KULLANILAN ÇALIŞMA KİTAPLARININ KULLANIM DURUMUNUN ÖĞRETMEN VE ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİ DOĞRULTUSUNDA İNCELENMESİ” adlı bu tez, jürimiz tarafından 27/03/2015 tarihinde oy birliği ile İlköğretim anabilim dalı, Fen bilgisi eğitimi bilim dalında Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Doç. Dr. Mustafa YAZICI(DANIŞMAN)
İlköğretim Fen Bilgisi Eğitimi Anabilim Dalı
Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi

Doç. Dr. Sakine Serap AVGIN (ÜYE)
İlköğretim Fen Bilgisi Eğitimi Anabilim Dalı
Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi

Doç. Dr. İzzet DÖŞ (ÜYE)
Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı
Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Doç. Dr. Mustafa ŞEKKEİ
Fen Bilimleri Enstitüsü Müdürü

TEZ BİLDİRİMİ

Tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada orijinal olmayan her türlü kaynağa eksiksiz atıf yapıldığını bildiririm.

Fetullah İNCE

Not: Bu tezde kullanılan özgün ve başka kaynaktan yapılan bildirişlerin, çizelge, şekil ve fotoğrafların kaynak gösterilmeden kullanımı, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunundaki hükümlere tabidir.

**ORTAOKUL FEN VE TEKNOLOJİ ÖĞRETİMİNDE KULLANILAN ÇALIŞMA
KİTAPLARININ KULLANIM DURUMUNUN ÖĞRETMEN VE ÖĞRENCİ
GÖRÜŞLERİ DOĞRULTUSUNDA İNCELENMESİ
(YÜKSEK LİSANS TEZİ)**

FETULLAH İNCE

ÖZET

Bu çalışmada Ortaokul Fen ve Teknoloji dersinde kullanılan öğrenci çalışma kitaplarının kullanımı, öğretmen görüşleri doğrultusunda değerlendirilmiştir. Çalışmanın amacı öğrenci çalışma kitaplarının kullanımında karşılaşılan güçlükleri ortaya koyarak öğrenci çalışma kitaplarının daha etkin, işlevsel ve verimli olabilecek kitaplar haline dönüştürülmesine katkı sağlamaktır. Araştırma, 2013–2014 eğitim öğretim yılında Kahramanmaraş ilinde görev yapan 95 Fen ve Teknoloji öğretmeni ile 34 farklı ortaokulda yürütülmüştür. Karma yöntemin esas alındığı araştırmanın nicel boyutunda Fen ve Teknoloji öğretmenleri (N=95), ortaokul 6. sınıf (N=300), ortaokul 7. sınıf (N=300) ve ortaokul 8. sınıf öğrencileri (N=300) ile çalışılmış olup, araştırmanın nitel boyutunda ise 10 Fen ve Teknoloji öğretmeni ile çalışılmıştır. Veri toplama aracı olarak ise “öğretmen görüş anketi, öğrenci görüş anketi ve mülakat formu” kullanılmıştır. Nicel verilerin analizinde betimsel istatistikler (f, %), nitel verilerin analizinde ise içerik analizi kullanılmıştır. Çalışma sonucunda öğrenci çalışma kitaplarının amacının öğretmenlerce yeterince özümsemediği, öğrenci hazır bulunuşluk düzeyinin ve ders süresinin yetersizliği, deneylerde kullanılan malzeme eksikliği gibi sorunlar nedeniyle Fen ve Teknoloji öğrenci çalışma kitaplarının, kullanımıyla ilgili çeşitli problemler olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca yapılan araştırmada çalışma kitaplarının Milli Eğitim Bakanlığı’nın hazırlamış olduğu öğretmen kılavuz kitabındaki yönlendirmeler dâhilinde uygulanmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Fen ve Teknoloji ders süresinin tekrar gözden geçirilmesi, dersin kazanımları ile ilgili etkinliklere yeterince yer verilmesi, etkinliklerin sınıf ve öğrenci seviyeleri dikkate alınarak tekrar gözden geçirilmesi gerektiği önerilmektedir.

Anahtar Sözcükler: Öğrenci Çalışma Kitapları, Fen Öğretimi, Aktif Öğrenme

Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi

Fen Bilimleri Enstitüsü

İlköğretim Fen Bilgisi Eğitimi Anabilim Dalı, 27/03/2015

Danışman: Doç. Dr. Mustafa YAZICI

Sayfa sayısı: 104

**SECONDARY SCHOOL TEACHING SCIENCE AND TECHNOLOGY USED
BOOK STUDY USING STATE TEACHERS AND STUDENTS STUDY IN LINE
WITH VIEWS TO
(M.Sc. THESIS)**

FETULLAH İNCE

ABSTRACT

In this study, the use of workbooks used in Secondary Science and Technology course is evaluated in light of teachers. Aim of this study is to contribute in making workbooks more effective, functional and efficient by introducing difficulties encountered in the implementation of workbooks. This study was carried out in different 34 secondary schools by 95 Science and Technology teachers who served in Kahramanmaraş in the 2013-2014 academic year. This research based on mixed methods was done on Science and Technology Teachers (N=95), 6th graders (N=300), 7th graders (N=300) and 8th graders (N=300) for the quantitative format and 10 Science and Technology Teachers for the qualitative format. In this study descriptive screening method was used as the method, and “survey of teacher’s opinions” was used as the tool of collecting data. Descriptive statistics (f, %) were used for the analysis of quantitative data (f, %) and content analysis was used for the analysis of qualitative data. In this study it was determined that there are various problems associated with use of Science and Technology workbooks such as the purpose of the student workbook is not sufficiently absorbed by teachers, lack of readiness of students and course duration, lack of material used in the experiments.

In this study it was also concluded that workbooks aren’t implemented in the guidance of the teacher's book prepared by the Ministry of National Education. It is proposed that duration of Science and Technology course should be revised, there should be enough activities related to course outcomes and activities should be revised by considering class and student levels

Keywords: Student workbook, Science education, Active learning, Constructivist education

University of Kahramanmaraş Sütçü İmam

Graduate School of Sciences

Department of Sciences Education, 27/03/2015

Supervisor: Assoc. Prof. Dr. Mustafa YAZICI

Pagenumber: 104

TEŞEKKÜR

Araştırma süresince bana bilgisi ve deneyimleriyle yardımcı olan danışman hocam Doç. Dr. Mustafa YAZICI'ya, tez çalışmam boyunca yardımlarını esirgemeyen arkadaşlarım doktora öğrencisi Nurullah YAZICI'ya, Ökkeş POLAT'a ve Fetullah ÖZDEMİR'e tezimin uygulama aşamasında bana yardımcı olan meslektaşlarıma, yönetici ve öğrencilere; her zaman yanımda olan ve en stresli zamanlarımda desteğini hiçbir zaman esirgemeyen sevgili eşime ve biricik kızıma sonsuz teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

Sayfa No

ÖZET	i
ABSTRACT	ii
TEŞEKKÜR	iii
İÇİNDEKİLER	iv
ŞEKİLLER DİZİNİ	vi
ÇİZELGELER DİZİNİ	vii
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ	ix
1. GİRİŞ	1
1.1. Araştırmanın Problemi	1
1.2. Araştırmanın Amacı	1
1.3. Araştırmanın Önemi	2
1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları	3
1.5. Araştırmanın Sayıltıları	3
1.6. Bilimsel Tanımlar	3
2. ÖNCEKİ ÇALIŞMALAR	5
3. FEN VE TEKNOLOJİ ÖĞRETİMİ VE ÖĞRENCİ ÇALIŞMA KİTAPLARI	15
3.1. Fen ve Teknoloji Eğitimi	15
3.2. Fen ve Teknoloji Eğitiminin Amaçları	15
3.3. Fen ve Teknoloji Okuryazarlığı	16
3.4. Yenilenen Fen ve Teknoloji Programı	19
3.5. Yapılandırmacı Öğrenme	21
3.6. Ders Kitapları	22
3.6.1. Fen ve teknoloji ders kitapları	24
3.6.2. Fen ve teknoloji dersi öğretmen kılavuz kitapları	26
3.6.3. Fen ve teknoloji dersi öğrenci çalışma kitapları	29
3.6.3.1. Öğrenci çalışma kitaplarının hazırlanması	29
3.6.3.2. Fen ve teknoloji öğrenci çalışma kitaplarının içeriği	30
3.6.3.3. Fen ve teknoloji öğrenci çalışma kitaplarının görsel tasarımı	33
3.6.3.4. Fen ve teknoloji öğrenci çalışma kitaplarının kullanımı	33
4. YÖNTEM	36
4.1. Araştırmanın Modeli	36
4.1.1. Karma yöntemin avantajları	37

4.1.2. Karma yöntemin dezavantajları	38
4.2. Nicel Bölüm.....	38
4.3. Nitel Bölüm	39
4.4. Evren.....	39
4.5. Örneklem	39
4.6. Nitel Araştırma Boyutunda Çalışma Grubu	41
4.7. Veri Toplama Araçları.....	41
4.7.1. Öğretmen anketi geliştirme süreci	41
4.7.2. Öğrenci anketi geliştirme süreci	42
4.7.3. Öğretmen mülakat formunun geliştirilmesi	42
4.8. Verilerin Analizi	43
5. BULGULAR VE TARTIŞMA.....	44
5.1. Örneklem Grubuna İlişkin Demografik ve Olgusal Bilgiler	44
5.2. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular	46
5.3. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular	54
5.4. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular	58
5.5. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular	69
5.6. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular	74
5.7. Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgular	83
6. SONUÇ VE TARTIŞMA.....	86
KAYNAKLAR	89
EKLER	95
ÖZ GEÇMİŞ.....	104

ŞEKİLLER DİZİNİ

	<u>Sayfa No</u>
Şekil 3.1. Öğretmen Kılavuz Kitaplarında Çalışma Kitabı Yönlendirmeleri	34
Şekil 4.1. Araştırmanın Akış Şeması.....	36

ÇİZELGELER DİZİNİ

Sayfa No

Çizelge 3.1. 6. Sınıf fen ve teknoloji öğretim programının üniteleri, kazanım sayıları, etkinlik sayıları ve öz değerlendirme etkinliklerinin dağılımı	32
Çizelge 3.2. 7. Sınıf fen ve teknoloji öğretim programının üniteleri, kazanım sayıları, etkinlik sayıları ve öz değerlendirme etkinliklerinin dağılımı	32
Çizelge 3.3. 8. Sınıf fen ve teknoloji öğretim programının üniteleri, kazanım sayıları, etkinlik sayıları ve öz değerlendirme etkinliklerinin dağılımı	33
Çizelge 4.1. Örnekleme yer alan okulların dağılımı.....	40
Çizelge 5.1. Öğretmenlerin cinsiyetlerine göre frekans ve yüzde dağılımı.....	44
Çizelge 5.2. Öğretmenlerin yaşlarına göre frekans ve yüzde dağılımı.....	44
Çizelge 5.3. Öğretmenlerin eğitim durumlarına ilişkin bilgilerin frekans ve yüzde dağılımı	45
Çizelge 5.4. Öğretmenlerin mesleki çalışma yıllarına ilişkin bilgilerin frekans ve yüzde dağılımı.....	45
Çizelge 5.5. 6. Sınıf öğrencilerinin cinsiyetlerine göre frekans ve yüzde dağılımı.....	45
Çizelge 5.6. 7. Sınıf öğrencilerinin cinsiyetlerine göre frekans ve yüzde dağılımı.....	46
Çizelge 5.7. 8. Sınıf öğrencilerinin cinsiyetlerine göre frekans ve yüzde dağılımı.....	46
Çizelge 5.8. Çalışma kitaplarının öğretmen kılavuz kitabındaki yönlendirmelere göre ve program dahilinde kullanımına ilişkin öğretmen görüşlerinin dağılımı.....	47
Çizelge 5.9. Öğrenci çalışma kitaplarının programın öngördüğü şekilde kullanım durumuna ilişkin 6. sınıf öğrenci görüşlerinin dağılımı	51
Çizelge 5.10. Öğrenci çalışma kitaplarının programın öngördüğü şekilde kullanım durumuna ilişkin 7. sınıf öğrenci görüşlerinin dağılımı	51
Çizelge 5.11. Öğrenci çalışma kitaplarının programın öngördüğü şekilde kullanım durumuna ilişkin 8. sınıf öğrenci görüşlerinin dağılımı	52
Çizelge 5.12. Çalışma kitaplarında yer alan etkinliklerin, ortaokul fen ve teknoloji programında yer alan kazanımları desteklemesine katkısının sağlanmasına ilişkin öğretmen görüşlerinin dağılımı	55
Çizelge 5.13. Çalışma kitaplarında yer alan etkinlikler yapılandırmacı anlayışa uygunluğuna ilişkin öğretmen görüşlerinin dağılımı	59
Çizelge 5.14. Öğrenci çalışma kitaplarındaki etkinliklerin yapılandırmacı öğrenme anlayışına uygunluğuna ilişkin 6. sınıf öğrenci görüşlerinin dağılımı	65

Çizelge 5.15. Öğrenci çalışma kitaplarındaki etkinliklerin yapılandırmacı öğrenme anlayışına uygunluğuna ilişkin 7. sınıf öğrenci görüşlerinin dağılımı	65
Çizelge 5.16. Öğrenci çalışma kitaplarındaki etkinliklerin yapılandırmacı öğrenme anlayışına uygunluğuna ilişkin 8. sınıf öğrenci görüşlerinin dağılımı	66
Çizelge 5.17. Öğrenci çalışma kitaplarının sınıf ve öğrenci seviyesine uygunluğuna ilişkin öğretmen görüşlerinin dağılımı	70
Çizelge 5.18. Öğrenci çalışma kitaplarının sınıf ve öğrenci seviyesine uygunluğuna ilişkin 6.sınıf öğrenci görüşlerinin dağılımı	72
Çizelge 5.19. Öğrenci çalışma kitaplarının sınıf ve öğrenci seviyesine uygunluğuna ilişkin 7.sınıf öğrenci görüşlerinin dağılımı	72
Çizelge 5.20. Öğrenci çalışma kitaplarının sınıf ve öğrenci seviyesine uygunluğuna ilişkin 8.sınıf öğrenci görüşlerinin dağılımı	73
Çizelge 5.21. Öğrenci çalışma kitaplarıyla ilgili kullanımında karşılaşılan güçlüklerle ilişkin öğretmen görüşlerinin dağılımı	75
Çizelge 5.22. Öğrenci çalışma kitaplarının etkin bir şekilde kullanımını engelleyen güçlüklerle ilişkin öğretmen görüşlerinin frekans dağılımları	81
Çizelge 5.23. Öğrenci çalışma kitaplarıyla ilgili kullanımında karşılaşılan güçlüklerle ilişkin 6.sınıf öğrenci görüşlerinin dağılımı	82
Çizelge 5.24. Öğrenci çalışma kitaplarıyla ilgili kullanımında karşılaşılan güçlüklerle ilişkin 7.sınıf öğrenci görüşlerinin dağılımı	82
Çizelge 5.25. Öğrenci çalışma kitaplarıyla ilgili kullanımında karşılaşılan güçlüklerle ilişkin 8.sınıf öğrenci görüşlerinin dağılımı	82
Çizelge 5.26. Öğrenci çalışma kitaplarının daha etkin kullanımı için önerilen öğretmen görüşlerinin frekans dağılımı	83

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

Akt	: Aktaran
Ed	: Editör
f	: Frekans
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
ÖÇK	: Öğrenci Çalışma Kitabı
ÖD	: Öz Değerlendirme
ÖKK	: Öğretmen Kılavuz Kitabı
TEOG	: Temel Öğretimden Ortaöğretime Geçiş
SPSS	: Sosyal Bilimler İstatistik Paket Programı
TTKB	: Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı
ty	: Tarih yok
NRC	: National Research Council

1. GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın problemi, alt problemler, araştırmanın amacı, önemi, sınırlılıkları ve varsayımlar yer almaktadır. Ayrıca araştırmada sıkça kullanılan terimlerin tanımları ele alınmıştır.

1.1. Araştırmanın problemi

Ders kitabının yanında öğrencilerimize verilen öğrenci çalışma kitapları hakkında yeterli sayıda akademik bir çalışmaya rastlanmamıştır. Fen Bilimleri öğretmenlerimizin dersin işlenişinin hemen ardından öğrencilerimize uyguladıkları ve çoğunlukla öğrencilerimize kazandırılması hedeflenen kazanımları pekiştirici özelliği olması nedeniyle büyük önem arz eden öğrenci çalışma kitaplarının Fen Bilimleri öğretmenleri ve kullanıcı konumunda olan öğrencilerimizin görüşleri doğrultusunda değerlendirilmesini yapmaktır. Araştırmanın problemi ortaokul fen ve teknoloji öğretiminde kullanılan öğrenci çalışma kitaplarının kullanım durumlarının öğretmen ve öğrenci görüşleri doğrultusunda incelenmesidir. Araştırmada şu alt problemlere cevap aranmaya çalışılacaktır.

- 1) Çalışma kitapları öğretmen kılavuz kitabındaki yönlendirmelere göre ve program dâhilinde kullanılmakta mıdır?
- 2) Çalışma kitaplarında yer alan etkinlikler, ortaokul fen ve teknoloji programında yer alan kazanımları desteklemekte midir?
- 3) Çalışma kitaplarında yer alan etkinlikler yapılandırmacı anlayışa uygun nitelikte midir?
- 4) Çalışma kitapları sınıf ve öğrenci seviyesine uygun mudur?
- 5) Öğrenci çalışma kitaplarının etkin bir şekilde kullanımını engelleyen güçlükler var mıdır? Varsa nelerdir?
- 6) Öğrenci çalışma kitaplarının daha etkin kullanımı için önerileriniz var mıdır? Varsa nelerdir?

1.2. Araştırmanın Amacı

Öğrenci çalışma kitaplarında yer alan etkinlikler yapılandırmacı eğitim yaklaşımına göre öğrenciye aktif öğrenme fırsatı verecek türdendir. Çalışma kitaplarında yer alan etkinlik ve çalışmalar öğrenciye bilgi, beceri ve tutum kazandırmada öğretmene kolaylık sağlaması öğrenci çalışma kitaplarından beklenen koşullardandır (Komisyon, 2010). Çalışma kitaplarından beklenen faydanın sağlanabilmesi etkili bir şekilde sınıf içinde

kullanılmasına bağlıdır. Bu sebeple bu araştırmanın amacı; ortaokul fen ve teknoloji dersinde kullanılan öğrenci çalışma kitaplarının öğretim programının öngördüğü şekilde kullanılıp kullanılmadığı, kullanımı sırasında karşılaşılan güçlüklerin neler olduğuna yönelik fen ve teknoloji öğretmenlerinin görüşlerini ve karşılaştıkları sorunları belirleyerek konuyla ilişkili çözüm önerilerini sunmaktır.

1.3. Araştırmanın Önemi

Yapılandırmacı anlayışa göre öğretmenin yapması gereken öğrenci ile eğitim programı arasında aracılık etmektir (Açıkgöz, 2003). Böylece öğretmen geleneksel olarak sınıf kontrolü yaparak bilgi aktaran birey olma rolünden, öğrenmeye ortam hazırlama, rehberlik ve öğrenmeyi kolaylaştırıcı faaliyetlere bırakır. Yapılandırmacı anlayışta sınıfın odağı, öğrencinin bilgi yapılandırması olduğu için, öğretmen merkezli sınıf anlayışı, yerini öğrenen merkezli anlayışa bırakmıştır. Burada öğrenciler geleneksel anlayışta ki gibi yalnızca dinleyen/izleyen rolünü alan, araştırmadan uzaklaştırılan ve nesnel bilgileri sorgusuz kabul etmeye zorlanan birey rolünden çıkarlar (DeLashmutt ve Braund, 1996). Aksine öğrencilere, bilgilerini zihinlerinde oluşturacakları fırsatlar tanınır.

Çalışma kitapları öğrenciyi merkeze alan, öğrencinin aktif katılımı sağlayarak öğretimi daha etkin hale getiren yardımcı kitaplardır. Çalışma kitapların da var olan etkinliklerin nasıl kullanılacağı ile ilgili öğretmen kılavuz kitaplarında yönlendirmeler bulunmaktadır. Öğrenci çalışma kitapların da ders içi ve ders dışı etkinlikler ile performans ve proje ödevleri bulunmaktadır.

Öğrenci çalışma kitaplarında yer alan etkinlikler yapılandırmacı eğitim yaklaşımına göre öğrenciye aktif öğrenme fırsatı verecek türdendir. Çalışma kitaplarında yer alan etkinlik ve çalışmalar öğrenciye bilgi, beceri ve tutum kazandırmada öğretmene kolaylık sağlaması öğrenci çalışma kitaplarından beklenen koşullardandır (Komisyon, 2010). Çalışma kitaplarından beklenen faydanın sağlanabilmesi için etkili bir şekilde sınıf içinde kullanılmasına bağlıdır. Fen ve teknoloji dersi programının amacına ulaşmada öğrenme-öğretme sürecinde önemli bir işlevi vardır. Bu bağlamda çalışma kitaplarının hem içeriğinin hem de kullanım durumlarının değerlendirilmesi program geliştirme çalışmalarına ışık tutması açısından önemlidir. Çünkü program geliştirme öğelerin sürekli değerlendirilerek gelişimine katkı sağlayan bir süreçtir (Demirel, 2009). Bu durumda fen ve teknoloji çalışma kitaplarının kullanım durumları nasıldır? sorusu önemli yer tutmaktadır.

Bu sebeple fen ve teknoloji dersine kullanılan öğrenci çalışma kitaplarının kullanılabilirliği hakkında veya kullanımında karşılaşılan güçlüklerin neler olduğu hakkında öğretmen ve öğrenci görüşlerini almaktır. Çalışma kitaplarının etkili şekilde sınıf içinde veya sınıf dışında kullanılmasına katkıda bulunmak için bu çalışmanın sonuçlarının önemli olduğu düşünülmektedir. Böylece;

a) Bu araştırmanın öğrenci çalışma kitapları ile ilgili yapılan araştırmalara ışık tutacağı

b) Ortaokullarda görev yapan öğretmenlerimizin mesleki gelişmelerine katkı sağlayacağı

c) Eğitim fakültelerin ders kitabı inceleme dersinde yararlı olacağı

d) Talim ve Terbiye Kurulunda çalışma kitapları ile ilgili yapılacak düzenlemelere kaynak olacağı düşünülmektedir.

1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları

1) Bu araştırma; Kahramanmaraş ilinde görev yapan 95 öğretmen ve 300 öğrenci 6.sınıf, 300 öğrenci 7.sınıf ve 300 öğrenci 8.sınıf öğrencilerden elde edilen verilerle sınırlıdır.

2) 2014–2015 eğitim-öğretim yılında MEB tarafından hazırlanmış, Kahramanmaraş'ta 6,7. ve 8.sınıfta okutulan fen ve teknoloji dersi öğrenci çalışma kitapları ile sınırlıdır.

3) Araştırmada yapılan mülakatlar Kahramanmaraş ilinde yer alan ortaokullarda görev yapmakta olan 10 fen ve teknoloji öğretmeni ile sınırlıdır.

1.5. Araştırmanın Sayıtları

1) Çalışmada sorulan sorulara öğretmenlerin ve öğrencilerin içtenlikle cevap verdikleri varsayılmıştır.

1.6. Bilimsel Tanımlar

Fen Bilimleri: İnsanların maddesel çevresini denetlemek ve değiştirmek amacıyla geliştirdiği teknolojik bilgileri kapsayan akademik disiplinler grubuna denir. Gözlem ve deneye dayanan çalışmalarla elde edilen sistematik bilgilerdir.

Öğretmen kılavuz kitabı: İlgili öğretim programlarında yer alan kazanım ve açıklamalar doğrultusunda ders kitabının daha etkili kullanımını sağlayacak çeşitli örnek, alıştırma, işlenen ünite, konu, tema, öğrenme alanlarıyla ilgili internet adresleri, okuma kaynakları ve diğer etkinlikleri kapsayan, öğretmenlerin yararlanması için hazırlanan basılı esere öğretmen kılavuz kitabı denir.

Öğrenci ders kitabı: Talim Terbiye Kurulu tarafından örgün ve yaygın eğitim ve öğretim kurumlarında öğrencilere okutulması uygun bulunan kitaba öğrenci ders kitabı denir.

Öğrenci çalışma kitabı: İlgili öğretim programlarında yer alan kazanım ve açıklamalar doğrultusunda dersin öğrenilmesini kolaylaştıracak öğrencilere yardımcı olacak çeşitli örnek, alıştırma, işlenen ünitelerle ilgili internet adresleri, okuma kaynakları ve diğer etkinlikleri kapsayan yaprakları ayrı ayrı da kullanılabilen basılı eser ile üniteleri görsel ve işitsel yönden destekleyen kaset, disket, CD gibi elektronik kayıt ortamlarını kapsayan sete öğrenci çalışma kitabı denir.

2. ÖNCEKİ ÇALIŞMALAR

Bu bölümde araştırma problemiyle ilgili olarak ulaşılabilen literatür çerçevesindeki araştırmaların bulguları yer almaktadır. Bu çalışmalar şunlardır;

Yıldırım (2006) “İlköğretim İkinci Sınıf Türkçe Ders ve Öğrenci Çalışma Kitaplarındaki Kelime Öğretim Teknikleri Üzerine Bir İnceleme” adlı yüksek lisans tezinde Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı tarafından ilköğretim kurumlarında 2005-2006 eğitim öğretim yılından itibaren 5 yıl süreyle ders kitabı olarak okutulması kabul edilen ve 2574 sayılı Tebliğler Dergisi’nde yayınlanan İlköğretim 2. Sınıf Türkçe Ders ve Öğrenci Çalışma Kitaplarındaki etkinliklerde; kullanılan kelime öğretim tekniklerini, bu tekniklerin uygulanma sayılarını, öğretilmesi hedeflenen kelimeleri ve bu kelimelerin sayılarını tespit etmek ve değerlendirmek amacıyla yapmıştır. Tarama modelini kullandığı çalışmada şu sonuçları elde etmiştir.İlgili kitaplarda kelime öğretimini hedefleyen etkinliklerde yaygın olarak kullanılan kelime öğretim tekniklerinin; bulmaca ile kelime öğretimi, cümle ve metin ortamındaki ipuçlarını kullanma, cümle kurma, cümlede kullanma, çağrışım ile kelime öğretimi, eşleştirme ile kelime öğretimi, gruplandırma ile kelime öğretimi,metin yazma, resimle kelime öğretimi, sözlük kullanma olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Kulantaş (2007) “4. ve 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Kullanılan Öğrenci Ders ve Çalışma Kitapları İle Öğretmen Kılavuz Kitaplarının, Öğretmen, Öğrenci Ve Veli Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi” adlı doktora tezinde ilköğretim 4. ve 5. sınıf sosyal bilgiler ders kitabı, öğrenci çalışma kitabı, öğretmen kılavuz kitabının, öğretmen, öğrenci ve veli görüşleri doğrultusunda genel bir değerlendirmesini yapmıştır. İlgili kitapların eksik ve hatalı yönleri belirlenerek daha etkin, işlevsel ve verimli olabilecek ders kitabı, öğrenci çalışma kitabı, öğretmen kılavuz kitaplarının hazırlanmasına katkıda bulunma amaçlanmıştır. Yapılan bu araştırmada betimsel yöntem kullanmıştır. Veri toplama aracı olarak öğretmen, öğrenci ve veli anketleri kullanmıştır. Araştırma sonucunda Sosyal Bilgiler ders kitabı, öğrenci çalışma kitabı ve öğretmen kılavuz kitaplarında: 1) İçerik 2) Fiziksel ve görsel özellikler 3) Dil ve anlatım 4) Ölçme ve değerlendirme boyutları ile ilgili olarak eksiklerin bulunduğu belirtmiştir. Ayrıca öğretmen, öğrenci ve veli görüşlerinin okulun bulunduğu yerleşim bölgesine göre değişmesi, kitapların çevre ve bireysel farklara uygun hazırlanmadığı sonucunu beraberinde getirmiştir. Bu sonuçlara bağlı olarak ders kitabı, öğrenci çalışma kitabı ve öğretmen kılavuz kitabının yeniden gözden geçirilmesi, kitap inceleme komisyonlarına öğrenci ve veli temsilcilerinin de katılımının sağlanması,

kitapların çevre ve bireysel farklılıklara dikkat edilerek yeniden düzenlenmesi, gibi önerilerde bulunmuştur.

Odabaşı (2007) “Öğretmen Görüşlerine Göre değerlendirdiği 4. Sınıf Türkçe Öğrenci Çalışma Kitabı Etkinliklerinin Kazanımları Gerçekleştirme Düzeyi” adlı yüksek lisans tez çalışmasını 2006–2007 öğretim yılında yapmıştır. Araştırmada nitel araştırma yaklaşımı kullanılmıştır. Tezi hazırlayan araştırmacı tarafından geliştirilen gözlem formu kullanılarak, sınıftaki fiziksel ortam, ortamın sosyal boyutu ve dilin kullanımı (sınıf içi etkileşim), ortamda oluşan etkinlikler ve öğrenen özellikleri (öğrencilerin sorumluluk üstlenme ve göstermeleri gereken rolleri sergileme durumları) gözlemlenmiştir. Gözlem sonucu elde edilen veriler, nitel veri çözümleme tekniği kullanarak kodlamalarla temalandırılmış ve temalara anlam vererek yorumlamıştır. Araştırma sonucunda aşağıdaki bulgular elde edilmiştir.

1. Türkçe Öğretim Programında, ilköğretim 4. sınıf için belirlenen kazanım ve gerçekleştirilecek etkinliklerin, sınıf seviyesine uygun olup - olmadığı konusunda öğretmenler genel olarak olumlu görüşe sahip olduklarını ifade etmiştir.

2. Türkçe Öğretim Programında belirlenen kazanımları gerçekleştirmeye yönelik Türkçe öğrenci çalışma kitabında etkinliklere yer verildiği ancak etkinlik çeşidinin yetersiz olduğu hakkında öğretmenler görüş bildirdiklerini belirtmiştir.

3. Belirlenen kazanımları gerçekleştirmeye yönelik hazırlanan etkinliklere, öğrencilerin katılım yoğunluğu, etkinlikten etkinliğe farklılık gösterdiğini belirtmiştir.

4. Türkçe öğrenci çalışma kitabındaki etkinliklerin tamamına yakını bilişsel alandaki bilgi, kavrama ve uygulama, az sayıda etkinliğin de analiz ve sentez basamağına yönelik olduğunu görmüştür. Duyuşsal alana (değer verme, tepkide bulunma, yargıya varma...) yönelik az sayıda etkinlik olduğunu gözlemlemiştir. Devinişsel alana (beceri haline getirme...) yönelik ise yok denecek kadar az sayıda etkinlik olduğu dile getirmiştir.

İzmirli (2008) yaptığı araştırma ile ilköğretim 4. Sınıf matematik ders kitabı ve öğrenci çalışma kitaplarının yapısal öğrenme anlayışına uygunluk düzeyinin belirlenmesini amaçlamıştır. 2007–2008 eğitim-öğretim yılında ilköğretim 4. sınıflarda kullanılan Milli Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulu Tarafından onaylanan altı yayınevine ait matematik ders ve öğrenci çalışma kitaplarını incelemiştir. Araştırmanın örneklemi ise, altı yayınevi içerisinde random yoluyla belirlenen üç yayınevine ait matematik ders ve öğrenci çalışma kitapları oluşturmaktadır. Araştırmada ulaşılan sonuçlara göre;

Öğrenci çalışma kitaplarında, öğrencilerin yaratıcılıklarını kullanabilecekleri oyunlar, bulmacalar ve eğlendirici etkinliklere yer verildiği ancak sayıca yetersiz olduğunu tespit etmiştir. ÖÇK’lerde öğrencilerin düşüncelerini, çözümlerini paylaşabilmelerine olanak sağlayacak ve sosyal etkileşim gerektirecek grup etkinliklerine ve rutin olmayan problemlere yer verilmediğini belirtmiştir.

Durukan (2008) 2007–2008 eğitim- öğretim yılında okutulmasına karar verilen üç yayınevine ait 7. sınıf Türkçe dersi öğrenci çalışma kitapları ile öğretmen kılavuz kitaplarındaki uygulamalar programın okuma, dinleme/izleme, konuşma, yazma ve dil bilgisi hedef/kazanımları doğrultusunda incelemesini yapmıştır. Öğretmen kılavuz kitaplarının çalışma kitaplarındaki birçok eksikliği giderici nitelikte olmasından dolayı kılavuz kitaplardaki soruların ve yönlendirmelerin etkisiyle öğretmen rehberliğinin daha da önem kazandığı sonuçlarına ulaşmıştır.

Ildırı (2009)’nın çalışmasında, 2008–2009 öğretim yılında Adana ilinde resmi ilköğretim okullarında okutulan ilköğretim beşinci sınıf matematik ders kitabında ve öğrenci çalışma kitabında yer alan problemlerin, araştırmacı tarafından geliştirilen problem kontrol listesi ile incelenmesi ve bu problemlere ilişkin öğretmen görüşlerinin belirlenmesi amaçlamıştır. Yaptığı araştırma da, nitel yöntemlerden tarama modeli kullanmıştır. Araştırma bulgularına göre söz konusu problemlerin dil ve anlatım ile görsel unsurlar açısından yeterli olduğunu; bununla birlikte içerik, 2005 Matematik Öğretim Programı amaçlarına uygunluk ve problem türü açısından eksikliklerinin olduğunu ortaya çıkarmıştır. Bu sonuçlar doğrultusunda, problemlerin geliştirilmesine yönelik önerilere yer vermiştir.

Akkocaoğlu (2009) “MEB İlköğretim 5. Sınıf Türkçe Dersi Öğrenci Çalışma Kitabı ve Öğretmen Kılavuz Kitabı’nın Yapılandırmacı Öğrenme Yaklaşımına Uygunluğunun incelenmesi” adlı çalışmasında doküman incelemesi yöntemini esas almıştır. Yapılandırmacı öğrenme yaklaşımını temsil edecek ölçütler ve ölçütlerin kitaplarda nasıl tespit edileceğine dair özellikler belirlemiştir. 15 ölçütün Öğrenci Çalışma Kitabı ve Öğretmen Kılavuz Kitabı’ndaki hangi etkinliğe ya da etkinliklere karşılık geldiğini saptamıştır. Yaptığı çalışma ile Öğretmen Kılavuz Kitabı ve Öğrenci Çalışma Kitabı’nın öğrenenlerin bilgilerini yapılandırabilmelerini sağlamak için üst düzey düşünme becerilerine yönelik etkinliklere yer vermesi, farklı sosyo-ekonomik düzeydeki öğrenenlere hitap edecek biçimde düzenlenmesi, etkinliklerin çeşitlilik göstermesi, süreç değerlendirme ağırlıklı ölçme değerlendirme tekniklerini ve öğrenenlerin gerçek yaşam durumlarını

temsil eden problem durumlarıyla karşılaşmalarını sağlayacak öğrenme görevlerini içermesi gerektiğini ifade eden önerilerde bulunmuştur.

Hayırsever (2010) yaptığı çalışma ile 2004 İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğretim Programına göre hazırlanan, 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Ders, Öğretmen Kılavuz ve Öğrenci Çalışma Kitaplarının, İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğretim Programında kazandırılması hedeflenen temel beceriler incelemiştir. Araştırmada betimsel ve ilişkisel tarama modelleri kullanılmıştır. Araştırmada elde edilen sonuçlara göre, öğretmenlerin yalnızca %25'i öğrenci çalışma kitabında yer alan içeriğin araştırma kapsamına alınan becerileri kazandırmaya uygun olduğunu belirlemiştir. Öğretmenlerle yaptığı görüşmelerde ise ders ve öğrenci çalışma kitaplarının beceriler ile uygun olmadığı görüşünü de tespit etmiştir.

Şat (2010) 2007–2008 eğitim öğretim yılında uygulamaya konulan 7. sınıf Fen ve Teknoloji dersi, ders, öğrenci çalışma ve öğretmen kılavuz kitaplarının, öğretmen, öğrenci ve veli görüşleri bağlamında incelenmesini yapmıştır. Çalışmasını, Haziran 2007 tarih, 2597 sayılı Tebliğler Dergisi'nde “Ders Kitapları ile Eğitim Araçlarının incelenmesi ve Değerlendirilmesine ilişkin Yönerge” de belirtilen “içerik”, “dil, anlatım ve üslup”, “öğrenme, öğretme ve ölçme – değerlendirme” ile “teknik tasarım ve düzenleme” ölçütlerine göre araştırmacı tarafından geliştirilen, öğrenci, öğretmen ve veli anketleriyle gerçekleştirmiştir. Yaptığı araştırmasında betimsel yöntem kullanmıştır. Araştırmanın örnekleminin, küme örnekleme yoluyla seçtiği İstanbul ili, Ümraniye, Çekmeköy ve Sancaktepe ilçelerinde bulunan 29 ilköğretim okullarında görev yapan 49, 7. sınıf fen ve teknoloji öğretmeni ile bu okullardan rastgele seçilen 277, 7. sınıf öğrencisi ve bu öğrencilerden 125'inin velisi araştırmasının çalışma grubunu oluşturmuştur. Anket formları yardımıyla topladığı verilerinin çözümlenmesinde SPSS 16.0 programı kullanmıştır.

Araştırmasının sonunda ulaştığı bazı sonuçlar aşağıdadır;

1) Genel itibariyle velilerin içerik, dil, anlatım ve üslup, öğrenme, öğretme ve ölçme -değerlendirme ve teknik tasarım ve düzenleme boyutlarında tamamen olumlu görüşe sahip oldukları sonucuna varmıştır.

2) İçerik boyutunda, öğretmenlerin büyük ölçüde olumlu, öğrencilerin ise olumsuz baktıklarını belirlemiştir.

3) Öğretmenler, dil, anlatım ve üslup boyutuyla ilgili tamamen olumlu görüşe sahip iken, öğrenciler bazı hususlarda olumsuz bakış açısına sahip olduklarını ifade etmiştir.

4) Öğrenme, öğretme ve ölçme – değerlendirme boyutuyla ilgili öğretmenlerin büyük ölçüde olumlu, öğrencilerin ise bazı hususlarda olumsuz baktıkları izlenimini edinmiştir.

5) Teknik tasarım ve düzenleme boyutunda, öğretmen, öğrenci ve velilerin tamamen olumlu görüş bildirdiklerini tespit etmiştir.

Ertürk (2011), yaptığı araştırma da “İlköğretim 2. Sınıf Türkçe Öğrenci Çalışma Kitabındaki Etkinliklerin Kazanımları Gerçekleştirme Düzeyi”ni araştırmıştır. Araştırma verilerini 2009–2010 öğretim yılında Elazığ, İstanbul, Bingöl ve Adıyaman illerinde görev yapan on(10) 2. Sınıf öğretmeniyle görüşme yaparak elde etmiştir. Öğretmenlere görüşme formu soruları yöneltilmiş ve elde edilen veriler, nitel veri çözümleme tekniği kullanılarak, kodlamalarla temalandırılmış ve temalara anlam vererek yorumlamıştır. Diğer bir yöntem olarak da gözlem formları kullanmıştır. Bu gözlem formlarını İstanbul ili Beykoz İlçesinde bulunan bir köy okulunda uygulamış ve elde edilen verileri nitel yönden içerik analizi yapmıştır. Kullandığı gözlem formlarıyla, öğrencilerin kazanımları hangi ölçüde edindiğine yönelik çıkarımlarda bulunmuştur. Elde edilen veriler, içerik analizine tabi tutularak yüksek oranda ve düşük oranda edinilen kazanımlar tek tek belirtmiştir.

Araştırma sonucunda aşağıdaki bulguları elde etmiştir:

1. Türkçe öğrenci çalışma kitabındaki etkinliklerin uygulanmasında, özellikle kırsal kesimdeki okullarda öğrenim gören öğrenciler için güçlükler olduğunu tespit etmiştir.

2. Türkçe öğrenci çalışma kitabındaki etkinliklerin, öğretmenler tarafından, 2. Sınıf seviyesine genelde uygun olduğu görüşünün hâkim olduğunu vurgulamıştır.

3. Etkinlikleri genelde uygulanabilir görmekte, ama birtakım sıkıntılar olduğunu dile getirmiştir. Özellikle; veli ilgisizliği, zaman yetersizliği, araç gereç sıkıntısı, sözlük kullanmayı gerektiren etkinlikler ve anadil ile eğitim dilinin farklı olması nedeniyle bazı problemlerin oluştuğunu tespit etmiştir.

4. Türkçe öğrenci çalışma kitabındaki etkinliklerin belirlenen kazanımlara uygun olduğunu gözlemlemiştir.

5. Etkinliklerin genelde kazanımları gerçekleştirdiğini düşünülmekte fakat, yazma ile ilgili kazanımlardan; noktalama ve imla gibi konulardan birtakım eksikliklerin olduğu dile getirmiştir.

6. Etkinliklere katılımın; konulara göre farklılık gösterdiğini vurgulamıştır.

7. Etkinlikler nicelik bakımından genellikle yeterli görülmüş. Ancak dil bilgisi ile ilgili etkinliklerde nicelik bakımından eksiklik olduğu sonucuna varmıştır

8. 2. Sınıf Türkçe programı öğrencileri yetenekleri doğrultusunda yönlendirme amacıyla, çoklu zekâ kuramından da yararlandığını ifade ederek Programda çoklu zekâ kuramına yönelik kazanımlara da yer verildiğini ve bu kazanımları gerçekleştirmeye yönelik etkinlikler hazırlandığını belirtmiştir. Öğretmenlerin genelde Görsel, Ritmik, Sözel, Mantıksal, Sosyal Zekâ alanlarına yönelik çalışmalar yaptıklarını ifade etmiştir.

9. Öğretmenlerin genellikle, belirlenen kazanımlara yönelik, süreç halinde gerçekleştirilen etkinliklerde amaca ulaşıp ulaşılmadığına yönelik, ölçme değerlendirme çalışmaları, yeterince yapmadıklarını dile getirmiştir.

10. Yaptığı araştırmada, öğrencilerin büyük bir bölümünün, 2. Sınıf başında okuma-yazma ile ilgili problemler yaşadığını ifade ederek, bu problemleri ortadan kaldıracak etkinliklerin yetersiz olduğu sonucuna varmıştır.

Kırcı (2011)“İlköğretim İkinci Kademe Türkçe Dersi Ders Kitapları, Öğrenci Çalışma Kitapları Ve Öğretmen Kılavuz Kitaplarının Çoklu Zekâ Kuramına Uygunluk Durumları” adlı Yüksek Lisans Tezinde; ilköğretim ikinci kademe Türkçe derslerinde kaynak olarak kullanılan ders kitapları, öğrenci çalışma kitapları ve öğretmen kılavuz kitaplarının Çoklu Zekâ Kuramına ne ölçüde dikkat edilerek hazırlandığını saptamaya çalışmıştır. Araştırmanın evrenini tüm ilköğretim ikinci kademe Türkçe dersi ders kitapları, öğrenci çalışma kitapları ve öğretmen kılavuz kitapları oluştururken, araştırmanın örneklemini Milli Eğitim Bakanlığına ait ilköğretim ikinci kademe Türkçe dersi ders kitapları, öğrenci çalışma kitapları ve öğretmen kılavuz kitapları oluşturmuştur. Araştırma ile öğrenci ders kitaplarından seçilen metinler incelemiş, metinlerdeki ifadelerin öğrencilerin hangi zekâ alanlarına hitap ettikleri belirlenmeye çalışmıştır. Öğrenci çalışma kitaplarında tüm etkinlikler incelenerek hangi zekâ alanlarına hitap ettikleri belirlenmiş ve yüzdelik oranları bulunmuş, veriler tabloya aktarılmıştır. Öğretmen kılavuz kitaplarında ise tüm yönlendirici ifadeler ve varsa ek etkinlikler incelenmiş, yönlendirici ifadelerin ve ek etkinliklerin hangi çoklu zekâ alanlarına hitap ettikleri belirlenip, toplam zekâ türleri içindeki oranları tablolar şeklinde sunulmuştur.

Araştırmanın sonucunda ilköğretimde kaynak olarak kullanılan söz konusu kitapların Çoklu Zekâ Kuramına yeterli derecede dikkat edilerek hazırlanmadığı sonucu ortaya çıkarmıştır. Kitaplarda her zekâ türüne yeterli derecede önem verilmediği, seçilen metinlerin pek çok zekâ türünü içinde barındırmasına rağmen öğrenci çalışma kitaplarında yer alan etkinliklerin ve öğretmen kılavuz kitaplarındaki yönlendirici ifadelerin daha çok öğrencilerin sözel-dilbilimsel zekâlarına hitap ettiği sonucuna ulaşmıştır.

Şirin (2012), tarafından yapılan yüksek lisans tezinde 4. ve 5. sınıf Sosyal Bilgiler Ders, Çalışma ve Öğretmen kılavuz kitaplarında yer alan etkinliklerin nitelik ve niceliklerini etkililiğini saptamak, sınıf öğretmenlerinin kitaplarda yer alan etkinliklerin kullanılabilirliği ile ilgili olumlu ve olumsuz noktaları belirlemek amacıyla yapmıştır. Yaptığı bu araştırmada ders, çalışma ve öğretmen kılavuzu kitaplarında yer alan etkinliklerin nitelik ve kullanılabilirliklerini belirlemek için doküman incelemesi yapmıştır. Bu araştırmada 4 ayrı ders kitabı seti, toplam 12 kitap incelemiş ve doküman incelemesinden elde edilen sonuçlara göre;

- Sosyal Bilgiler ders kitaplarındaki etkinlikler nicelikte yeterli, nitelik ve kullanılabilirlikte ise çoğunlukta yeterli olmasına rağmen uygulamadan doğan aksaklıklara da rastlanılabilmekte olduğu ifade etmiştir.

- Sosyal Bilgiler çalışma kitaplarında yer alan etkinlikler nicelik olarak fazla olmasından dolayı nitelik olarak da uygulama sürecinde aksaklıklara neden olabilmekte olduğunu belirtmiştir.

- Sosyal Bilgiler öğretmen kılavuzu kitaplarında etkinlikler nicelikten yoksun sayıca az; fakat nitelik ve kullanılabilirlik olarak yeterlilik sağlanabilmekte olduğunu vurgulamıştır.

Ayrıca yaptığı bu çalışma ile gönüllülük esasına göre seçilen öğretmenlere görüşme formu yolu ile yarı yapılandırılmış 12 soru sormuş ve görüşme formunda yer alan açık uçlu sorular yoluyla elde edilen nitel veriler analiz ederek kategorilere göre tasnif etmiştir.

Baki (2012) “6. ve 7. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Öğrenci Çalışma Kitaplarının Kullanım Durumlarının Öğretmen Ve Öğrenci Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi” adlı yüksek lisans tezini 2010–2011 eğitim-öğretim yılında, Rize ili ve ilçelerindeki 53 farklı ilköğretim okullarında yürütmüştür. Araştırmasında Karma yöntemi esas almış ve araştırmasının nicel boyutunda sosyal bilgiler öğretmenleri (N=80), ilköğretim 6. sınıf (N=650) ve 7. sınıf öğrencileri (N=650) ile çalışmıştır. Araştırmasının nitel boyutunda ise 10 sosyal bilgiler öğretmeni ile çalışmıştır. Araştırma Verilerini, anket ve görüşme formları aracılığıyla toplamıştır. Nicel verilerin analizinde betimsel istatistikler (f, %), nitel verilerin analizinde ise içerik analizi kullanmıştır. Araştırma bulgularına göre sosyal bilgiler öğretmenlerinin çalışma kitabının uygulanmasında karşılaştıkları sorunlardan bazıları aşağıda verilmiştir:

- 1) Ders sürelerinin yetersiz olması,
- 2) Etkinliklerin çoğunluğunun ev ödevi olarak yaptırılıyor olması
- 3) Çalışma kitabı içeriğinin öğrencilerin seviyelerine uygun olmaması (bazı öğretmenler kolay olarak bazı öğretmenlerse zor olarak değerlendirmişlerdir,
- 4) Öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeyinin yetersiz olması,
- 5) Öğrencilerin SBS sınavından kaynaklı kaygıları ve test çözmeye yönelmeleri,
- 6) Sınıfların yapısı ve sınıf mevcutlarının kalabalık oluşu,
- 7) Öğrencilerin kitapları taşımakta zorlanması ve bazen okula getirmemeleri,
- 8) Çalışma kitaplarının baskı kalitesinin iyi olmaması,
- 9) Çalışma kitabı içeriğinin internet kullanımı gerektiren etkinlikler içermesi ancak her öğrencinin evinde internet olmaması,
- 10) Sınıfların yapısının eski düzende devam ettiriliyor olması ve sınıfların donanım açısından eksik olması, gibi etmenlere ulaşmıştır.

Kahraman (2013) “6. 7. Ve 8. Sınıf Fen Ve Teknoloji Derslerinde Yer Alan Kavramların Öğretmen Kılavuzu Kitapları, Ders Kitapları, Öğrenci Çalışma Kitapları Ve Seviye Belirleme Sınavı Analizi” adlı yüksek lisans tezinde 2012-2013 eğitim-öğretim yılı 6., 7. ve 8. sınıf Fen ve Teknoloji Dersi Kitap Setinde (Öğretmen Kılavuz Kitabı, Öğrenci Ders Kitabı, Öğrenci Çalışma Kitabı) ve 2008-2012 yılları arası Seviye Belirleme Sınavı’nda Fen ve Teknoloji Dersi Öğretim Programında bulunan anahtar kavramların ne ölçüde yansıdığını ve uyumluluğunu incelemek amacıyla yapmıştır. Bu araştırmada tarama modeli kullanılarak doküman incelemesi yapmıştır.

Irmak (2013)“Fen ve Teknoloji Öğretim Programındaki Ölçme ve Değerlendirme Anlayışının 6. 7. ve 8. Sınıf Ders Kitapları ile Öğrenci Çalışma Kitaplarına Yansımaları” adlı çalışması ile ilköğretim 6., 7. ve 8. sınıf Fen ve Teknoloji programı çerçevesinde ders ve çalışma kitaplarındaki ölçme ve değerlendirme tekniklerinin kullanım sıklığını belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman inceleme yöntemi kullanmıştır. Araştırmasında kullandığı bu yöntem ile A yayınevi ve B yayınevi tarafından hazırlanan 6., 7. ve 8. sınıf Fen ve Teknoloji ders kitapları ile çalışma kitaplarındaki ölçme ve değerlendirme tekniklerini tek tek sayarak tekniklerin kullanım sıklığı öğrenme alanları, sınıf düzeyleri ve üniteler bazında belirlemiş ve elde edilen verileri yorumlamıştır. Araştırma sonuçlarına bakıldığında, incelenen tüm kitaplarda özellikle ürünü ölçmeye yönelik tekniklere ağırlık verildiğini belirlemiştir. Bu tekniklerden de en çok kısa cevaplı sorularda yığılmanın olduğunu gözlemlemiştir. Süreci ölçmeye yönelik tekniklere bakıldığında en fazla açık uçlu soruların kullanıldığını ifade ederken

diğer alternatif ölçme ve değerlendirme tekniklerinin oldukça az kullanıldığını tespit etmiştir. Ünitelerde bulunan anahtar kavramları inceleyen araştırmacı kavramların kitaplarda ve Seviye Belirleme Sınavlarında kullanma sıklıkları bulmuş ve verileri Çizelgeleştirilerek frekans ve yüzde dağılımlarını yaparak yorumlamıştır. İncelediği ünitelerde bazı anahtar kavramların ünitelerde ortak kavram olarak yer aldığını ve bu kavramların sarmal bir yapıda kullanıldığını gözlemlemiştir. Programda verilen anahtar kavramlar Fen ve Teknoloji Dersi Kitap Setiyle Seviye Belirleme Sınavında bazı ünitelerde uyumlu olduğu bazı ünitelerde bu uyumun daha az olduğu sonucuna varmıştır.

Yıldırım (2014)“8. Sınıf Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Dersi Öğrenci Çalışma Kitaplarının Sosyal Bilgiler Öğretmenlerince Değerlendirilmesi” adlı yüksek lisans tezi ile 2013–2014 eğitim yılında uygulamaya konulan Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Dersi programıyla birlikte uygulamaya geçen yeniliklerden biri olan öğrenci çalışma kitaplarının 8. Sınıf T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Dersi Öğrenci Çalışma Kitabı’nın sosyal bilgiler öğretmenlerince çeşitli açılardan (tasarım, görsel düzen ve fiziksel yapı, içerik, kullanımda karşılaşılan güçlükler, kitabın programın kazanımlarını kazandırmadaki yeri, kitabın kullanım durumu ve öneriler)yonleriyle değerlendirilmesini amaçlamıştır. Araştırmacı bu araştırma ile 8. Sınıf T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Dersi Öğrenci Çalışma Kitabı’nın daha etkin hale getirilebilmelerine katkıda bulunmak için kullanıcıları olan öğretmen görüşlerine başvurmuştur. Bu kapsamda 2013-2014 eğitim-öğretim yılında Kayseri ili Melikgazi ilçesi ortaokullarında çalışmakta olan 32 Sosyal Bilgiler öğretmenine anket uygulamış, daha detaylı bilgi edinebilmek amacıyla anket uygulanan 22 sosyal bilgiler öğretmeniyle mülakat da yapmıştır. Araştırmasında karma yöntem kullanmıştır.

Yukarıda sunulan çalışma kitapları ile ilgili yapılan araştırmalara dikkat edildiğinde fen ve teknoloji dersinde kullanılan çalışma kitapları ile ilgili yeterince araştırmaların yapılmadığı görülmektedir. Ayrıca ilköğretim programı doğrultusunda hazırlanan öğrenci çalışma kitaplarının farklı açılardan konu edildiği bu araştırmalar değerlendirildiğinde öğrenci çalışma kitaplarıyla ilgili olumlu durumların yanında bazı problemlerin varlığına da araştırmacılar tarafından temas edildiği görülmektedir. Araştırmaların sonuçlarından yola çıkarak öğrenci çalışma kitaplarıyla ilgili; içerik, fiziksel ve görsel özellikler, dil ve anlatım, ölçme değerlendirme boyutları, öğrenci seviyesine uygunluk, yaparak yaşayarak öğrenmeyi desteklemek, beceri kazandırmadaki etkileri ve yapılandırmacı öğrenmeyi destekleme gibi konuların ortaya koyulmaya çalışıldığı görülmektedir. Literatür incelemesi sonucu yeterince araştırması yapılmayan fen ve teknoloji dersi çalışma kitaplarının,

kullanımı sırasında karşılaşılan güçlükleri tespit ederek ve daha aktif kullanımını sağlayacak önerilerde bulunarak bu araştırmanın fen bilimleri eğitime katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

3. FEN VE TEKNOLOJİ ÖĞRETİMİ VE ÖĞRENCİ ÇALIŞMA KİTAPLARI

3.1. Fen ve Teknoloji Eğitimi

Fen bilimi, bilginin tabiatını düşünme, mevcut bilgi birikimini anlama ve yeni bilgi üretme süreci olarak ifade edilmektedir (YÖK/Dünya Bankası, 1997). Başka bir ifade de fen bilimleri, gözlenen doğayı ve doğa olaylarını sistemli bir şekilde incelemeyi ve henüz gözlenmemiş olayları kestirme gayretlerinin tümünü ifade eden kavram olarak da tanımlanabilir (Çepni, 2011). Fen, fiziksel ve biyolojik dünyayı tanımlamaya ve açıklamaya çalışan bir bilimdir. Bilimsel çalışmalar sonucunda organize, test edilebilir, objektif ve tutarlı bir bilgi bütünü oluşturulmuş ve oluşturulmaya devam edilmektedir. Bu bilgiler bütünü, radikal yapılandırmacılık (radicalconstructivism) yaklaşımının, bilginin sübjektiflik boyutu üzerindeki ısrarlı vurgusuna, nispeten az uyan, oldukça özel bir alandır (TTKB, 2005). Öte yandan fen, sadece dünya hakkındaki gerçeklerin bir toplamı değil, aynı zamanda deneysel ölçütleri, mantıksal düşünmeyi ve sürekli sorgulamayı temel alan bir araştırma ve düşünme yoludur. Bilimsel metotlar; gözlem yapma, hipotez kurma, test etme, bilgi toplama, verileri yorumlama ve bulguları sunma süreçlerini içerir. Hayal gücü, yaratıcılık, yeni düşüncelere açık olma, zihinsel tarafsızlık ve sorgulama, bilimsel çalışmalarda oldukça önemlidir. Bu yüzden, fen ve teknoloji öğretiminde, hedef bireylerin doğrudan keşif yoluyla doğru bilgiye ulaşmayı öğrenmesi, öğrendikçe dünyaya bakışını revize edip yeniden yapılandırması ve giderek öğrenme hevesini geliştirmesi çok önemlidir. Öğrenme öğretme değerlendirme etkinlikleri seçilirken bu husus göz önünde tutulması gerekmektedir (TTKB, 2005).

Fen bilgisi eğitimi, çocuğun çevresindeki çekici ve şaşırtıcı zenginliğin eğitimidir. Çocuğun yediği besinin, içtiği suyun, soluduğu havanın, vücudunun, beslediği hayvanın, bindiği arabanın, kullandığı elektriğin, ışığın, güneşin eğitimidir. Bu anlamda fen bilgisi eğitimi; çocuğun ilgi ve ihtiyaçları, gelişim düzeyi, istekleri, çevre imkanları göz önüne alınarak, uygun metot ve tekniklerle yapılması gereken, kolay, somut bir eğitimidir (Gürdal, 1988; Akt: Hançer ve ark, 2003).

3.2. Fen ve Teknoloji Eğitiminin Amaçları

2004 yılında fen programlarında köklü bir değişim meydana gelmiştir. Milli eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı tarafından İlköğretim fen ve teknoloji dersleri için geliştirilen amaçlar yer almaktadır. Bunlar, öğrencinin;

- Doğal dünyayı öğrenmeleri ve anlamaları, bunun düşünsel zenginliği ile heyecanını yaşamalarını sağlamak,
- Her sınıf düzeyinde bilimsel ve teknolojik gelişme ile olaylara merak duygusu geliştirmelerini teşvik etmek,
- Fen ve teknolojinin doğasını; fen, teknoloji, toplum ve çevre arasındaki karşılıklı etkileşimleri anlamalarını sağlamak,
- Araştırma, okuma ve tartışma aracılığıyla yeni bilgileri yapılandırma becerileri kazanmalarını sağlamak,
- Eğitim ile meslek seçimi gibi konularda, fen ve teknolojiye dayalı meslekler hakkında bilgi, deneyim, ilgi geliştirmelerini sağlayabilecek alt yapıyı oluşturmak,
- Öğrenmeyi öğrenmelerini ve bu sayede mesleklerin değişen mahiyetine ayak uydurabilecek kapasiteyi geliştirmelerini sağlamak,
- Karşılaşılabileceği alışılmadık durumlarda, yeni bilgi elde etme ile problem çözmede fen ve teknolojiyi kullanmalarını sağlamak,
- Kişisel kararlar verirken uygun bilimsel süreç ve ilkeleri kullanmalarını sağlamak,
- Fen ve teknolojiyle ilgili sosyal, ekonomik ve etik değerleri, kişisel sağlık ve çevre sorunlarını fark etmelerini, bunlarla ilgili sorumluluk taşımalarını ve bilinçli kararlar vermelerini sağlamak,
- Bilmeye ve anlamaya istekli olma, sorgulama, mantığa değer verme, eylemlerin sonuçlarını düşünme gibi bilimsel değerlere sahip olmalarını, toplum ve çevre ilişkilerinde bu değerlere uygun şekilde hareket etmelerini sağlamak,
- Meslek yaşamlarında bilgi, anlayış ve becerilerini kullanarak ekonomik verimliliklerini artırmalarını sağlamaktır (TTKB, 2005).

3.3. Fen ve Teknoloji Okuryazarlığı

Talim ve Terbiye Kurulu (2005)'de Fen ve Teknoloji Dersi Öğretim Programının vizyonunu; bireysel farklılıkları ne olursa olsun bütün öğrencileri fen ve teknoloji okuryazarı olarak yetiştirme olarak belirlemiştir.

Fen ve teknoloji okuryazarlığı, genel bir tanım olarak; bireylerin araştırma-sorgulama, eleştirel düşünme, problem çözme ve karar verme becerileri geliştirmeleri, yaşam boyu öğrenen bireyler olmaları, çevreleri ve dünya hakkındaki merak duygusunu sürdürmeleri için gerekli olan fenle ilgili beceri, tutum, değer, anlayış ve bilgilerin bir bileşimidir. Fen ve teknoloji okuryazarı olan bir kişi, bilimin ve bilimsel bilginin doğasını,

temel fen kavram, ilke, yasa ve kuramlarını anlayarak uygun şekillerde kullanır; problemleri çözerken ve karar verirken bilimsel süreç becerilerini kullanır; fen, teknoloji, toplum ve çevre arasındaki etkileşimleri anlar; bilimsel ve teknik psikomotor beceriler geliştirir; bilimsel tutum ve değerlere sahip olduğunu gösterir. Fen ve teknoloji okuryazarı bireyler, bilgiye ulaşmada ve kullanmada, problemleri çözmede, fen ve teknoloji ile ilgili sorunlar hakkında olası riskleri, yararları ve eldeki seçenekleri dikkate alarak karar vermede ve yeni bilgi üretmede daha etkin bireylerdir (TTKB, 2005).

Fen ve teknoloji okuryazarlığının yedi boyutu vardır;

1. Fen bilimleri ve teknolojinin doğası
2. Anahtar fen kavramları
3. Bilimsel Süreç Becerileri (BSB)
4. Fen-Teknoloji-Toplum-Çevre (FTTÇ) ilişkileri
5. Bilimsel ve teknik psikomotor beceriler
6. Bilimin özünü oluşturan değerler
7. Fen'e ilişkin tutum ve değerler (TD)

Öğrencilerin fen ve teknoloji okuryazarı olarak yetiştirilebilmeleri için yukarıda belirtilen fen ve teknoloji okuryazarlığının yedi boyutu dikkate alınmalıdır. Düz anlatım, not tutturma ve doğrulama tipi laboratuvar etkinlikleri gibi öğretmen merkezli geleneksel öğretim yöntemleri öğrencilerin fen ve teknoloji okuryazarlığını geliştirmede yeterli olamamaktadır. Eğitim süreci öğrencilerin öz güvenlerini ve motivasyonlarını artırıcı nitelikte olmalıdır. Öğrenciler sürekli alma ihtiyacını duymak yerine kendi kendilerine araştırabilen, sorgulayabilen bireyler olacak şekilde yönlendirilmelidir.

Çepni (2010) Bilimin doğasını ve bilimsel bilgiyi anlama, bilimsel okuryazarlığın iki temel bileşeni olarak görmektedir. Bir bireyin bilimin doğasını anlayabilmesi için bilimsel işlemleri ve bilimsel girişimleri, anlaması gerektiğini ifade etmiştir. Ancak bilimin doğası ve bilimsel bilginin doğası ile ilgili kabul edilen ortak bir tanımda olmadığını belirtmiştir.

NRC,1996 yılında yayınladığı Ulusal Fen Eğitimi Standartları isimli yayında fen okuryazarlığını, “*Ekonomik üretkenliğe, kültürel ve sivil olaylara katılma, kişisel kararlar verme için gerekli bilimsel kavram ve yöntemleri bilme ve anlama*” olarak tanımlamıştır (Çepni, 2010: 11).

Fen eğitiminin günümüzde öncelikli vizyonu haline gelen fen okuryazarlığı, National Research Council (1996) tarafından “fen, matematik ve teknolojik konularda bilgi sahibi olmaktan öte, bu bilgileri ve bilimsel süreçleri günlük hayatta kullanabilmek”

şeklinde tanımlanmaktadır. Fen okuryazarlığı kavramının zaman içinde farklı anlamlar ve boyutlar kazandığı görülmektedir. Bu bağlamda, Shen (1975) fen okuryazarlığının boyutlarını, “güncel problemlerin fenle çözülmesi (pratik)”, “bilimin toplum tarafından özümsemesi (sivil)” ve “bilimin insanlığın temel etkinliği olması (kültürel)” şeklinde kavramlaştırmıştır. Miller (1983), fen okuryazarlığının kapsamını, “bilimin doğası”, “bilgi düzeyi”, “bilim ve teknolojinin insan yaşamı üzerindeki etkileri” olmak üzere üç boyutta ifade etmiştir. Bybee (1995) ise, fen okuryazarlığını, “ anahtar kelime ve kavram bilgisi”, “fen ve teknolojik gelişmelerden haberdarlık” ve “etkin kullanma” ve “bilimin doğasının anlaşılması ve keşfedilmesi” olmak üzere çok boyutlu şekilde kavramlaştırmıştır. Durant (1993)’a göre ise fen okuryazarlığı, fenle ilgili bilişsel, duyuşsal ve psikomotor becerilerin bileşimi anlamına gelmektedir. Buna göre, fen okuryazarlığı, bilimsel ve teknolojik gelişmelerin anlaşılması, izlenmesi, özümsemesi ve bilinçli şekilde kullanılmasına hizmet eden; insanın yaşam kalitesini ve doğal hayatı koruyabilecek her türlü bilişsel, duyuşsal ve psikomotor becerileri içine alan “yetkinlik” durumunu ifade etmektedir (Shen, 1975; Miller, 1983; Bybee, 1995; Durant, 1993; Akt: Özdemir, 2010) Kısacası;

Fen okuryazarlığının amaçları şunlardır:

- Doğal dünyaya aşina olma ve onun hem çeşitliliğini hem de birliğini tanıma.
- Fen bilimlerinin anahtar kavramlarını ve ilkelerini anlama.
- Fen bilimlerini, matematiği ve teknolojiyi birbirine bağlayan bazı önemli

bağlantıların farkında olma.

- Fen bilimlerinin, matematiğin ve teknolojinin insan çabalarının ürünü olduğunu kavrama; bunun o alanlar için getirdiği gücü ve sınırlılıkları tanıma.
- Bilimsel düşünme kapasitesine sahip olma.
- Fen bilgilerini ve bilimsel düşünme yollarını bireysel ve toplumsal amaçlar için kullanma (YÖK, 1997).

Etkili ve kalıcı bir fen öğretimi için;

Demirci (1993)’e göre Fen Bilimleri öğretimi, deneysel yöntem, araç ve gereçler ile derste uygulanmasa bile; doğadaki olaylarla veya günlük yapılan somut işlemlerle bağlantı kurularak uygulanmalıdır. Bunun içinde fen bilgisi eğitimcisinin niteliği önem kazanmaktadır.

- Öğretmenler konuya hazırlık sorusu ile başlamalı, beyin fırtınası ile öğrencilerin derse motivasyonunu sağlamalıdır.

- Kavram haritası kullanılarak konunun adım adım ilerlemesi, kavramların doğru öğrenilmesi sağlanmalıdır.

- Modeller ve benzetmelerle konu zenginleştirilmeli, oyunla öğretimin avantajlarından yararlanılmalıdır.
- Deneylerle konu desteklenmeli, buluş yolu ile öğrencilerin sonuca ulaşması sağlanmalıdır.
- Grup çalışması ve parçalı öğretim ile işbirlikçi öğretim uygulanmalıdır.
- Problem çözmenin basamaklarından yararlanılmalıdır.
- Bulmacalarla konu pekiştirilmeli, geri bildirim alınmalıdır.
- Günlük hayattan örnekler verilerek, konu ile günlük hayat arasındaki bağlantı sağlanmalıdır.
- Tabiatın bir laboratuvar olduğu akıldan çıkarılmadan, öğrenciler önce iyi bir gözlemci, sonra iyi bir deneyci ve araştırmacı olarak yetiştirilmelidir.

3.4. Yenilenen Fen ve Teknoloji Programı

Fen Bilimleri, ülkelerin gelişmesinde ve ekonomik kalkınmasında çok önemli bir yere sahiptir. Bundan dolayı ülkeler bilimsel ve teknolojik gelişmelerden geri kalmamak ve ilerlemenin sürekliliğini sağlamak için bilgi ve teknoloji üretebilen bireyler yetiştirmek amacıyla fen bilimleri eğitime özel bir önem vermektedirler (Ayas, 1995; Ünal, 2003).

Bilimin ve teknolojinin hızla gelişmesi hayatımızın her alanında yaşam şekillerimize müdahale etmektedir. Bu müdahaleyi olumlu hale getirip, ortaya çıkmış olan bilim ve teknoloji çağına uzak kalmama adına gelişen bilim ve teknolojiye ayak uydurulması kaçınılmaz bir gerçek olarak karşımıza çıkmaktadır. Bunu sağlamanın da en kolay yolu Fen ve Teknoloji programının sağlıklı bir şekilde öğrencilere aktarılmasına bağlıdır. Bu aktarımın en iyi şekilde gerçekleşebilmesi adına Fen ve Teknoloji eğitiminin kalitesinin artırılmalı ve çağdaş toplumların seviyesine hızlı adımlarla ulaşmalıdır (MEB, 2012).

Bu bağlamda Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) tarafından 2004–2005 öğretim yılının başında ilköğretim müfredatı değiştirilerek fen bilgisi dersinin adı fen ve teknoloji dersi olmuş, dokuz il ve 120 pilot okulun birinci kademesinde uygulandıktan sonra 2005–2006 öğretim yılında da yeni ilköğretim müfredatı, resmi olarak bütün okulların ilk kademesinde uygulanmaya başlanmıştır. Aynı yıl ilköğretim okullarında ikinci kademenin altıncı sınıflarında da pilot olarak uygulamaya başlamış, ardından 2006–2007 öğretim yılında tüm ilköğretim ikinci kademenin altıncı sınıflarında program resmen uygulamaya konulmuştur.

Geliştirilen yeni Fen ve Teknoloji programı ile bireysel farklılıklar dikkate alınarak bütün bireylerin Fen ve Teknoloji okuryazarı bireyler yetiştirilmesi vizyonu benimsenmiştir (Erdoğan, 2007). Bunun yanında Fen ve Teknoloji eğitimi ile yüksek seviyeli düşünme ve zihinsel faaliyetlerde bulunabilen, ahlaki değerlere ve evrensel görüşlere sahip, karar veren ve problem çözebilen bireyler yetiştirmek temel amaçları arasında vurgulanmaktadır (Çepni ve ark, 2004). Yapılandırmacı yaklaşımı temel alan yenilenen fen ve teknoloji programı ile öğrenmenin kalıcılığı sağlanacak ve öğrencilerin üst düzey bilişsel becerilerini geliştirmelerine fırsat verecektir. Böyle bir yaklaşımda merkezde öğrenci vardır. Yapılandırmacı yaklaşımı temel alan yenilenen fen ve teknoloji programını esnektir. Öğretmen tarafından değiştirilip geliştirilebilir. Çünkü her öğrencinin hazır bulunuşluk düzeyi farklıdır. Öğretmen bunları göz önüne alıp, anlamlı öğrenmelerin gerçekleşmesi için farklı etkinlikler düzenlemeli ve zaman zaman program dışına çıkmasında herhangi bir sakınca olmamalıdır (Balcı, 2007).

Fen ve Teknoloji Dersi 6, 7 ve 8. sınıf Öğretim Programı'nda, üniteler organize edilirken bazı temel anlayışlar göz önünde bulundurulmuş ve hareket noktaları belirlenmiştir. Üniteler hazırlanırken bu ana ilkelere olabildiğince uyum sağlanacak şekilde kazanım ve etkinlik seçimine gidilmiştir. Sözü geçen temel anlayışlar ve hareket noktaları, yedi başlık altında aşağıda belirtilmiştir.

- Az Bilgi Özdür

Ünitelerde öngörülen kazanımlar, pek çok sayıda bilgi ve kavramı, yüzeysel ve birbirinden ayrık biçimde, özümsemesi imkânsız bir hızla işlemek yerine, az sayıda kavram ve bilginin gerçek bir öğrenmeye imkân verir tempoda sunumunu sağlayacak şekilde seçilmiştir.

- Fen ve Teknoloji Okuryazarlığı

Ünitelerde kazanımlar ve etkinlikler seçilirken fen ve teknoloji okuryazarlığının yedi boyutu gözetilmiş, öğrencilerin fen ve teknoloji okuryazarı bireyler olarak yetişmeleri için programın elverişli bir çerçeve oluşturmaya özen gösterilmiştir.

- Öğrenme Sürecine Yaklaşım

Programda, yapılandırmacı (constructivist) öğrenme yaklaşımı öncelikli olup öğrenmenin her bireyin zihninde, çoğu zaman o bireye özgü bir süreç sonunda gerçekleştiği görüşüne ağırlık verilmiştir. Bu anlamda, öğretim programında öğrenciyi fiziksel ve zihinsel olarak etkin kılan, yapılandırmacı yaklaşıma uygun çeşitli öğretim stratejilerine yer verilmiştir.

- **Ölçme ve Değerlendirme**

Programda, geleneksel ölçme ve değerlendirme yöntemleri ile birlikte alternatif ölçme ve değerlendirme yaklaşımları benimsenerek öğrenciyi değerlendirmenin yanında, öğrenme sürecini değerlendirme anlayışına ağırlık verilmiştir. Böylece, değerlendirme sürecini, öğrenme sürecine kaynaştırma ve bu süreci ıslâh için bir araç olarak kullanma yoluna gidilmiştir.

- **Gelişim Düzeyi ve Bireysel Farklılıklar**

Kazanımlar ve etkinlikler seçilirken öğrencilerin zihinsel ve fiziksel gelişim düzeyleri gözetilmiş, ayrıca bireysel farklılıkları hesaba katılarak farklı etkinliklerin seçimi ve yeri geldikçe öğrencilerle birebir ilgilenme teşvik edilmiştir.

- **Bilgi ve Kavram Sunum Düzeni**

Programda sarmallık ilkesi esas alınmış, pek çok konuya, gittikçe derinleşen bir içerikle her sınıfta yer verilmiş; böylece yeterli sıklıkla geriye gönderme sağlanarak öğrenilenlerin pekiştirilmesi için alt yapı oluşturulmuştur.

- **Diğer Derslerle ve Ara Disiplinlerle Uyum**

Programın ilgili diğer derslerin programlarıyla paralelliği ve bütünlüğü gözetilmiştir. Ayrıca uygun olan yerlerde, işlenen konunun katkıda bulunduğu ara disiplin kazanımlara gönderme yapılmıştır (MEB, 2006).

3.5. Yapılandırmacı Öğrenme

İngilizcede “cosnstructivism” olarak geçen yapılandırmacılık yaklaşımı Türkiye deki kaynaklarda yapılandırmacılık, yapısalcılık, oluşturmacılık, yapılandırıcılık gibi bazı terimlerle de karşımıza çıkmaktadır. Bu terim, bilginin öğrenci tarafından yapılandırılmasını anlatır. Bireyler kendilerinde var olan bilgiyle beraber yeni bilgiyi, yine kendi zihinsel yapılarına uyarlayarak öğrendiklerini ifade eder (Balcı, 2007). Yapılandırmacı öğrenme, var olan öğrenmelerle yeni olan öğrenmeler arasında bağ kurma süreci ve her yeni bilgiyi var olanlarla bütünleştirme çabasıdır (Şaşan, 2002). Yapılandırmacılık, öğrenenlere öğrenmeyi öğretmekte ve onlar için bilgiyi anlamlı kılmaktadır. Eğitimin yeni hedefi; bilgiyi nasıl ve nerede kullanacağını bilen, kendi öğrenme yöntemlerini tanıyıp etkili bir biçimde kullanan ve yeni bilgiler üretmede önceki bilgilerinden yararlanan bir insan modeli oluşturmaktır. Bu hedefe ulaşmada yapılandırmacı yaklaşım önemli bir yer tutmaktadır (Abbott, 1999; Akt: Şaşan, 2002). Yapılandırmacı öğrenmenin en önemli özelliği ise, öğrenenin bilgiyi yapılandırmasına,

oluşturmasına, yorumlamasına ve geliştirmesine imkân vermesidir. Geleneksel yöntemde ise öğretmen bilgiyi veren konumunda öğrenenler ise bilgiyi kitaplardan veya başka kaynaklardan öğrenebilir olduğu anlayışı hüküm sürmekte idi.

Fen ve Teknoloji öğretimin amaçlarına bakıldığında odak noktasında bireyin doğayı ve yaşadığı çevreyi tanımasını sağlamak olduğu açıkça görülür. Bu amacın gerçekleşmesi içinde birey doğaya ilişkin, kendine ait bilgiler edinmeli ve bunları zihninde yapılandırmalıdır. Doğaya ilişkin gerçekleri zihninde yapılandırması için doğaya dair gözlemlerde bulunmalı, deney yapmalı ve doğayla etkileşimde bulunmalıdır. Yapılandırmacı yaklaşım tüm bunlara imkân veren bir metot olarak karşımıza çıkmaktadır (Balcı, 2007). Çiçek (2005)'e göre yapılandırmacı yaklaşımın faydalarını şöyle açıklayabiliriz;

1. Öğretmen merkezli yaklaşım yerine, öğrenci merkezli yaklaşımı savunur.
2. Mevcut yöntemlerin başarısızlığı bu yöntemi cazip hale getirir.
3. Okulla günlük yaşam arasında bir bağ kurar. Böylece öğrencinin öğrendiklerini uygulamasına imkân vererek, bilgilerinin kalıcı olmasını sağlar.
4. Okul-veli-öğrenci işbirliğini gerektirdiği için geleneksel yöntemin başaramadığı veliyi okula getirme işini başarır.
5. Öğrencinin kendi bilgisini kendi oluşturması gerektiğini savunduğu için anlamlı öğrenmeyi gerçekleştirir.
6. Öğrenci, öğretmen ve okul yönetimini gereksiz bürokratik işlemlerden kurtarır.
7. Öğrenmenin etkileşimle olduğunu savunduğu için onun sosyalleşmesini sağlar.

3.6. Ders kitapları

Öğretimin gerçekleşmesi için öğretim araçlarına gereksinim vardır. Öğretim araçları, öğrenenlerin istenilen davranışları kazandırma işlevinde en önemli rolü oynar. Öğrenmenin zamanında gerçekleşmesi, kalıcı olması ve öğrenme ortamının sağlıklı bir şekilde oluşmasında öğretim araçları kullanılmaktadır. Öğretim ortamında kullanılan en yaygın araç ise kitaptır (Bedir ve Demir, 2006). Ders kitapları belirlenen amaçlar doğrultusunda öğretim programlarındaki derslerin içeriği ile ilgili bilgileri öğrencilere sunan ayrıca öğrencilere pekiştirme, sınavlara hazırlama ve öğrenme hızlarına uygun çalışma olanağı sağlayan kullanışlı bir öğretim materyali olarak ifade edilebilir (Sezer ve ark, 2008). Değişen ilköğretim programının temel özelliği, dayandığı yapılandırmacı yaklaşım gereği, öğrencilere bilgi ezberletmemesi, öğretme ve öğrenme sürecinin her aşamasına aktif olarak katılmasını sağlaması, uyaranları yorumlamalarını,

anlamlandırmalarını ve bilgileri bizzat kendilerinin yapılandırarak öğrenmelerini sağlayıcı nitelikte olmasıdır. Ders programları bu nitelikte hazırlanırken, öğretmenlerin öğretim programlarını yapılandırmacı anlayışa uygun bir şekilde uygulayabilmeleri için de uygulamada onlara yol gösterip yardımcı olabilecek nitelikte öğretim materyalleri hazırlanmaya çalışılmıştır (Ekinci ve Öter, t.y.).

Bu bağlamda yeni hazırlanan programın getirdiği en önemli değişikliklerden biri de ders kitaplarına yapılan değişiklikler göze çarpmaktadır. Davranışçı eğitim anlayışına göre hazırlanan eski ders kitapları yeni program ile yerini yapılandırmacı yaklaşıma göre hazırlanmış kitaplara bırakmıştır. Bu kitaplar ders kitabı, öğrenci çalışma kitabı ve öğretmen kılavuz kitabı olmak üzere üçlü kitap setlerinden oluşmaktadır. Bilindiği gibi yeni müfredatta tek bir ders kitabı değil; “Ders Kitabı, Öğrenci Çalışma Kitabı ve Öğretmen Kılavuz Kitabı” adı altında her sınıf için üç kitaptan oluşan bir set vardır. Programdaki konu yoğunluğu azaltılarak ders kitapları daha renkli, ilgi çekici ve öğrencileri motive edici tarzda hazırlanmıştır. Yeni programla ilk defa uygulanılmaya başlayan öğrenci çalışma kitapları öğrenci merkezli anlayışla, öğrencilerin eğlenerek öğrenebilecekleri, bilgi ve becerilerini, yaratıcılıklarını geliştirici etkinlikler içermektedir (Kaymakçı, 2009). Öğrenci çalışma kitapları gibi öğretmen kılavuz kitapları da ilk kez kullanılmaya başlanmıştır. Millî Eğitim Bakanlığı Ders Kitapları ve Eğitim Araçları Yönetmeliğine paralel hazırlanan, MEB 2006 Ekim 2589 Sayılı Tebliğler Dergisi’nde ve “Ders Kitapları ile Eğitim Araçlarının incelenmesi ve Değerlendirilmesine ilişkin Yönerge”nin 5. maddesinde ders kitaplarının nitelikleri şu şekilde belirtilmiştir:

Ders Kitapları;

a) *Öğrencileri; millî, ahlaki, insani, manevi ve kültürel değerler bakımından besleyen; demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyeti’ne karşı görev ve sorumluluklarını yerine getirmede yol gösteren ve bu derslerle ilgili ders konularını sevdiren okuma metinlerini içerir.*

b) *Türk Millî Eğitiminin genel amaçları ve temel ilkeleri ile kitabın hitap ettiği eğitim kurumunun amaçlarına uygun olur.*

c) *Atatürk ilke ve inkılâpları ile ilgili konulara, öğretim programlarına ve Kurulca alınan kararlara uygun olur.*

d) *Demokrasi ve insan hakları ile kültürel ve evrensel değerleri kapsar.*

e) *Bilginin nasıl üretileceğine ilişkin vurgu yapar.*

f) *Bilişim teknolojisinin etkin ve verimli kullanımını teşvik eder.*

g) Öğretim programının kazandırmayı amaçladığı değer, tutum ve yeterlikleri kapsar. Türk toplumunun sosyal, ahlaki, kültürel ve tarihî değerlerini geliştirerek yaşatır.

h) Ön yargı ve normatif önermelerden uzak olarak konuyla ilgili farklı bakış açıları içerir.

i) Kişi, kurum ve kuruluşları yıpratıcı unsurları taşımaz.

j) Her türlü etkinlikte öğretmenin rehberliğinde öğrenciyi merkeze alır.

k) Konuların hazırlanması ve düzenlenmesinde öğrencilerin ilgi, yetenek ve ihtiyaçları göz önünde bulundurulur (MEB, 2006).

3.6.1. Fen ve teknoloji ders kitapları

Teknoloji gelişmelerin giderek arttığı dünyamızda aynı paralellikte öğretim materyalleri de sayıca çeşitlenmekte ve artmaktadır. Ancak bu artış eğitim öğretim ortamının vazgeçilmesi olan ders kitaplarının ilk ve temel kaynağı olma özelliğini kaybettirememiştir. Fen bilgisi dersi bir deney, gözlem ve araştırma dersidir. Fen bilgisi ders kitaplarının hazırlanmasında dersin bu özelliği dikkate alınır, programda belirtilen amaç ve davranışlara ulaşmak mümkün olacaktır. Fen bilgisinin gerçek dershanesi doğadır. Kısaca yaşamın kendidir. Bu konuda kitap, çocukları yazılı metinden çok gözlem ve inceleme yapmaya yöneltirse daha yararlı olacaktır (Arı ve ark, 2002). Ülkemizde 2000 yılında kabul edilen “İlköğretim Fen Bilgisi Ders Programı” ile 4.5.6.7.8. sınıfların üniteleri yeniden şekillendirilerek programa uygun olarak yeni fen bilgisi ders kitapları hazırlanmıştır. Bu program “Öğrenci Merkezli Program” olarak kabul edilmiştir. Hazırlanan kitaplar 2002–2003 yılında bütün okullarımızda okutulmaya başlanmıştır (2518 sayılı tebliğler dergisi, 2000). Ancak bu kitapların kullanımı ile fen bilgisi eğitiminde amaçlanan hedeflere ulaşılamamıştır. Yapılandırmacı yaklaşıma göre uygun bir şekilde hazırlanmayan bu kitaplarda soru-cevap tekniği ile öğrenciler öğretimin merkezine yerleştirilmeye çalışılmış ama bunda yeterince başarılı olunamamıştır. 2004–2005 öğretim yılının başında ilköğretim programı yeniden değiştirilmek üzere ele alınmıştır. Bu kapsamda ders kitaplarından amaçlanan hedeflere ulaşmak için yeniden hazırlanmaya başlanmıştır. Demirel ve Kiroğlu (2005)’na göre fen ve teknoloji kitaplarında bulunması gereken özellikler aşağıdaki şekilde ifade etmişlerdir.

Fen eğitiminin genel amaçlarını gerçekleştirmek için hazırlanan fen ve teknoloji ders kitapları;

1. Öğretim programına uygun biçimde hazırlanıp öğrenci ihtiyaçları göz önünde bulundurularak, her eğitim seviyesindeki öğrencileri içine çekecek nitelikte,
2. Ünitelerdeki etkinliklerle ve ölçme değerlendirme çalışmalarıyla öğrencilerin, zihinsel, duyuşsal ve psikomotor beceriler kazanmalarına destek olacak mahiyette,
3. Öğrencilerin yaratıcı düşünme becerilerini geliştirerek pozitif tutum ve davranışlar geliştirmelerine destek sağlar nitelikte,
4. Benzetim hatalarından ve kavram yanılgılarından arındırılmış biçimde,
5. Günlük hayattan güncel örneklerle desteklenerek öğrencilerin kendi yaşantılarıyla paralel olarak,
6. Laboratuvar aktivitelerinin yemek tarifi gibi kolay ve anlamsız olmaktan uzak, araştırma soruşturma stratejisine uygun biçimde, öğrencinin bilim insanı edasıyla bilimsel süreçleri takip ettiği,
7. İlgi duydukları alanlarda derinleşmelerine destek olarak üst düzey düşünme becerilerini geliştirir nitelikte,
8. Bilimin doğası, bilimsel bilginin oluşturulması ve bilim adamı imajı temalarına ağırlık verilerek,
9. Fen ve teknoloji alanında mesleki eğitime temel oluşturacak şekilde düzenlenmiş olmalıdır.

Yeni ders kitapları öğrenme alanlarına uygun ünitelerden yapılandırılmıştır. Üniteler her biri bir kazanımı karşılayacak nitelikte olan konulardan oluşmaktadır. Her ünite temel olarak; ünite giriş sayfaları, işleniş bölümü (konular) ve ünite sonu değerlendirme soruları olmak üzere üç bölümde hazırlanmıştır. Ünite giriş sayfaları, öğrencileri üniteye hazırlamak için, üniteye bir giriş niteliğinde sunulmuştur. Bu bölümde ünitenin genelini yansıtabilecek görseller, ünite adı, üniteye hazırlık çalışmaları, ünitenin işleneceği süre ile ilgili bilgiler yer almaktadır. İşleniş bölümü, konular ve konularla ilgili kazanımları edindirmeye hizmet eden, yazılı ve görsel materyallerle tasarlanmış sayfalardır. Bu bölüm de öğrencilerin dikkatini konuya çekmek için düşün bul soruları içinde bazı sorular yöneltilmiştir. Ünitenin sonunda yer alan son iki sayfada ünitenin değerlendirilmesine yönelik sorulara ayrılmıştır. Süreç değerlendirmeye uygun olarak ünite sonlarında hem açık uçlu sorulara hem de doğru-yanlış, çoktan seçmeli, eşleştirmeli gibi farklı tipte sorulara yer verilmiştir. Milli Eğitim Bakanı Nimet ÇUBUKÇU döneminde aday öğretmenlere eğitim öğretim sürecinde onlara yol göstermek için “Hoş Geldin Öğretmenim” isimli bir kitap hazırlanmıştır. Bu kitapta Öğrenci ders kitabını, programda belirtilen kazanımların öğrenme-öğretme sürecinde öğrencilerce edinilmesini sağlamak

amacıyla uygun öğretim materyali sunmaktır olarak ifade edilmiş ve ders kitabının kullanımına ilişkin öğretmenlere aşağıda belirtilen tavsiyelerde bulunulmuştur.

- Dersin öğrenme-öğretme sürecinde ders kitabını izlemek yerine, hedeflenen kazanımın edinilebilmesi amacıyla ders kitabındaki metin/örnek/problem vb. araç olarak kullanılmalıdır.

- Ders kitabında verilen metinler, öğretmen kılavuz kitabında yer alan öğretmene yönelik uyarılar doğrultusunda işlenmelidir.

- Ders kitabında öğrenci çalışma kitabına yönlendirmelerin yapıldığı yerlerde, öğrenci çalışma kitabıyla birlikte kullanılmalıdır (Komisyon, 2010).

3.6.2. Fen ve teknoloji dersi öğretmen kılavuz kitapları

2004 yılı öğretim programı ders kitapları; “Ders kitabı”, “Öğrenci çalışma kitabı” ve “Öğretmen kılavuz kitabı” olmak üzere takım halinde MEB tarafından bastırılıp veya yarışma usulüne göre hazırlattırılıp, ücretsiz olarak öğretmen ve öğrencilere dağıtılmaktadır. Öğretmen kılavuz kitapları, adından da anlaşılacağı üzere öğretmene rehber niteliğindedir. İlköğretim programlarının anlayışına göre öğretmenlerin temel rolü, öğrenme-öğretme ortamını düzenlemek, etkinlikler konusunda öğrencilere rehberlik yapmak, yani öğrenmeyi kılavuzlamaktır. Öğretmen kılavuz kitapları fen ve teknoloji öğretiminde, öğrencilerin bilgilerinin tazelenmesi ve onlara yeni bilgilerin verilebilmesi için fennin doğası ve işleyişi ile ilgili konularda, programın temel aldığı öğrenme yaklaşımının ayrıntılı bir şekilde açıklanmasında önemli bir yer tutmaktadır. Ayrıca kılavuz kitapları ölçme ve değerlendirmeye bakış açısı kazandırmış, vurguladığı konular üzerinde durulmuş, ayrıca programın gerektirdiği etkinlik, çalışma, alıştırma ve bunların öğretimine ilişkin öğretmenlere gerekli açıklamalar belirli bir plan dâhilinde yapmıştır. Bu yönüyle öğretmen kılavuz kitabıyla öğretmenler için eğitim- öğretimin kılavuzlamasında önemli bir boşluğu doldurmakta ve öğretmenlere bir deniz feneri gibi yol gösterebilmektedir (Ekinci ve Öter, t.y.). Öğretmenin bu rolünü gerçekleştirmede yardımcı olmak amacıyla hazırlanan öğretmen kılavuz kitapları, bir yönüyle öğretmenin ders planıdır. Eğer öğretmen dersinde öğretmen kılavuz kitabında verilen örnek etkinliği kullanmıyorsa, o ders için ders planı/etkinlik hazırlamak zorundadır (Komisyon, 2010).

Diğer bir ifade de;

Ders Kitapları ve Eğitim Araçları Yönetmeliği'nde bu kitapların tanımları şu şekilde yapılmıştır:

Öğretmen Kılavuz Kitabı, ilgili öğretim programlarında yer alan hedef ve açıklamalar doğrultusunda ders kitabının daha etkili kullanımını sağlayacak çeşitli örnek, alıştırma; işlenen ünitelerle ilgili internet adresleri, okuma kaynakları ve diğer etkinlikleri kapsayan, öğretmenlerin yararlanması için hazırlanan basılı eseri, ifade eder (MEB. Ders Kitapları ve Eğitim Araçları Yönetmeliği). Ders Kitapları ile Eğitim Araçlarının incelenmesi ve Değerlendirilmesine ilişkin Yönerge'nin 8. maddesinde, öğretmen kılavuz kitabının nitelikleri şu şekilde belirtilmiştir:

a) Konuların işlenişinde ulaşılmak istenen hedefler belirtilir.

b) Öğretim programlarında yer alan amaç ve açıklamalar doğrultusunda öğrencilere bilgi, beceri, anlayış ve tutumların kazandırılmasında öğretmene yardımcı olacak ve öğretmeyi kolaylaştıracak açıklayıcı bilgiler yer alır.

c) Öğretmeyi ve öğrenmeyi kolaylaştırmak amacıyla ilgi çekici değişik örnek ve uygulamalar yer alır.

d) Bilgi, beceri, tavır ve tutumlar ile değerlerin öğrencilere kazandırılabilmesi için kullanılabilecek araç-gereçle birlikte öğretim yöntem ve tekniklerine yer verilir.

Buna göre;

- Konu ile ilgili zaman analizine ve konunun işleniş planına,
- Öğretmenin konu ile ilgili yapacağı ön hazırlıklara,
- Konuya girerken daha önce işlenen konularla ilişkisini sağlayacak ve öğrencinin ilgisini çekecek hatırlatmalara, sorulara ve benzeri unsurlara,
- Ders kitabında yer alan ve açıklama gerektiren şekil, şema, çizelge ve benzeri öğretime yardımcı unsurlara yer verilir.

e) Öğrencilerin gelişim farklılıkları dikkate alınarak seviye gruplarına göre hangi hususların vurgulanması gerektiği belirtilir.

f) Konular işlenirken yeri geldikçe;

- Diğer derslerle bağlantı kurulur.
- Konuların günlük hayatla ilgisini kurmak için örneklere yer verilir.

g) Dersin özelliğine göre konu işlendikten sonra bu konuda amaçlanan bilgi, beceri, tavır ve tutumlar ile değerlerin kazandırılıp kazandırılmadığını anlamak için bunları değerlendiren yeterli sayıda örnek soru yer alır. Öğrencilerin cevaplandıramadığı soruların

özelliğine göre ne yapılacağı konusunda öğretmene yol gösteren alternatif değerlendirme çalışmalarına yer verilir.

h) Öğrencileri araştırmaya, bilgi ve teknoloji üretmeye yöneltecek ödev, proje ve benzeri çalışmalara yer verilir.

ı) Dersin özelliğine göre öğrencilerde, standartlara uygun, ucuz, kaliteli mal ve hizmet üretme, kullanma ve geliştirme bilinci ve alışkanlıkları kazandıracak çalışmalara yer verilir.

i) Konuların sonunda, verilen kavramlarla ilgili sözlük bulunur.

j) Öğretmene konu ile ilgili ayrıntılı bilgi elde edebileceği kaynaklara yer verilir.

k) Dersin özelliğine göre inceleme, gezi, gözlem, deney ve uygulamalarla ilgili yapılacak ön hazırlıklara, alınacak güvenlik tedbirlerine, izlenecek iş ve işlem basamaklarına, zaman ve malzeme tasarrufu bakımından uyarılara, her işlem basamağında öğrencilerle öğretmenin kuracağı iletişime, sonuca ulaşmak açısından önemli yönlendirici tedbirlere ve hangi unsurların özellikle irdeleneceğiyle ilgili bilgilere yer verilir.

Öğretmen kılavuzu, öğretmenin dersleri planlamasında, uygulanmasında daima elinin altında bulunduracağı kaynaktır. Bu nedenle öğretmen kılavuzu öğretimde işe konulabilecek alternatif öğrenme – öğretme etkinliklerini, öğrenme eksiklerini saptamada kullanılacak soruları, öğrenme eksiklerinin tamamlanması çalışmalarını, yıllık ve günlük plan örneklerini de kapsamalıdır. Ceyhan ve Yiğit (2005), bir öğretmen kılavuzunda bulunması beklenen bölümleri şöyle özetlemiştir:

1. Genel yöntem bilim bilgileri,
2. Kitabın nasıl kullanılacağına ilişkin özel bilgiler,
3. Her üniteye ilişkin özel bilgiler,
4. Ünite düzeyinde belli başlı kavramların açıklanması,
5. Bazı fazladan etkinlikler için ipuçları,
6. Asıl kitapta bulunmayan sorular,
7. Değişik etkinlikler için yol gösterme,
8. Değişik, problemler, örnekler, çözüm yolları,
9. Sınıf dışı öğrenme etkinlikleri için öneriler,
10. Uygulamaya dönüştürmek için gösteri bilgileri,
11. Konuya yaklaşımda yararlı olabilecek değişik araçlar, gereçler ve teknikler için ek bilgi,
12. Bazı değerlendirme soruları,
13. Yararlanılabilecek diğer kaynaklar olarak ifade etmişlerdir.

Sonuç olarak ğretmen kılavuz kitapları öğretmenlere ders için kılavuzluk yapmaktadır. Ancak ğretmenler önerilen şeklin dışında da sınıf ve öğrencilerin özelliklerine göre gerekli düzenleme yapıp kullanabilmektedir.

3.6.3. Fen ve teknoloji dersi ğrenci çalışma kitapları

Ders kitapları ve Eğitim Araçları Yönetmeliğinin 4.maddesinde çalışma kitaplarının tanımını şu şekilde yapmıştır: Öğrenci alışma kitabı; ilgili ğretim programlarında yer alan kazanım ve açıklamalar doğrultusunda dersin öğrenilmesini kolaylaştıracak öğrencilere yardımcı olacak çeşitli örnek, alıştırma, işlenen ünitelerle ilgili internet adresleri, okuma kaynakları ve diğer etkinlikleri kapsayan yaprakları ayrı ayrı da kullanılabilen basılı eser ile üniteleri görsel ve işitsel yönden destekleyen kaset, disket, CD gibi elektronik kayıt ortamlarını kapsayan set olarak tanımlanmaktadır. Başka bir ifade ile çalışma kitapları dersin kazanımlarını pekiştirmede öğretmene yardımcı olan materyaller olarak da söylenebilir.

3.6.3.1. Öğrenci alışma kitaplarının hazırlanması

Türk Milli Eğitim Sisteminde lke genelinde okutulacak kitaplar Milli Eğitim Temel Kanununa göre Milli Eğitim Bakanlığı'na tespit edilir. Milli Eğitim Bakanlığı kabul ettiği ğretim programları doğrultusunda ders, ğrenci çalışma kitapları ve ğretmen kılavuz kitaplarını alanında uzman bilim adamları ve ilgili branş öğretmenler tarafından oluşturulan komisyon tarafından yazdırılmaktadır. Ders, ğrenci çalışma ve ğretmen kılavuz kitaplarının hazırlanmasında Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı (TTKB) inceleme ve değerlendirme görevi yapmaktadır.

Milli Eğitim Bakanlığı Ders Kitapları ve Eğitim Araçları Yönetmeliği'nin 9. maddesinde ğrenci çalışma kitabında bulunması gereken özellikler şöyle sıralanmıştır (Milli Eğitim Bakanlığı Ders Kitapları ve Eğitim Araçları Yönetmeliği, 2009: madde 9);

a. Öğretim programlarında yer alan amaçlar doğrultusunda öğrencilere bilgi ve beceri kazandırılmasında yardımcı olacak ve öğrenmeyi pekiştirecek unsurlara yer verilir.

b. Öğrenmeyi kolaylaştırmak amacıyla öğrencinin ilgisini çekecek çeşitli örneklerle yer verilir.

c. Konularla ilgili öğrenmeyi destekleyici ve günlük hayatla ilgisini kurabileceği çalışmalara ağırlık verilir.

d. Dersin özelliğine göre her konu işlendikten sonra o konuda amaçlanan bilgi, beceri, değer ve tutumların kazandırılıp kazandırılmadığını ölçen çalışmalara ve değerlendirmelere yer verilir.

e. Konular, öğrencinin öğrenmesini kolaylaştıracak ve ilgisini çekecek grafik, şekil, resim, fotoğraf, harita, karikatür gibi görsel öğelerle desteklenir.

f. Öğrencilerin yeteneklerini geliştirmede yardımcı olacak çeşitli örnek, alıştırma, işlenen konular ve ünitelerle ilgili elektronik posta adresleri ve okuma kaynaklarına yer verilir.

g. Dersin özelliğine göre uygulama ve işlem sonucunun yazılacağı çizelgelere, bilgi ve veri çizelgelerine, şekil, grafik, kroki, şablon, harita, plan, resim, levha, fotoğraf ve benzeri öğretime yardımcı unsurlara; bazı ünite konularında kullanılmak üzere ek olarak video kaseti, ses kaseti, slayt, CD, DVD, VCD, disket ve benzeri öğretimi destekleyici materyallere yer verilebilir.

h. Dersin özelliğine göre soru-cevap, doğru-yanlış, çoktan seçmeli, eşleştirme, boşluk doldurma, bireysel ve grup çalışmaları, canlandırma, Çizelge tamamlama, cümle tamamlama gibi yöntem, teknik ve etkinliklere de yer verilir.

i. Dersin özelliğine göre inceleme, gezi, gözlem, deney ve uygulamalarla ilgili yapılacak ön hazırlıklara, alınacak sağlık ve güvenlik tedbirlerine, izlenecek iş ve işlem basamaklarına, zaman ve malzeme tasarrufu bakımından uyarılara, her işlem basamağında öğrencilerle öğretmenin kuracağı iletişime, sonuca ulaşmak açısından önemli yönlendirici tedbirlere ve hangi unsurların özellikle irdeleneceğiyle ilgili bilgilere yer verilir.

3.6.3.2. Fen ve teknoloji öğrenci çalışma kitaplarının içeriği

Fen ve Teknoloji öğrenci çalışma kitapları yapılandırmacı anlayışın bir ürünüdür. Çünkü öğretimin merkezinde öğrenci vardır. Bu bağlamda öğrenci bilgiyi ezberleyen değil zihninde inşa edendir. Çalışma kitaplarında yer alan etkinlikler aktif öğrenmeye fırsat verecek türden olmalı ve öğrencinin ilgisini çekebilecek etkinliklere yer verilmelidir. Çalışma kitaplarında ders kitabında işlenen konuyu, aktarılan bilgiyi pekiştirecek nitelikte düzenlenmiş etkinlikler içerir (Şahin, 2011). Çalışma kitaplarında yer alan etkinlikler aşağıda ki gibidir.

a) Etkinlik Raporu: Verilen etkinliklerin amaçları doğrultusunda öğrencilerce hazırlanacak olan raporları ifade eder.

b) Doğru mu, Yanlış mı?: İşlenen konu ile ilgili pekiştireç yada değerlendirme niteliği taşıyan eşleştirme çalışmalarıdır.

c) Öğrendiklerimizin farkına varalım: Ön bilgilerimizi harekete geçirici, öğrendiklerimizi hatırlatıcı nitelikteki etkinliklerdir.

d) Kime ait ?: İşlenen konuyu pekiştirecek nitelikte yapılan kompozisyon,drama vb. niteliğinde çalışmalarıdır.

e) Düşünelim, Yazalım: Öğrenilen bilgilerden hareketle konu ile ilgili olarak yapılacak yazım etkinlikleridir.

f) Bulalım, Eğlenelim: İşlenen konu içinde ki kavramlardan hareketle çözülen bulmacalardır.

g) Boşlukları dolduralım: İşlenen konu ile ilgili kavramları pekiştirildiği bulmaca ve boşluk doldurma etkinliğidir.

h) Soruları yanıtlayalım: Kazanılan bilgileri içerdiği kavramların pekiştirildiği yapılandırılmış grid niteliğinde ki çalışmalarıdır.

i) Eşleştirelim: İşlenen konu içinde geçen kavram, terim,bilgi vb.hareketle hazırlanmış eşleştirme çalışmalarıdır.

j) Röportaj yapalım: Konu ile ilgili öğrencilerin yapacakları röportaj niteliğinde ki çalışmaları gösteriri.

k) Poster hazırlayalım: Yapılan araştırma inceleme ve gözlemlerine dayanarak yapılan poster hazırlama çalışmalarını ifade etmektedir.

Fen ve Teknoloji öğrenci çalışma kitaplarında yer alan etkinliklere bakıldığında yapılandırmacı yaklaşımın benimsendiği ve öğrencinin aktif katılımını sağlayacak türden etkinliklere yer verildiği görülmektedir. Öz değerlendirme etkinlikleri ile birlikte etkinliklerde çok sayıda görsel unsurlara yer verilerek öğrencinin etkinliklere ilgisini çekmek amaçlanmıştır. Öğrencilerin ezberlemeden bir bütünün parçaları arasında ki ilişkileri görmeleri için bilgiyi görsel olarak yapılandırmalarında yarar vardır. Bilginin görsel olarak yapılandırılması kavram haritaları, akış çizgileri, ikili ve üçlü Venn şemaları, küme ağları, örümcek ağı gibi görsel yapılandırıcılarla sağlanır. Fen ve teknoloji dersinde öğrenciler genellikle öğrenci çalışma kitabında ki etkinlikler ile görsel yapılandırıcıları kullanacaklardır (Bilgiç ve Karaca, 2014). Ortaokul 6,7 ve 8. sınıf fen ve teknoloji dersinde kullanılan öğrenci çalışma kitaplarında yer alan etkinlik, performans ve proje ödevlerinin sayısal dağılımları Çizelge3.1’de, Çizelge3.2’de ve Çizelge3.3’de

verildiği gibidir. Bu inceleme de Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığınca onaylanarak 2013–2014 eğitim öğretim yılına kullanılan “Fen ve Teknoloji 6,7 ve 8.sınıf Öğrenci Çalışma Kitapları” kullanılmıştır.

Çizelge3.1. 6. Sınıf fen ve teknoloji öğretim programının üniteleri, kazanım sayıları, etkinlik sayıları ve öz değerlendirme etkinliklerinin dağılımı

Ünite Adı ve Numarası	Kazanım Sayısı	Etkinlik Sayısı	Öz Değerlendirme
1.Canlılarda Üreme, Büyüme ve Gelişme	37	22	
2.Kuvvet ve Hareket	26	24	
3.Maddenin Tanecikli Yapısı	27	30	
4.Yaşamımızdaki Elektrik	19	12	
5.Vücudumuzdaki Sistemler	29	23	
6.Madde ve Isı	16	18	
7.Işık ve Ses	25	27	
8-Yer Kabuğu Nelerden Oluşur?	21	17	1ÖD+1GD+1ADF
Toplam: 8 Ünite	200	173	3

Çizelge3.2. 7. Sınıf fen ve teknoloji öğretim programının üniteleri, kazanım sayıları, etkinlik sayıları ve öz değerlendirme etkinliklerinin dağılımı

Ünite Adı ve Numarası	Kazanım Sayısı	Etkinlik Sayısı	Öz Değerlendirme
1.Vücudumuzda Sistemler	27	29	2ÖD
2.Kuvvet ve Hareket	31	17	3ÖD
3.Yaşamımızda ki Elektrik	32	13	3ÖD
4.Maddenin Yapısı ve Özellikleri	46	28	3ÖD
5.Işık	29	18	2ÖD
6.İnsan ve Çevre	12	10	2ÖD
7.Güneş Sistemi ve Ötesi Uzay Bilmecesi	27	11	3ÖD
Toplam: 7 Ünite	204	126	18

Çizelge3.3 8. Sınıf fen ve teknoloji öğretim programının üniteleri, kazanım sayıları, etkinlik sayıları ve öz değerlendirme etkinliklerinin dağılımı

Ünite Adı ve Numarası	Kazanım Sayısı	Etkinlik Sayısı	Öz Değerlendirme
1.Hücre bölünmesi ve Kalıtım	29	42	1ÖD
2.Kuvvet ve Hareket	22	25	2ÖD
3. Maddenin Yapısı ve Özellikleri	31	54	2ÖD
4.Ses	16	13	1ÖD
5.Maddenin Halleri ve Isı	27	26	2ÖD
6.Canlılar ve Enerji İlişkileri	23	28	2ÖD
7.Yaşamımızda ki Elektrik	23	16	2ÖD
8 .Doğal Süreçler	26	22	2ÖD
Toplam: 8 Ünite	197	226	14

Çalışma kitaplarında yer alan etkinlikler incelendiğinde kazanım sayısının çokluğuna göre etkinliklerde artmaktadır.

3.6.3.3. Fen ve teknoloji öğrenci çalışma kitaplarının görsel tasarımı

Çalışma kitaplarında yer alan her ünite farklı bir renge boyanmıştır. Bu da öğrenenin ilgisini çekebilecek türden olduğu düşünülmektedir. Çünkü öğrenci etkinlikleri severek ve isteyerek yapması için görsel olarak ilgi çekici olmalıdır. Bunun yanında öğrencinin pedagojik gelişimine uygun ve her sınıf seviyesine uygun görsel materyaller ve tasarımlar eğitim öğretim ortamını tamamlayıcı nitelikte sunulmalıdır.

3.6.3.4. Fen ve teknoloji öğrenci çalışma kitaplarının kullanımı

Dersin kazanımlarını edinmeyi destekleyen, aktif öğrenmeye katkı sağlayan, ölçme ve değerlendirme sürecinde kullanılabilecek bu etkinliklerin nasıl ve ne şekilde kullanılacağı ile ilgili öğretmenlere yardımcı olmak amacıyla bazı yönlendirmeler hazırlanmıştır. Bu yönlendirmeler öğretmen kılavuz kitabı adı verilen ders materyalinde ayrıntılı şekilde belirtilmiştir. Aşağıda 8.sınıf fen ve teknoloji dersi öğretmen kılavuz kitabından alınarak Şekil 3,1’de sunulan bu kısım yukarıda ki ifadeye örnektir.

b) Öğrenci çalışma kitabındaki etkinlikleri, kendi gözetiminde derste yaptırmalı, bunları ev ödevi olarak vermemelidir.

c) Etkinlik örneği ya da çalışma yaprağının içeriğini dersten önce incelemeli ve gerek görürse değişiklik yapılmalıdır.

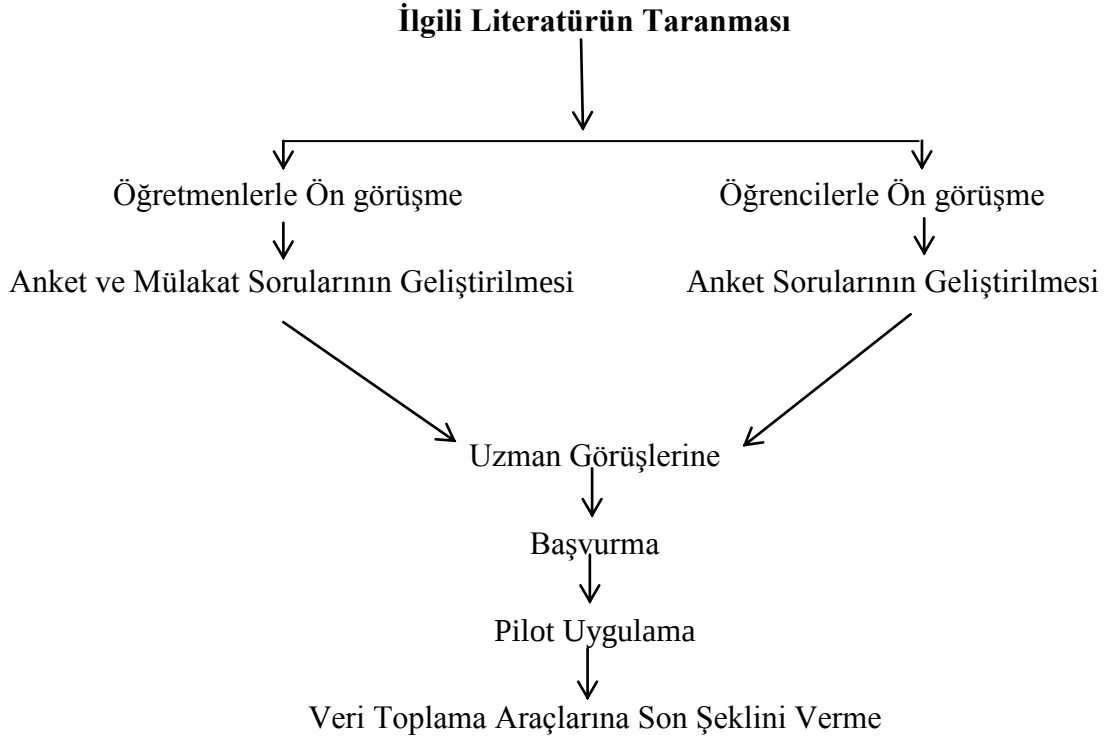
d) Etkinlik örneği ve çalışma yaprağındaki içeriğin amaca hizmet edip etmeyeceği incelenip bölgesel farklılıkları koşulları dikkate alarak gerekirse yeni bir etkinlik geliştirmelidir.

e) Etkinlik örneği ya da çalışma yaprağındaki içerik sınıf düzeyine uygun değilse sınıf düzeyini dikkate alarak yeni bir etkinlik geliştirmelidir (Komisyon, 2010).

Çalışma kitaplarının etkililiği niteliklerinin yanında, öğretmenler tarafından nasıl kullanıldıklarına da bağlıdır. Her ne kadar öğrenci merkezli eğitime hizmet ediyor olsalar da öğretmenler tarafından belirtilen hususlar dikkate alınmalı ve öğretmenler rehberliğinde etkinlikler yapılmalıdır. Bu sebeptendir ki çalışma kitaplarının kullanımında öğretmen bu materyalleri benimsemeli ve öğrenene her daim rehberlik etme bilincinde olmalıdır. Çünkü çalışma kitaplarının verimliliği hem öğrencinin hem de öğretmenin etkin katılımının olmasına bağlıdır.

4. YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmada kullanılan Model, Evren ve Örneklem, Veri Toplama Aracı, Verilerin Toplanması ve Verilerin Analizi bölümlerine yer verilmiştir. Araştırmada izlenen süreç şekil 4.1’de verilmiştir.

Şekil 4.1. Araştırmanın akış şeması

4.1. Araştırmanın Modeli

Eğitimle ilgili araştırmalarda, araştırmanın amacına göre nitel, nicel ya da karma yöntemler kullanılmaktadır. Bu araştırmada karma yöntem kullanılmıştır. Üç araştırma paradigmasından biri olan ve son yıllarda kullanımı artış gösteren karma yöntem, nicel ve nitel yöntemlerin, tekniklerin veya bu yaklaşımların diğer karakteristik özelliklerinin bir araştırmada birlikte kullanılmasıdır (Johnson ve Christensen, 2011). Başka bir ifade ile karma yöntem, araştırma problemini anlamak için veri toplamada ve analiz etmede hem nicel hem de nitel yöntemlerin birlikte kullanıldığı bir yöntemdir.

Karma araştırmalarda ise nitel ve nicel yöntemlerin sentezlenmesi söz konusudur. Örneğin araştırmanın başında ortaya atılan hipotez nicel verilerle incelenir. Ayrıca araştırma probleminin sebepleri derinlemesine inceleme fırsatı vererek problemi oluşturan ana sebepler nitel verilerle açıklanır (Metin, 2014).

Karma yöntemde amaç nitel ve nicel yaklaşımları birlikte kullanarak her iki yaklaşımın güçlü yönlerinden faydalanmak ve zayıf yönlerini en aza indirmektir. Bunun yanında araştırmacı tek bir yöntemle elde edebileceğinden daha fazla ve detaylı veriye ulaşabilir. Öte yandan bu yöntemi kullanacak olan araştırmacıların her iki yaklaşımı kullanacak yeterliliğe sahip olması gerekmektedir (Creswell, 2011; Fraenkel, Wallen, 1990; Johnson ve Onwuegbuzie, 2004).

Karma araştırmalarda değişken belirleme işlemi hem nicel hem de nitel araştırmalarda yapılanlara benzetilmektedir. Nicel ve nitel veriler karma araştırma yönteminde beraber kullanılırlar. Çünkü her iki veri grubunu beraber kullanma konu ile ilgili bize derinlemesine inceleme ve daha fazla bilgi imkânı sağlar (Metin, 2014).

Bu araştırmada karma araştırma yöntemi tercih edilmiştir. Nicel verilerle elde edilen bulgular daha detaylı verilere ulaşmak için nitel verilerle elde edilen bulgularla desteklenmiştir. Araştırma iki aşamadan oluşmaktadır, birinci aşamada likert tipi öğretmen ve öğrenci görüş anketi katılımcılara uygulanmıştır. Katılımcılara sonraki aşama olan ikinci aşamada konu ile ilgili detaylı bilgi edinmek için mülakat uygulanmıştır. Aşağıda bu aşamalar ayrıntılı olarak açıklanmıştır.

4.1.1. Karma yöntemin avantajları

- 1) Araştırmacı tek bir yöntemle sınırlanmadığı için daha geniş ve eksiksiz bir biçimde araştırma sorularını cevaplayabilir.
- 2) Nitel ve nicel araştırmaların birlikte kullanımı, teori ve uygulamaya ilişkin daha kesin ve tam bilgiler üretir.
- 3) Yalnız tek yöntemin kullanıldığı bir çalışmada gözden kaçabilecek farklı görüş ve olayları açığa çıkarır.
- 4) Sayısal veriler kelime, resim veya olayları açıklık getirmek için kullanılabilir.
- 5) Bulguların yakınlığına ve doğruluğuna bakarak, sonuçlar için güçlü deliller sunulabilir.
- 6) Geniş çaplı ve karmaşık araştırma sorularına cevap aramak için uygundur.
- 7) Sonuçların genellenebilirliğini artırmak için kullanılabilir.

4.1.2. Karma yöntemin dezavantajları

- 1) Araştırmacı, birden fazla yöntem ve yaklaşım hakkında bilgi edinmek ve bunları nasıl uygun biçimde karıştıracağını bilmelidir.
- 2) Tek bir araştırmacı için nicel ve nitel çalışmayı birlikte kullanmak, özellikle her iki yöntem aynı anda kullanılacaksa zor olabilir ve takım çalışması gerektirir.
- 3) Yöntembilimciler (methodologicalpurist) bir kişinin yalnızca nicel veya nitel araştırma paradigması ile çalışması gerektiğini ileri sürmektedir.
- 4) Karma araştırmalar hakkındaki bazı detaylar tamamen yöntembilimciler tarafından çalışılmak üzere bırakılmıştır.(Bunlar, karma paradigmanın sorunları, nitel verinin nicel olarak nasıl analiz edileceği ve çelişen sonuçların nasıl yorumlanacağıdır (Johnson ve Onwuegbuzie, 2004; Akt: Metin, 2014).

4.2. Nicel Bölüm

Nicel araştırmanın temel ilkesi elde edilen bulguların bir şekilde sayısal değerlerle ifade edilmesi ve ölçülebilmesidir. Ayrıca araştırmanın hipotezlere dayandırılması ve bu hipotezleri test edilmesi nicel araştırmanın üzerinde durduğu en belirgin ilkesi olduğu ifade edilmektedir (Ekiz, 2009). Eğitim alanında ki araştırmalarda kullanılan en yaygın betimsel yöntem tarama çalışmasıdır (Büyüköztürk ve Ark, 2010). Bu bağlamda araştırmanın nicel bölümü durum tespitini amaçlayan betimsel yöntemlerden tarama(survey) modelinde tasarlanmıştır. Betimleme araştırmaları hipotezleri test etmek ya da bazı soruların cevaplarını verebilmek için veri toplayarak yürütülen bir çalışmadır (Arlı ve Nazik, 2004).Tarama (survey) araştırması, bir grubun belirli bir konu ya da sorun hakkındaki görüşlerinin bir dizi soru aracılığıyla belirlenmesidir. Eğitim araştırmalarında sıkça kullanılan bir yöntemdir. Seçilen popülasyondaki bireylerden popülasyonun mevcut durumunu belirlemeyi, görüş, inanç, tutumları hakkında bilgi elde etmeyi sağlar (Arlı ve Nazik, 2004,; Creswell, 2011).

Bu bölümde fen ve teknoloji dersi öğrenci çalışma kitaplarının kullanımı ile ilgili var olan durum ortaya konulmaya çalışıldığından araştırma tarama (survey) yöntemine göre yapılandırılmıştır. Çalışma kitaplarının kullanım durumunu ve uygulanabilirliği ile ilgili öğrenci ve öğretmen görüşlerini ortaya koyabilmek için en uygun yöntem tarama yöntemidir. Bu amaçla geliştirilen anket yardımıyla katılımcıların görüşleri belirlenmeye çalışılmıştır.

4.3. Nitel Bölüm

Nitel araştırma ile olayların bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlanır (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Nitel araştırma yorumlayıcı nitelikte olduğu için bu yaklaşımla olayın ‘‘Niçin?’’ ve ‘‘Nasıl?’’ sorularına cevap bulmak amaç edinilmiştir (Bilgili, 2008). Nitel araştırmada veriler görüşme, gözlem ve doküman analizi gibi veri toplama araçlarıyla yapılır

Bu araştırmada yarı yapılandırılmış mülakat formu aracılığı ile verilere ulaşılmıştır.

4.4. Evren

Araştırmanın evrenini, 2013–2014 eğitim öğretim yılında, Kahramanmaraş ili Onikişubat ve Dulkadiroğlu merkez ilçelerindeki Fen ve Teknoloji öğretmenleri ve öğrencileri oluşturmaktadır.

4.5. Örneklem

2013-2014 eğitim öğretim yılında, Kahramanmaraş ili, Onikişubat ve Dulkadiroğlu merkez ilçelerinde basit tesadüfi yöntem ile belirlenen ortaokullarda görev yapan toplam 95 fen ve teknoloji öğretmenine ve 900 ortaokul öğrencisine ulaşılmıştır. Ziyaret edilen 34 farklı ortaokuldaki fen ve teknoloji öğretmen ve öğrencilerine anket uygulanmıştır. Araştırma kapsamında ziyaret edilen okulların ilçe bazında dağılımı Çizelge 4,1’de verildiği gibidir.

Çizelge4.1. Örneklemede yer alan okulların dağılımı

Sıra no	İlçenin adı	Okul adı	Katılımcı öğretmen sayısı
1	Onikişubat	Serhan Çalık Ortaokulu	3
2	Onikişubat	Zekeriya Tanrıverdi İmam hatip ortaokulu	5
3	Onikişubat	Kahramanmaraş ortaokulu	7
4	Onikişubat	Sergentepe Ortaokulu	5
5	Onikişubat	Ömer Faruk Arıkan Ortaokulu	3
6	Dulkadiroğlu	Muallim Hayrullah Efendi Ortaokulu	5
7	Dulkadiroğlu	Cahit Zarif Ortaokulu	4
8	Onikişubat	Osman Gazi Ortaokulu	4
9	Onikişubat	Yunus Emre Ortaokulu	3
10	Onikişubat	AlaaddinÖzdenören Yatılı Bölge Ortaokulu	2
11	Onikişubat	Kürtül Ortaokulu	2
12	Onikişubat	Kürtül Celili Ortaokulu	1
13	Dulkadiroğlu	Deniz Bitmiş Ortaokulu	1
14	Onikişubat	Üngüt Ortaokulu	1
15	Onikişubat	Bulutoğlu Şehit İrfan Karabıçak Ortaokulu	1
16	Onikişubat	Hasancıklı Erkunt Traktörler Ortaokulu	1
17	Onikişubat	Zeki Karakız Ortaokulu	4
18	Onikişubat	Türk Telekom Ortaokulu	5
19	Onikişubat	Gazi Ortaokulu	5
20	Dulkadiroğlu	Beşenli Ortaokulu	1
21	Dulkadiroğlu	80.Yıl Ortaokulu	4
22	Onikişubat	Akçakoyunlu Ortaokulu	5
23	Dulkadiroğlu	Özel İdare imam hatip ortaokulu	4
24	Dulkadiroğlu	Doğukent Ortaokulu	3
25	Onikişubat	Tekir Ortaokulu	1
26	Dulkadiroğlu	5.Nisan Ortaokulu	2
27	Dulkadiroğlu	Bağlarbaşı imam hatip ortaokulu	3
28	Onikişubat	Hürriyet yatılı bölge ortaokulu	1
29	Dulkadiroğlu	Yavuz selim ortaokulu	2
30	Onikişubat	Şahinkayası Ortaokulu	1
31	Onikişubat	Köseli Ortaokulu	1
32	Dulkadiroğlu	23.Nisan Ortaokulu	2
33	Dulkadiroğlu	Kurtuluş İmam hatip Ortaokulu	2
34	Dulkadiroğlu	Ayaklıcaoluk ortaokulu	1

Öğretmen seçiminde örneklem oransız küme örneklem seçimi ile oluşturulmuştur (Karasar, 2010). Kahramanmaraş ilindeki ve ilçelerdeki bütün ortaokullar birer küme kabul edilmiş ve yansızlık kuralına göre yeterli sayıda ortaokul örnekleme alınmaya çalışılmıştır. Örnekleme seçiminde yansızlık kuralının uygulanmasına özellikle dikkat edilmiştir. Buna göre araştırmacının kişisel yanlılığı ve kolay ulaşılabilecek kişilerin seçilmesi gibi faktörlerden etkilenmeden örneklem belirlenmiştir (Karasar, 2010). 94 fen ve teknoloji öğretmeni ile 300 ortaokul 6.sınıf öğrencisi, 300 ortaokul 7.sınıf öğrencisi ve 300 ortaokul 8.sınıf öğrencisi araştırmanın örneklemini oluşturmaktadır.

Anket ve mülakat uygulamalarının yapıldığı okulların adları ve bulundukları yerler Ek-2’de sunulmuştur.

4.6. Nitel Araştırma Boyutunda Çalışma Grubu

Araştırmanın bu bölümünde çalışma kitaplarının uygulayıcısı olan öğretmenlerin görüşleri alınarak uygulama süreci hakkında derinlemesine bilgi edinmek amaçlanmıştır. Bu sebeple araştırmacı tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış mülakat formu uygulanmıştır. Çalışma kitaplarının kullanımda karşılaşılan güçlükler ve uygulama süreci hakkında farklı bakış açıları ve görüşler tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu süreçte araştırma konusuna duyarlı, sorunlarla ilgilenen, detaylı bilgi alınabileceği düşünülen ve katılmaya gönüllü 10 fen ve teknoloji öğretmeni, kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemi ile mülakat için seçilmiştir. Mülakat bulguları sunulurken öğretmenlerin gerçek isimleri yerine büyük harfler (A,B,C,D,E,F,K,L,M,N,) kullanılmıştır.

4.7. Veri Toplama Araçları

Yapılan bu araştırmada; karma yöntem kullanıldığından veri toplama araçları nitel ve nicel olmak üzere iki biçimde hazırlanmıştır. Araştırmanın nicel bölümünde veri toplama aracı olarak anket, nitel bölümünde ise veri toplama aracı olarak görüşme formu kullanılmıştır.

4.7.1. Öğretmen anketi geliştirme süreci

Araştırmada, Baki (2012), “6. ve 7. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Öğrenci Çalışma Kitaplarının Kullanım Durumlarının Öğretmen Ve Öğrenci Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi(Rize Örneği)” başlıklı araştırmasında kullandığı anketten faydalanılmıştır. Öğretmen anketi üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde, kişisel bilgilerle ilgili sorular; ikinci bölümde, çalışma kitaplarıyla ilgili, 37 adet kapalı uçlu soru; üçüncü bölümde ise, 2 adet açık uçlu soru yer almaktadır. Öğretmen anketi, “Kesinlikle Katılmıyorum”, “Katılmıyorum”, “Orta Derecede Katılıyorum”, “Katılıyorum” ve “Kesinlikle Katılıyorum” seçeneklerinden oluşan 5’li likert tipine göre hazırlanmıştır.

Araştırmada kullanılan öğretmen anketi, araştırmacı tarafından fen ve teknoloji öğrenci çalışma kitaplarına uyarlanmış ve anket soruları geliştirilmiştir ve ilk kez bu araştırmada kullanılmıştır. Anket geliştirilmeden önce ilgili literatür taranmış ve daha sonra araştırma problemi hakkında 5 fen ve teknoloji öğretmeni ile görüşülmüştür. Yapılan

bu ön çalışmadan sonra 45 sorudan oluşan bir soru listesi hazırlanmıştır. Tez danışmanı ile birlikte bu soru listesi gözden geçirilmiş ve sorularda eleme yapılarak 40 kapalı uçlu ve 2 açık uçlu sorudan oluşan taslak anket oluşturulmuştur. Bu aşamadan sonra anketin kapsam geçerliliği hakkında değerlendirilmesi için “uzman görüşü alma formu” oluşturulmuştur. 3 uzmanın görüşü alınarak anket tekrar gözden geçirilmiştir. Gerekli düzeltmeler yapıldıktan sonra uygulamaya hazır hale gelen anket için, pilot uygulama yapılmıştır. Son olarak pilot uygulama esnasında tespit edilen eksiklikler düzeltilerek ankete son şekli verilmiştir (Bkz. EK-3).

4.7.2. Öğrenci anketi geliştirme süreci

Araştırmada kullanılan öğrenci anketi için, Baki (2012) tarafından hazırlanan anketten yararlanılmıştır. Öğrenci anketi, araştırmacı tarafından fen ve teknoloji öğrenci çalışma kitaplarına göre uyarlanmıştır. Anketin kapsam geçerliliğinin değerlendirilmesi için “uzman görüşü alma formu” hazırlanmıştır. Görüşüne başvurulmuş 3 uzmanın değerlendirmeleri sonucunda anket soruları gözden geçirilmiş ve son şekli verilmiştir. (Bkz. EK-4).

Anket iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde, kişisel bilgilerle ilgili sorular; ikinci bölümde ise, çalışma kitaplarıyla ilgili, 22 adet kapalı uçlu soru ve bir de konuyla ilgili ifade edilmek istenen herhangi bir görüşü ortaya çıkarmak amaçlı bir alan yer almaktadır. Anketin uygulanacağı öğrencilerin yaş ve gelişim düzeyi göz önüne alınarak cevap seçenekleri “Evet”, “Hayır”, “Kısmen” şeklinde düzenlenmiştir.

4.7.3. Öğretmen mülakat formunun geliştirilmesi

Fen ve Teknoloji dersi öğrenci çalışma kitabının değerlendirilmesine ilişkin yapılan görüşmelerde, aynı amaçla kullanılan anketler temel alınarak araştırmacı tarafından yapılandırılmış mülakat formu hazırlanmıştır. Hazırlanan mülakat formuna ölçme ve değerlendirme uzmanı ve danışman önerileri doğrultusunda son şekli verilerek mülakatlar gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler anketten elde edilen verileri desteklemek ve detaylı bilgilere ulaşmak amacıyla gerçekleştirilmiştir. Anket çalışmasına katılan öğretmenler arasından seçilen on fen ve teknoloji öğretmeniyle görüşülmüştür. Mülakatlar bizzat araştırmacının katılımcılardan daha öncesinde randevu almak suretiyle en uygun zaman dilimlerinde yüz yüze gerçekleştirilmiş olup, ses kayıt cihazıyla ayrı ayrı kayıt altına alınmıştır.

4.8. Verilerin Analizi

Araştırmada öğretmen ve öğrenci anketleri aracılığıyla elde edilen nicel veriler, kodlanarak bilgisayara yüklenmiş ve “SPSS” istatistik programı kullanılarak yüzde (%) ve frekans (f) analizleri yapılmıştır. Elde edilen bulgular tablolaştırılarak ve yorumlanarak sunulmuştur. Öğretmen anketinde yer alan açık uçlu sorular ve öğretmenler ile yapılan görüşmelerden elde edilen nitel veriler ise, içerik analizi yöntemiyle çözümlenmiştir. Daha sonra öğretmenlerin cevapları benzerlik ve farklılıklarına göre gruplandırılmış ve kategorilendirilmiştir. Nitel verilerden elde edilen bulgular anket sonuçlarını desteklemek ve daha ayrıntılı bilgilere ulaşmak amacıyla kullanılmıştır. Analizlerin sunumunda ortaya çıkan durumu desteklemek amacıyla öğretmenlerin ifadelerinden doğrudan alıntılar yapılmıştır.

5. BULGULAR VE TARTIŞMA

Bu bölümde ilk olarak anketten elde edilen veriler ışığında örneklem grubunu oluşturan öğretmen ve öğrenciler hakkında yaş, cinsiyet gibi demografik bilgiler ile eğitim durumu, meslekteki çalışma yılları gibi tanıtıcı bilgilerin analizleri yapılmıştır. Daha sonra araştırmanın alt problemleri hakkında anketlerden elde edilen veriler uygun istatistiksel analizler yapılarak bulgular çizelgeler halinde sunulmuştur.

Bulgular ve tartışma araştırmanın alt problemleriyle bağlantılarına göre ilgili başlıklar altında sunulmuştur.

5.1. Örneklem Grubuna İlişkin Demografik ve Olgusal Bilgiler

Öncelikle örneklem gurubundaki Fen ve Teknoloji öğretmenlerinin genel yapısını tanıtıcı bilgilerin frekans ve yüzde dağılımları ardından öğrencilerin cinsiyet bilgilerinin frekans ve yüzde dağılımları incelenmiş ve çizelgeler halinde sunulmuştur.

Çizelge5.1. Öğretmenlerin cinsiyetlerine göre frekans ve yüzde dağılımı

Cinsiyet	Frekans (f)	Yüzde (%)
Bayan	39	41,1
Erkek	56	58,9
Toplam	95	100

Çizelge5.1’de görüldüğü gibi örnekleme dâhil olan öğretmenlerin %58,9 erkek ve %41,1’i kadın öğretmenlerden oluşmaktadır.

Çizelge5.2. Öğretmenlerin yaşlarına göre frekans ve yüzde dağılımı

Yaş	Frekans (f)	Yüzde (%)
22-29	18	18,9
30-34	27	28,4
35-39	23	24,2
40-44	12	12,6
45 ve üstü	15	15,8
Toplam	95	100

Ankete katılan 95 öğretmenin yaşları, 22-56 yaş arasında değişmektedir. Çizelge5.2’de görüldüğü gibi öğretmenlerin %28,4’i 30-34 yaş, %24,2’i 35-39 yaş, %18,9’u 22-29 yaş arasında,%15,8’i 45 ve üstü ve %12,6’sı 40-44 yaş aralığındadır.

Çizelge5.3. Öğretmenlerin eğitim durumlarına ilişkin bilgilerin frekans ve yüzde dağılımı

Eğitim Durumu	Frekans (f)	Yüzde (%)
Önlisans	9	9,5
Lisans	80	84,2
Yüksek Lisans	6	6,3
Doktora	-	-
Toplam	95	100

Çizelge5.3’de görüldüğü gibi örneklem grubundaki öğretmenlerden 9’u önlisans mezunu, 80’i lisans mezunu,6’sı yüksek lisans mezunudur. Örneklem grubumuzda ise doktora yapan öğretmen hiç yoktur

Çizelge5.4. Öğretmenlerin mesleki çalışma yıllarına ilişkin bilgilerin frekans ve yüzde dağılımı

Çalışma Yılları	Frekans (f)	Yüzde (%)
1-4	12	12,6
5-9	28	29,5
10-14	19	20
15-19	18	18,9
20 ve üstü	18	18,9
Toplam	95	100

Çizelge5.4’de görüleceği üzere, öğretmenlerin mesleki deneyimlerinde dengeli bir dağılım görülmektedir. Örneklem grubunda ki öğretmenlerin çalışma yıllarını 1-4 yıl arası %12,6’sı, 5-9 yıl arası 29,5’i, 10-14 yıl arası %20’si,15-19 yıl arası %18,9’u ve 20 ve üstü çalışma yılları örneklemin %18,9 oluşturmaktadır.

Çizelge5.5. 6. Sınıf öğrencilerinin cinsiyetlerine göre frekans ve yüzde dağılımı

Cinsiyet	Frekans (f)	Yüzde (%)
Kız	158	52,7
Erkek	142	47,3
Toplam	300	100

Çizelge5.5’da görüldüğü gibi araştırmaya katılan 300 6. sınıf öğrencisinin %52,7’si kız, %47,3’ü erkektir. Kız öğrenciler biraz daha fazla sayıda olsa dahi cinsiyet açısından dengeli bir dağılım söz konusudur.

Çizelge5.6. 7. Sınıf öğrencilerinin cinsiyetlerine göre frekans ve yüzde dağılımı

Cinsiyet	Frekans (f)	Yüzde (%)
Kız	173	57,7
Erkek	127	42,3
Toplam	300	100

Çizelge5.6’da görüldüğü gibi araştırmaya katılan 300 7. sınıf öğrencisinin %57,7si kız, %42,3’ü erkektir. Kız öğrencilerin dağılımı erkek öğrencilere oranla biraz daha fazla sayıda olduğu görülmektedir.

Çizelge5.7. 8. Sınıf öğrencilerinin cinsiyetlerine göre frekans ve yüzde dağılımı

Cinsiyet	Frekans (f)	Yüzde (%)
Kız	160	53,3
Erkek	140	46,7
Toplam	300	100

Çizelge5.7’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan 300 8. sınıf öğrencisinin %53,3’ü kız, %46,7’si erkektir. Kız öğrenciler biraz daha fazla sayıda olsa dahi cinsiyet açısından burada da dengeli bir dağılım söz konusudur.

5.2. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Çalışma kitaplarının kullanımı konusunda MEB tarafından vurgulanan en önemli noktalar şöyledir; öğretmenler etkinlikleri derste kendi gözetiminde, öğrencinin kendisinin yapmasına fırsat verilmeli, bunları ev ödevi olarak vermemeli, etkinliklerde bölgesel farklılıklar, sınıf düzeyine uygunluk gibi sebeplerle gerek görülürse değişiklik yapılmalıdır. Bunun dışında çalışma kitaplarının ne zaman ve nasıl kullanılacağıyla ilgili detaylı bilgi ilgili ünite kapsamında öğretmen kılavuz kitaplarında detaylı bir şekilde yer almaktadır (Komisyon, 2010) ifade edilmektedir.

Birinci alt problem kapsamında Öğrenci Çalışma Kitaplarının Programın Öngördüğü Şekilde Kullanım Durumuna İlişkin Öğretmen ve öğrenci görüşleri incelenmiştir. Öğretmen anketinde çalışma kitaplarının uygulamadaki durumu hakkında öğretmenlere 9 adet soru yöneltilmiştir. Sorular kullanım şeklinin önerilen şekilde olup olmadığını tespit edebilmek amaçlı, çalışma kitaplarının kullanımı hakkında Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı tarafından yapılan talimatlar gözönüne alınarak hazırlanmıştır. Öğretmenler tarafından bu sorulara verilen cevapların frekans analizleri Çizelge5.8’de sunulmuştur.

Çizelge5.8. Çalışma kitaplarının öğretmen kılavuz kitabındaki yönlendirmelere göre ve program dâhilinde kullanımına ilişkin öğretmen görüşlerinin dağılımı

Çalışma Kitapları Öğretmen Kılavuz Kitabında ki Yönlendirmelere Göre Uygulanmakta mıdır?	Kesinlikle katılmıyorum		Katılmıyorum		Orta Derecede Katılıyorum		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Ö.Ç.K'daki etkinlikleri, öğretmen kılavuz kitapta ki yönlendirmelere göre uyguladım.	5	5,3	9	9,5	20	21,1	45	47,4	16	16,8	95	100
Çalışma kitabından ödev olarak verdiğim etkinliklerin yapılıp yapılmadığını kontrol ederim.	1	1,1	14	14,7	12	12,6	30	31,6	38	40	95	100
Çalışma kitabını yetersiz gördüğüm durumlarda hazırladığım çalışma yapraklarını kullanırım.	2	2,1	15	15,8	21	22,1	42	44,2	15	15,8	95	100
Çalışma kitabında yer alan performans görevlerini yaptırırım.	3	3,2	15	15,8	44	46,3	23	24,2	10	10,5	95	100
Çalışma kitabını, ders kitabında işlenen konulara paralel olarak kullanmaya dikkat ederim.	5	5,3	18	18,9	40	42,1	29	30,5	3	3,2	95	100
Çalışma kitabındaki etkinlikleri öğrencilerin seviyelerine uyarlamak için gerekiyorsa değişiklik yaparım.	3	3,2	10	10,5	25	26,3	43	45,3	14	14,7	95	100
Konuları yetiştirebilmek için çoğunlukla çalışma kitabındaki etkinlikleri ev ödevi olarak veririm.	9	9,5	19	20	36	37,9	23	24,2	8	8,4	95	100
Öğrencilerin, çalışma kitabında yer alan “öz değerlendirme” etkinliklerini yapmalarına rehberlik ederim.	1	1,1	19	20	39	41,1	26	27,4	10	10,5	95	100
Ödev olarak verilen etkinliklerin kontrolünü yaparken, öğrencilere dönüt veririm.	3	3,2	4	4,2	20	21,1	49	51,6	19	20	95	100

Çizelge5.8. incelendiğinde öğrenci çalışma kitabındaki etkinliklerin, Öğretmen Kılavuz Kitabında ki yönlendirmelere göre uygulanma konusunda araştırmaya katılan öğretmenlerin yarıya yakını (%47,4) katılıyorum şeklinde görüş bildirdiği görülmektedir. Uygulama konusunda orta dereceli katılıyorum ve kesinlikle katılıyorum şeklinde görüş bildirenlerin toplam oranı ise (%37,9) dur. Sadece 5 öğretmen önerilen şekilde kullanmadığı konusunda kesinlikle katılmıyorum şeklinde görüş bildirmiştir. Çalışma kitaplarını kullanmadığını belirten öğretmenlerimizin oranı ise % 14,7’dir.Milli Eğitim Bakanlığı tarafından kılavuz kitaplarının uygulanması konusunda ki önerilerinin yeterince yerine getirilmediğini göstermektedir. Verilen bu cevaplar mülakatlarla elde edilen verilerle örtüşmektedir. Şöyle ki mülakata katılan öğretmenlerden bazıları konuyla ilgili olarak şunları söylemiştir:

Öğretmen D :

Okulun başladığı seminer haftasında okutacağımız dersin kılavuz kitabını alır ve incelerim. Onun haricinde ders esnasında bazen nelerden bahsediyor diye şöyle bir göz gezdiririm. Kılavuz kitabında ki yönlendirmelere göre tam ders işlediğimi sanmıyorum.

Öğretmen A:

Kılavuz kitabının çok faydalı olduğunu düşünüyorum. Öğretmene bir pusula gibi sürekli yol gösteriyor ve elimden geldiği kadar derse kılavuz kitapsız girmemeye çalışıyorum.

Öğretmen M:

Kılavuz kitabında hangi konuları kaç ders saatinde anlatmamız gerektiği ile ilgili yönlendirmeler var. Bu yönlendirmeler ile sürekli olarak kendimi kontrol altına alabiliyorum. Ne ileri ne geri yani.

“Çalışma kitabından ödev olarak verdiğim etkinliklerin yapılıp yapılmadığını kontrol ederim” durumuna öğretmenlerin %40 ‘ı kesinlikle katılıyorum,%31,6’sı katılıyorum,%12,6’sı da orta derecede katılıyorum şeklinde görüş bildirmişlerdir. Sadece %15,8’i bu duruma katılmadığını belirtmişlerdir. Verilen bu cevaplar mülakat verileri ile kısmen örtüşmektedir.Şöyle ki mülakata katılan öğretmenlerin büyük çoğunluğu ödevleri kontrol ettiklerini ancak sınıfların kalabalık oluşu,ders süresinin yetersizliği gibi sebeplerden ötürü kontrollerin niteliği çok iyi olmadığını belirtmişlerdir.Mülakata katılan öğretmenlerden bazıları bu hususla ilgili olarak;

Öğretmen C:

Ödev kontrolünü mutlaka kendim yaparım ve gerekli eksiklikleri gördüğümde öğrenciye anlatırım.

Öğretmen D:

Bir öğrencime tutturduğum ödev kontrol çizelgesi var.Ben kontrol esnasında yanımda durur ve ödev yapana (+) yapmayana(-) atar.Bende o listeyi ders içi performansında değerlendiririm.

Öğretmen E:

Bütün bir sınıfı tek tek kontrol etmek mümkün değil. Ancak öğrenciler öğretmen ödev veriyor kontrol etmedi demesinler diye üstün körü bakarak defterlerini imzalıyorum.

“Çalışma kitabını yetersiz gördüğüm durumlarda hazırladığım çalışma yapraklarını kullanırım” sorusuna araştırmaya katılan öğretmenlerimizden %44,2’si katılıyorum,%22,1’i orta derecede katılıyorum,%15,8’i ise kesinlikle katılıyorum şeklinde görüş bildirmişlerdir. Öğretmenlerimizin %15,8’i katılmıyorum şeklinde görüş bildirmişlerdir sadece 2 (%2,1) öğretmen bu maddeye kesinlikle katılmadıklarını belirtmişlerdir. Mülakattan elde edilen verilerle bu cevaplar örtüşmektedir.Bu hususta

Öğretmen L:

Fen ve Teknoloji öğretmenlerinden oluşan internet siteleri var. Buralarda konularla ilgili olarak paylaşılan etkinlikler var.Çoğu zaman ben kendimde sürekli olarak yaptığım etkinlikleri paylaşıyorum.Ayrıca diğer meslektaşlarımla paylaştıklarını indiriyorum ve faydalı olduğunu düşündüğüm etkinlikleri öğrencilerime veriyorum.Bu şekilde çalışma kitaplarında ki etkinliklere alternatif etkinlikler kullanmış oluyorum.

“Çalışma kitabında yer alan performans görevlerini yaptırırım.”ifadesine öğretmenlerin %46,3 ‘ü orta derecede katılıyorum, %24,2’si katılıyorum , %10,5’i ise kesinlikle katılıyorum şeklinde görüş bildirmişlerdir. Fen ve Teknoloji dersi öğrenci çalışma kitaplarında yer alan performans görevlerini yerine getirme konusunda öğretmenlerin %19’u olumsuz düşünce belirtmişlerdir.

“Öğrenci Çalışma Kitapları’nı, ders kitabında işlenen konulara paralel olarak kullanmaya dikkat ederim. “ifadesine araştırmaya katılan öğretmenlerin %40’ı kesinlikle katılıyorum, %35,8’i katılıyorum, %12,6’sı orta derecede katılıyorum, %6,3’ü katılmıyorum ve %5,3’ü kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevap vermişlerdir. Görüldüğü üzere öğretmenlerin toplamda sadece %11,6’sı katılmıyorum ve kesinlikle katılmıyorum şeklinde görüş bildirmişlerdir.

“Çalışma kitabındaki etkinlikleri öğrencilerin seviyelerine uyarlamak için gerekiyorsa değişiklik yaparım.” ifadesinde öğretmenlerin %14,7’si kesinlikle katılıyorum, %45,3’ü katılıyorum %26,3’ü orta derecede katılıyorum %10,5’i katılmıyorum, %3,2’si ise kesinlikle katılmıyorum şeklinde görüş bildirmişlerdir.

“Konuları yetiştirebilmek için çoğunlukla çalışma kitabındaki etkinlikleri ev ödevi olarak veririm.” durumuna öğretmenlerin %8,4 kesinlikle katılıyorum, %24,2’si katılıyorum, %37,9’u orta derecede katılıyorum şeklinde cevap vermişlerdir. Sadece %29,5 bu duruma katılmadığını belirtmiştir. Bu bulgulara göre öğretmenlerin %70’i yakını konuları yetiştirebilmek için etkinlikleri ev ödevi olarak verdiklerini belirtmektedir. Nitekim mülakatlardan elde edilen bulgular bu durumu destekler niteliktedir. Mülakata katılan bütün öğretmenler etkinlikleri sınıf içinde yapamadıkları için ödev olarak verdiklerini ifade etmişlerdir. Örneğin Öğretmen B şunları söylemiştir:

Fen ve Teknoloji dersi kazanımları çok fazla olan bir ders. Bu yüzden kazanımların hepsini verememe gibi endişelerden ötürü etkinlikleri ev ödevi olarak veriyorum.

Öğretmen D:

Ders işlerken bazen öğrenciler hocam çalışma kitabından hiç yapmıyoruz deyince bende o zaman şu etkinlikler ev ödevi diyorum.

Öğretmen F:

Eğer ünite ile ilgili dersin kazanımlarını gerçekleştirecek düzeyde etkinlik varsa ders içinde yaptırıyorum. Aksi halde ev ödevi olarak veriyorum. Çünkü bütün etkinlikleri yapmak mümkün değil

“Öğrencilerin, çalışma kitabında yer alan öz değerlendirme etkinliklerini yapmalarına rehberlik ederim.” şeklindeki soruya öğretmenlerin %1,1’i kesinlikle katılmıyorum, %20’si katılmıyorum, %29,5’i orta derecede katılıyorum, %35,8 katılıyorum ve %13,7’si kesinlikle katılıyorum şeklinde cevap vermişlerdir.

“Çalışma kitabından ödev olarak verilen etkinliklerin kontrolünü yaparken, öğrencilere dönüt veririm.” ifadesine öğretmenlerin %20’si kesinlikle katılıyorum,%51,6’sı katılıyorum,%44,2’si orta derecede katılıyorum,%4,2’si katılmıyorum ve %3,2’si ise kesinlikle katılmıyorum şeklinde görüş bildirmişlerdir. Fen ve Teknoloji öğrenci çalışma kitaplarından verdiği ödevleri kontrol ederken öğrenciye dönüt verdiğini belirten öğretmenlerin oranı %92,6’dır.Mülakat verileri de bu sonucu destekler niteliktedir. Bu hususla ilgili olarak:

Öğretmen F:

Ev ödevi olarak verdiğim etkinliklerin cevaplarını sınıf içinde öğrencilerimle beraber cevaplandırıyorum. Bu şekilde herkesin derse katılmasını sağlıyorum ve yanlış yapan öğrencileri cevaplarını düzeltmelerine imkan sağlıyorum.

Öğrenci çalışma kitaplarının programın öngördüğü şekilde kullanılıp kullanılmadığına dair ortaokul 6,7 ve 8.sınıf öğrencilerin görüşleri alınmıştır. Uygulanan

ankette bu konuyla ilgili öğrencilere 6 soru yöneltilmiştir.6.sınıf öğrencilerin cevaplarının frekans ve yüzde analizleri Çizelge5.9,7.sınıf öğrencilerin cevaplarının frekans ve yüzde analizleri Çizelge 5.10 ve 8.sınıf öğrencilerin cevaplarının frekans ve yüzde analizleri Çizelge 15 ‘de verilmiştir.

Çizelge5.9. Öğrenci çalışma kitaplarının programın öngördüğü şekilde kullanım durumuna ilişkin 6. Sınıf öğrenci görüşlerinin dağılımı

Çalışma kitapları programın öngördüğü şekilde kullanılmakta mıdır?	EVET		HAYIR		KISMEN		TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Fen ve Teknoloji derslerini işlerken, çalışma kitabındaki etkinlikleri yaparız.	157	52,3	40	13,3	103	34,3	300	100
Çalışma kitabındaki etkinlikleri daha çok ev ödevi olarak yaparız.	121	40,3	58	19,3	121	40,3	300	100
Çalışma kitabında yer alan “öz değerlendirme” etkinliklerini yaparım.	196	65,3	39	13	65	21,7	300	100
Çalışma kitabındaki öz değerlendirme etkinlikleriyle neleri öğrenip öğrenmediğimi kontrol ederim.	143	47,7	67	22,3	90	30	300	100
Çalışma kitabında yer alan performans görevlerini yaparım.	86	28,7	139	46,3	75	25	300	100
Fen ve Teknoloji dersi öğretmenimiz, çalışma kitabından ödev olarak verdiği etkinliklerin yapılıp yapılmadığını kontrol eder.	215	71,7	37	12,3	48	16	300	100

Çizelge5.10. Öğrenci çalışma kitaplarının programın öngördüğü şekilde kullanım durumuna ilişkin 7. sınıf öğrenci görüşlerinin dağılımı

Çalışma kitapları programın öngördüğü şekilde kullanılmakta mıdır?	EVET		HAYIR		KISMEN		TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Fen ve Teknoloji derslerini işlerken, çalışma kitabındaki etkinlikleri yaparız.	233	77,7	19	6,3	48	16	300	100
Çalışma kitabındaki etkinlikleri daha çok ev ödevi olarak yaparız.	115	38,3	67	22,3	118	39,3	300	100
Çalışma kitabında yer alan “öz değerlendirme” etkinliklerini yaparım.	167	55,7	36	12	97	32,3	300	100
Çalışma kitabındaki öz değerlendirme etkinlikleriyle neleri öğrenip öğrenmediğimi kontrol ederim.	132	44	66	22	102	34	300	100
Çalışma kitabında yer alan performans görevlerini yaparım.	72	24	125	41,7	103	34,3	300	100
Fen ve Teknoloji dersi öğretmenimiz, çalışma kitabından ödev olarak verdiği etkinliklerin yapılıp yapılmadığını kontrol eder.	212	70,7	39	13	49	16,3	300	100

Çizelge5.11. Öğrenci çalışma kitaplarının programın öngördüğü şekilde kullanım durumuna ilişkin 8. sınıf öğrenci görüşlerinin dağılımı

Çalışma kitapları programın öngördüğü şekilde kullanılmakta mıdır?	EVET		HAYIR		KISMEN		TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Fen ve Teknoloji derslerini işlerken, çalışma kitabındaki etkinlikleri yaparız.	231	77	34	11,3	35	11,7	300	100
Çalışma kitabındaki etkinlikleri daha çok ev ödevi olarak yaparız.	82	27,3	84	28	134	44,7	300	100
Çalışma kitabında yer alan “öz değerlendirme” etkinliklerini yaparım.	165	55	59	19,7	76	25,3	300	100
Çalışma kitabındaki öz değerlendirme etkinlikleriyle neleri öğrenip öğrenmediğimi kontrol ederim.	138	46	73	24,3	89	29,7	300	100
Çalışma kitabında yer alan performans görevlerini yaparım.	76	25,3	135	45	89	29,7	300	100
Fen ve Teknoloji dersi öğretmenimiz, çalışma kitabından ödev olarak verdiği etkinliklerin yapılıp yapılmadığını kontrol eder.	198	66	45	15	57	19	300	100

Çizelge (5.9-12) de görüldüğü üzere “Fen ve Teknoloji derslerini işlerken, çalışma kitabındaki etkinlikleri yaparız” ifadesine 6.sınıf öğrencilerin %52,3’ü evet,%13,3’ü hayır,%34,3’ü de kısmen cevabını vermişlerdir. Aynı ifadeye 7.sınıf öğrencilerin %77,7’si evet,%6,3’ü hayır, %16’sı da kısmen cevabını vermişlerdir. 8.sınıf öğrencilerin ise bu ifadeye verdikleri cevap %77’si evet, %11,3’ü hayır, %11,7’si kısmen şeklindedir. 6.sınıflarda öğrenci çalışma kitaplarının aktif olarak kullanıldığını söylemek mümkün değildir. 7.sınıf ve 8.sınıflarda öğrenci çalışma kitaplarının kullanım yüzdeleri birbirine eşittir.

“Çalışma kitabındaki etkinlikleri daha çok ev ödevi olarak yaparız.” sorusuna ankete katılan ortaokul 6.sınıf öğrencilerinin %40,3’ü evet ,%19,3’ü hayır,%40,3’ü ise kısmen cevabını vermiştir. Ortaokul 7.sınıf öğrencileri bu soruya %38,3 evet, %22,3 hayır, %39,3’ü ise kısmen cevabı vermişlerdir. 6.sınıf ve 7.sınıf öğrencilerin bu ifadeye verdikleri cevap yüzdeleri birbirine yakın olduğu görülmektedir. Ankete katılan 8.sınıf öğrencilerinin %27,3’ü evet, %28’i hayır, %44,7’si ise kısmen cevabını vermişlerdir. Bu verilerden hareketle fen ve teknoloji dersi öğrenci çalışma kitaplarında ki etkinlikler 6.ve 7.sınıflarda

daha çok ev ödevi olarak verildiği söylenebilir. Ancak 8.sınıflarda öğrenci çalışma kitabında ki etkinliklerin diğer sınıf seviyelerine göre sınıf içinde yapıldığını göstermektedir.

“Çalışma kitabında yer alan “öz değerlendirme” etkinliklerini yaparım.” ifadesine ortaokul 6.sınıf öğrencilerinin %65,3’ü evet, %22,3’ü hayır, %30’u ise kısmen cevabını vermiştir. Ortaokul 7.sınıf öğrencilerin bu ifadeye verdikleri yüzdeler ise %55,7’si evet, %12’si hayır, %32,3’ü ise kısmen cevabını vermişlerdir. Ankete katılan ortaokul 8.sınıf öğrencilerin bu ifadeye verdikleri yüzdeler ise %55’i evet, %19,7’si hayır, %25,3’ü kısmen cevabını vermişlerdir. Fen ve Teknoloji dersi öğrenci çalışma kitaplarında yer alan “öz değerlendirme” etkinlikleri öğrencinin her üniteye var olan kazanımları ne ölçüde kazanıp kazanmadığını belirlemesi açısından önemli yer tutmaktadır. Ankete katılan ortaokul 6.sınıf öğrencilerinin %65,3’ü, 7.sınıfların %55,7’si ve 8.sınıf öğrencilerin %55’i gibi büyük çoğunluğu öz değerlendirme etkinliklerinin yapıyor olduğunu belirtmişlerdir. Buradan hareketle 6.sınıf öğrencilerin öz değerlendirme etkinliklerini amacına uygun olarak gerçekleştirdikleri sonucuna varılabilir.

Öğrencilere “Çalışma kitabındaki öz değerlendirme etkinlikleriyle öğrenip öğrenmediğimi kontrol ederim.” sorusu yöneltilmiştir. Ankete katılan ortaokul 6.sınıf öğrencilerin %47,7’si evet, %22,3’ü hayır, %30’u da kısmen cevabını vermişlerdir. Aynı maddeye ankete katılan 7.sınıf öğrencileri ise %44’ü evet, %22’si hayır, %34’ü ise kısmen cevabını vermişlerdir. Ortaokul 8.sınıf öğrencilerinin ise bu ifadeye verdikleri yüzdeler ise %46’sı evet, %24,3’ü hayır, %29,7’si kısmen cevabını vermişlerdir. Bu ifadeye verilen yüzdeler incelendiğinde ortaokul 6.sınıf, 7.sınıf ve 8.sınıf öğrencilerinin cevaplarının birbirine yakın olduğu görülmektedir.

Öğrencilere çalışma kitabında yer alan performans görevlerini yapıp yapmadıkları sorulmuştur. 6. sınıf öğrencilerinin %28,7’si evet, %46,3’ü hayır, %25’i hayır cevabını vermişlerdir. Araştırmaya katılan öğretmenlerimize yöneltilen “Çalışma Kitabında yer alan performans ödevlerini yaptırırım” sorusuna verdikleri cevap yüzdeleri incelendiğine performans görevlerinin yeteri düzeyde uygulanmadığını söyleyebiliriz. 6. sınıf öğrencilerinin verdiği cevaplar da bu sonucu destekler niteliktedir. Performans etkinliklerini yaptığını belirten öğrencilerin oranı yarıdan daha azdır. Bu soruya 7. sınıf öğrencilerinin verdiği cevaplar şöyledir; %24’ü evet, %41,7’si hayır, %34,3 de kısmen cevabını vermişlerdir. Ankete katılan 8.sınıf öğrencileri ise bu ifadeye %25,3’ü evet, %45’i hayır, %29,7’si kısmen cevabı vermişlerdir. Cevapların oranları 6.sınıf, 7.sınıf ve 8.sınıfların verdiği cevaplar birbirine yakın olmakla birlikte olumsuz görüş bildiren

öğrencilerin oranı 6.sınıflarda biraz daha fazladır. Hiçbir sınıf düzeyinde öğrencilerin performans görevlerini istenilen düzeyde yapmadığı görülmektedir.

“Fen ve Teknoloji dersi öğretmenimiz, çalışma kitabından ödev olarak verdiği etkinliklerin yapılıp yapılmadığını kontrol eder” sorusuna 6. sınıf öğrencilerinin %71,7’si gibi büyük bir çoğunluğu bu soruya evet cevabını verirken %12,3’ü hayır ve %16’sı kısmen cevabını vermiştir. Bu soruya 7. sınıf öğrencilerinin verdikleri cevaplar, %70,7’si evet, %13’ü hayır ve %16,3’ü de kısmen şeklindedir. Aynı soruya 8.sınıf öğrencilerinin verdikleri cevap yüzdeleri ise şöyledir; %66’sı evet, %15’i hayır, %19’da kısmen şeklindedir. Öğrenci çalışma kitabından verilen ödevlerin öğretmen tarafından kontrol edilmesi durumu yüksek frekansla olumlu cevaplandırılan bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır. Nitekim daha önce değinildiği gibi, öğretmenlerin %71,6’sı verdiği etkinlikleri kontrol ettiğini ifade etmiştir. Ödevlerin kontrol edilmesi hususunda da öğretmen ve öğrencilerin cevapları örtüşmektedir.

Birinci alt probleme dayalı olarak elde edilen tüm bulgulara göre Fen ve Teknoloji dersi öğrenci çalışma kitaplarının Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığının önerdiği öğretmen gözetiminde ders esnasında öğrenci tarafından yapılmasına fırsat verilerek aktif öğrenmeye sağlamayı hedefleyen tutumundan uzak olduğunu saptanmıştır. Ortaokul 6.sınıf öğrencilerinin çalışma kitabını aktif olarak kullandıkları 7.sınıf ve 8.sınıf öğrencilerinin ise sıkıntılı olduğu elde edilen bulgulardan anlaşılmaktadır.

5.3. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Öğrenci çalışma kitapları programda belirtilen kazanımları öğrenciyi merkeze alarak onlara bilgi, beceri ve değer kazandırmayı hedefleyen yardımcı ders kitaplarıdır. Bu alt problemde çalışma kitaplarında yer alan etkinliklerin, ortaokul fen ve teknoloji programında yer alan kazanımları destekler nitelikte olup olmadığını tespit etmek amacıyla öğretmen görüşlerine yer verilmiştir. Bu doğrultuda araştırmaya katılan öğretmenlerimize 5 soru yöneltilmiştir. Sorulara verilen cevapların yüzde ve frekans analizleri Çizelge5.12’da sunulduğu gibidir.

Çizelge5.12. Çalışma kitaplarında yer alan etkinliklerin, ortaokul fen ve teknoloji programında yer alan kazanımları desteklemesine katkısının sağlanmasına ilişkin öğretmen görüşlerinin dağılımı

Çalışma kitabında ki etkinlikler,Fen ve Teknoloji programındaki kazanımları destekler nitelikte mi?	Kesinlikle katılmıyorum		Katılmıyorum		Orta Derecede Katılıyorum		Katılıyorum		Kesinlikle katılıyorum		TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Öğrenci çalışma kitaplarında dersin kazanımları ile ilgili yeterince etkinlik vardır.	5	5,3	18	18,9	40	42,1	29	30,5	3	3,2	95	100
Çalışma kitaplarındaki etkinlikler dersin kazanımlarının gerçekleştirilmesinde öğretmene yardımcı olur.	3	3,2	6	6,3	29	30,5	37	38,9	20	21,1	95	100
Çalışma kitaplarında ki etkinlikler öğrencilere üst düzey düşünme becerileri kazandırır.	5	5,3	20	21,1	46	48,4	18	18,9	6	6,3	95	100
Çalışma kitabında ki etkinlikler dersin kazanımlarını karşılayacak yeterliliktedir.	7	7,4	15	15,8	50	52,6	21	22,1	2	2,1	95	100
Çalışma kitabında ki etkinlikler,öğrencilerin derste öğrendikleri teorik bilgileri, beceriye dönüştürmesine yardım eder.	1	1,1	19	20	39	41,1	26	27,4	10	10,5	95	100

Çizelgede görüldüğü gibi, “Öğrenci çalışma kitaplarında dersin kazanımları ile ilgili yeterince etkinlik vardır.” ifadesine öğretmenlerin %5,3’ü kesinlikle katılmıyorum, %18,9’u katılmıyorum, %42,1’i orta derecede katılıyorum, %30,5’i katılıyorum ve %3,2’si kesinlikle katılıyorum şeklinde cevap vermişlerdir. Bu durum çalışma kitabında dersin kazanımları ile ilgili yeterince etkinlik vardır görüşüne öğretmenlerin %24,2’si olumsuz görüş bildirmişlerdir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerimizden %42,1'i çalışma kitaplarında, kazanımlarla ilgili kısmen yeterince etkinlik vardır görüşünü belirtmişlerdir. Bu konuda olumlu görüş bildiren öğretmenlerin oranı ise % 33,7'dir. Bunun yanında görüşme yapılan 10 öğretmende çalışma kitaplarında ki etkinliklerin kazanımları pekiştirmede uygun olduğunu ancak her kazanımla ilgili yeterince etkinlik olmadığı şeklinde görüş bildirmişlerdir. Bu konuda;

Öğretmen L:

“Çalışma kitaplarında her kazanımla ilgili yeterince etkinlik yok.Bu eksikliği ben ya kendim hazırladığım çalışma yaprakları ile yada internetten indirdiğim hazır çalışma yaprakları ile telafi etmeye çalışıyorum.”

Öğretmen M:

Çalışma kitaplarında yer alan bazı etkinlikler bazı kazanımları pekiştirmede çok iyi. Ama bazen de bazı kazanımla ilgili etkinliği hiç yer verilmemiş.

Öğretmenlere “Çalışma kitabında ki etkinlikler dersin kazanımlarının gerçekleştirilmesinde öğretmene yardımcı olur mu” diye sorulmuş ve bu konuda öğretmenlerin %60 gibi büyük çoğunluğu olumlu görüş bildirmişlerdir. Bu konuda öğretmenlerin %3,2'si kesinlikle katılmıyorum, %6,3'ü katılmıyorum, %30,5'i orta derecede katılıyorum, %38,9'u katılıyorum ve %21,1'i kesinlikle katılıyorum demiştir. Bu bulgular ışığında çalışma kitapları dersin kazanımlarını sağlamada öğretmene yardımcı bir araç olarak düşünülmektedir. Bu bulgular mülakatta elde edilen verilerle de örtüşmektedir. Mülakata katılan öğretmenlerimizin de büyük çoğunluğu çalışma kitaplarının öğretmenlerin önemli bir yardımcısı olduğu görüşü vardır. Bu konuda :

Öğretmen A:

Her okulun eğitim ve öğretim olanakları aynı değil. Mesela ben kırsal bir okulda çalışmaktayım. İmkanlar kısıtlı. Öğrencilerin maddi durumu da iyi değil. Bu sebeple dersin kazanımlarını pekiştirecek yardımcı materyal alamıyoruz İşte bu durumda çalışma kitaplarının yardımı bana yetiştiriyor. Bazı eksiklikleri olsa da bence çok faydalı.

Öğretmen C :

Fen ve Teknoloji dersi içerisinde çokça kavramı barındıran bir ders.Bu yüzden bu kavramları pekiştirecek yardımcı materyallere ihtiyaç duyuyoruz. Çalışma kitapları bu ihtiyacı karşılıyor diye düşünüyorum.

Öğretmen F :

Bu eğitim öğretim yılında 5.sınıfların fen ve teknoloji dersi konularını hafifletmişler. Evet güzel olmuş. Ancak bu seferde çalışma kitaplarını kaldırmışlar.Bu

durumun çok yanlış olduğunu düşünüyorum. Bence 5.sınıflara tekrar çalışma kitapları gelmeli. Hatta başka fen ve teknoloji öğretmeni arkadaşlarımla konuştuğum kadarıyla diğer arkadaşlarda bu durumdan muzdaripler.

“Çalışma kitaplarının öğrencilerde üst düzey düşünme becerileri kazandırır.” Sorusuna öğretmenlerin %5,3’ü kesinlikle katılmıyorum, %21,1’i katılmıyorum, %48,4’ orta derece de katılıyorum, %18,9’u katılıyorum ve % 6,3’ü kesinlikle katılıyorum şeklinde görüş bildirmişlerdir. Mülakata katılan öğretmenlerden Öğretmen D, bu konu ile ilgili olarak şöyle ifade etmiştir.

Öğretmen D:

Çalışma kitaplarında yer alan okuma metinleri öğrencide merak duygusu geliştirerek araştırmaya teşvik edecek nitelikte olduğunu düşünüyorum. Bu tür etkinliklerin artırılması üst düzey düşünme becerisine katkı sağlayacağını düşünmekteyim. Örneğin 7.sınıfların çalışma kitabında yer alan ‘‘Sel Baskınları’’ adlı etkinlik öğrencide bu konu ile ilgili çözüm önerileri bulmasına ve rapor halinde arkadaşları ile paylaşmasına imkan vermektedir.

“Çalışma kitabında ki etkinlikler, programın hedeflediği kazanımları karşılayacak yeterlilikte midir?” sorusu araştırmaya katılan öğretmenlerimize yöneltilmiştir. Elde edilen verilere göre öğretmenlerin %24,2’si olumlu görüş bildirmişlerdir. Bu konu da öğretmenlerin %7,4’ü kesinlikle katılmıyorum, %23,2’si katılmıyorum, %52,6’sı orta derece de katılıyorum, %22,1’i katılıyorum ve %2,1’i kesinlikle katılıyorum demiştir. Bu bulgular mülakat verileri ile örtüşmektedir. Çünkü mülakata yalnızca öğretmenlerin yarısı da kısmen katılmışlardır. Araştırma verilerinde ise bu yüzde %52,6’dır. Bu konu da öğretmen E’nin ifadeleri dikkat çekicidir.

Öğretmen E:

Özellikle 6.sınıfların çalışma kitaplarında yer alan deneysel içerikli etkinlikler öğrenciler tarafından hiç ilgi çekmemektedir. Çünkü okul olanakları ile sınırlı olan laboratuvar malzemelerinin olmayışı veya eksik oluşu o etkinliği yapılmış gibi anlatarak öğrenciden etkinliği yapmasını bekliyoruz. Bu da çok mantıklı olmuyor. Bence bu tür etkinlikler kazanımı pekiştirmek için faydalı değil.

Her etkinliğin kazanımlara uygun olmadığını düşünen Öğretmen N ise ‘‘Her etkinliği öğrencilerime yaptırmıyorum. Çünkü etkinlik dersin kazanımını pekiştirecek nitelikte olmalı. Bazı etkinliklerin sadece kitapta yer işgal etmesinden başka hiçi bir işe yaramadığını düşünüyorum. Çalışma kitapların da etkinlikler seçilirken her kazanımla ilgili en az bir etkinliğe yer verilerek hazırlanmalı.

2004 yılında Fen ve Teknoloji programında köklü bir değişime gidilmiştir. Fen ve Teknoloji dersinin amaçlarından biri de öğrencilerde Fen ve Teknolojiyle ilgili sosyal, ekonomik ve etik değerleri, kişisel sağlık ve çevre sorunlarını fark etmelerini, bunlarla ilgili sorumluluk taşımalarını ve bilinçli kararlar vermelerini sağlamak hedeflenmektedir. Etkinlik temelli işlenen derslerde öğrencinin araştırma yapması, proje ve performans görevleri aracılığı ile bilgiyi günlük hayatta kullanması beklenmektedir. Çalışma kitaplarında yer alan etkinliklerin, öğrencilerin derste öğrendikleri teorik bilgileri, beceriye dönüştürmesine yardım eder nitelikte olup olmadığı sorulmuştur. Öğretmenlerin %37,9'u (% 27,4'ü katılıyorum ve %10,5'i kesinlikle katılıyorum) çalışma kitabı içeriğinin teorik bilgileri beceriye dönüştürmeyi sağladığı görüşündedir. Öğretmenlerin %1,1'i kesinlikle katılmıyorum ve %20'si katılmıyorum, diyerek olumsuz görüş bildirmişlerdir. Bu duruma %41,1' i orta derece de katılarak görüş bildirmiştir.

5.4. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Fen ve Teknoloji ders programında vurgulanan temel anlayışa göre yapılandırmacı anlayışın uygulandığı bir fen ve teknoloji dersi, öğrencilerin öğrenme sürecinde daha fazla sorumluluk almalarını ve etkin olmalarını gerektirir. Bu yaklaşım öğrencilerin bilimsel düşünme ve süreç becerilerini kendi deneyimleri sonucunda oluşturdukları ilkesine dayanır.

Öğrenilecek öğelerle ilgili zihinsel yapılandırmalar, bireyin bizzat kendisi tarafından gerçekleştirilir. Bu nedenle yapılandırmacı eğitim ortamları, bireyin çevreleriyle daha fazla etkileşimde bulunmalarına, dolayısıyla zengin öğrenme yaşantıları geçirmelerine olanak sağlayacak biçimde düzenlenir (Meb, 2007). Ayrıca Milli Eğitim Bakanlığı tarafından aday öğretmenler için hazırlanan ‘‘Hoş Geldin Öğretmenim’’ adlı kitapçıkta öğrenci çalışma kitabında yer alan etkinliklerin yapılandırmacı öğrenme yaklaşımına uygun olduğunu ve öğrencinin aktif öğrenmesine fırsat sağlayan stratejilere uygun etkinlik ve çalışmalar bulunduğunu ifade etmiştir. Bu etkinlik ve çalışmalar ile öğrencilere bilgi, beceri ve tutum kazandırma noktasında öğretmene büyük kolaylık sağladığı belirtilmiştir (Komisyon, 2010).

Üçüncü alt problemde öğrenci çalışma kitaplarındaki etkinliklerin yapılandırmacı öğrenme anlayışına uygun olup olmadığı konusunda öğretmen ve öğrenci görüşlerini içermektedir. Ankette bu alt problemle ilgili araştırmaya katılan öğretmenlere 12 soru,

öğrencilere ise 8 soru yöneltilmiştir. Öğretmenlerin bu sorulara verdikleri cevapların frekans ve yüzdeleri Çizelge 5.13’de sunulmuştur.

Çizelge5.13. Çalışma kitaplarında yer alan etkinlikler yapılandırmacı anlayışa uygunluğuna ilişkin öğretmen görüşlerinin dağılımı

Çalışma kitaplarında yer alan etkinlikler yapılandırmacı anlayışa uygun nitelikte midir?	Kesinlikle katılmıyorum		Katılmıyorum		Orta Derecede Katılıyorum		Katılıyorum		Kesinlikle katılıyorum		TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Çalışma kitabındaki etkinliklerin, önerilen işleniş yöntemleri öğrenci merkezli anlayışa uygundur.	3	3.2	8	8.4	41	43.2	35	36.8	8	8.4	95	100
Öğrenci çalışma kitabında ki etkinlikler öğrencinin bilişsel gelişim düzeyine uygundur.	1	1.1	13	13.7	47	49.5	32	33.7	2	2.1	95	100
Öğrenci çalışma kitaplarında öğrencileri grupla çalışmaya teşvik edecek etkinlikler vardır.	5	5.3	20	21.1	43	45.3	23	2.2	4	4.2	95	100
Öğrenciler çalışma kitabındaki etkinlikleri severek yapar.	2	2.1	19	20	46	48.4	22	23.2	6	6.3	95	100
Çalışma kitabındaki etkinlikler, öğrenciyi sınıf içinde aktif hale getirir.	3	3.2	12	12.6	32	33.7	35	36.8	13	13.7	95	100
Çalışma kitabındaki etkinlikler, öğrencilerin derse olan ilgisini artırır.	2	2.1	9	9.5	42	44.2	31	32.6	11	11.6	95	100
Çalışma kitabındaki etkinlikler, öğrenilenlerin kalıcılığını artırır.	4	4.2	7	7.4	23	24.2	42	44.2	19	20	95	100
Çalışma kitabındaki etkinlikler, öğrencileri araştırma yapmaya yönlendirir.	4	4.2	15	15.8	39	41.1	28	29.5	9	9.5	95	100
Çalışma kitabındaki etkinlikler, öğrencilerin ön bilgileri ile yeni bilgilerini ilişkilendirmelerine yardımcı olur.	1	1.1	9	9.5	42	44.2	32	33.7	11	11.6	95	100

Çizelge5.13.Devamı

Çalışma kitaplarında yer alan etkinlikler yapılandırmaçı anlayışa uygun nitelikte midir?	Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Orta Derecede Katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum	TOPLAM
	f %	f %	f %	f %	f %	f %
Çalışma kitaplarındaki etkinlikler, öğrencilerin ön bilgilerini ortaya çıkararak onları yeni konuya hazırlar.	1 1.1	15 15.8	47 49.5	28 29.5	4 4.2	95 100
Çalışma kitabındaki etkinliklerde, öğrencilerin bireysel farklılıkları dikkate alınmıştır.	11 11.6	33 34.7	32 33.7	17 17.9	2 2.1	95 100
Çalışma kitapları öğrencilerin yaşamlarında karşılaşılabilecekleri problem durumlarını temsil eden etkinlikler içerir.	4 4.2	27 28.4	46 48.4	16 16.8	2 2.1	95 100

Çizelge5.13’de görüldüğü gibi ‘‘Çalışma kitabındaki etkinliklerin, önerilen işleniş yöntemleri öğrenci merkezli anlayışa uygundur’’ ifadesine öğretmenlerin %3,2’si kesinlikle katılmadığını, %8,4’ü katılmadığını, %43,2’si orta derecede katıldığını, %36,8’i katıldığını ve %8,4’ü ise kesinlikle katıldığını belirtmişlerdir. Katılımcı öğretmenlerin %45,2’si etkinliklerin öğrenci merkezli anlayışa uygun olduğu yönünde görüş bildirirken (%36,8 katılıyorum ve %8,4 kesinlikle katılıyorum) %43,2’si etkinliklerin öğrenci merkezli anlayışa katkıları ‘‘orta derecede’’ olduğunu belirtmişlerdir. Mülakata katılan 10 öğretmenden 4’ü çalışma kitaplarının öğrenci merkezi anlayışa uygun olmadığı yönünde fikir beyan etmiştir. Bu hususta öğretmen B şu yorumu yapmıştır.

Öğretmen B:

‘‘Özellikle 6.sınıfların çalışma kitaplarını hiç beğenmiyorum. İçerisinde çokça deney içeren etkinlik var. Okulumuzda bu deneyleri yapamıyoruz. Bizde yapılmış gibi deneyi anlatarak etkinliği doldurmalarını istiyoruz. Öğrencinin derse aktif katılımını beklerken maalesef bu gerçekleşmiş olmuyor.’’

“Öğrenci çalışma kitabında ki etkinlikler öğrencinin bilişsel gelişim düzeyine uygundur” ifadesine öğretmenlerin %1,1’i kesinlikle katılmadığını, %13,7’si katılmadığını, %49,5’i orta derece de katıldığını, %33,7’si katıldığını ve %2,1’i kesinlikle katıldığı yönünde görüş bildirmiştir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin %4,2’si “Öğrenci çalışma kitaplarında öğrencileri grupla çalışmaya teşvik edecek etkinlikler vardır” ifadesine kesinlikle katılıyorum, %24,2’si katılıyorum, %45,3’de orta derecede katıldıkları yönünde görüş bildirmişlerdir. Öğrenci çalışma kitaplarında öğrencileri grupla çalışmaya teşvik edecek etkinliklerin olmadığını belirten öğretmenlerimizin oranı ise 26,4 dır. (%5,3 kesinlikle katılmıyorum ve %21,1 katılmıyorum). Bu husus mülakat verileriyle uyuşmamaktadır. Çünkü mülakata katılan öğretmenlerimizin büyük çoğunluğu bu konu ile ilgili olumsuz görüş bildirmişlerdir.

Öğretmen F:

Genellikle çalışma kitaplarında yer alan etkinlikler bireysel yapılacak türdendir. Ama nadiren de olsa öğrencilerin grupla yapacakları etkinliklere de yer verilmiştir. Yanlış hatırlamıyorsam 7.sınıfların 3.ünitesinde elektrik akımının anlaşılması için öğrencilere drama çalışmasını gerçekleştirecek etkinlik vardı. Bu tür etkinliklerin çoğaltılması ve öğrencilerin grupla öğrenme imkânı sağlanması gerekliliğini düşünmekteyim.

“Öğrenci çalışma kitabındaki etkinlikleri severek yapar” ifadesine araştırmaya katılan öğretmenlerin %48,4 orta derecede katıldıklarını belirtirken % 22,1’i bu konuda olumsuz görüş bildirmişlerdir. Bu soruya olumlu ifade verenlerin oranı ise %29,5 dir. Araştırmanın bu bulguları dikkate değerdir. Öğretmenlerle yapılan görüşmede de 7 öğretmen bu konuda olumsuz görüş bildirmişlerdir. Öğretmenlerden D ve K’nın bu konuda verdiği görüşler aşağıdadır.

Öğretmen D:

Çalışma kitaplarında ki etkinlikleri kesinlikle severek yapmıyorlar. Zorunlu olmasalar çalışma kitabında ki etkinlikleri yapmazlar hatta yanlarında bile getirmezler. Boşluk doldurma ve bulmaca türünde ki etkinlikleri severek yapıyorlar ama yazma ve yorum içeren etkinlikleri hiç yapmak istemiyorlar.

Öğretmen K:

Öğrencinin etkinliğe ilgisini çekecek çalışmalar çok az. Bu durumda öğrencinin severek yapmasına büyük bir engel. Ayrıca çalışma kitaplarında ki etkinlikler ne kadar güzelde olsa öğrencinin çalışma kitaplarına karşı ön yargısı var. Bence bu önyargının kırılması gerekmektedir.

“Çalışma kitabındaki etkinlikler, öğrenciyi sınıf içinde aktif hale getirir” sorusuna öğretmenlerin %50,5’i katıldıklarını (%36,8 katılıyorum ve %13,7 kesinlikle katılıyorum), %33,7’si orta derecede katıldıklarını bildirmiştir. Sadece %15,8’i çalışma kitabında ki etkinliklerin öğrenciyi sınıf içinde aktif hale getirmediğini belirtmişlerdir. Mülakata katılan öğretmenlerimizden hepsi çalışma kitaplarının öğrenciyi sınıf içinde aktif hale getirdiği yönünde görüş bildirmişlerdir. Bu hususta ;

Öğretmen A:

Çalışma kitabında ki etkinlikleri yapmaları için öğrencilerime belli bir süre hak tanırım. Daha sonra beraber cevaplandırırız. Birde bakarım ki dersle alakası olmayan öğrencim dahi etkinliği cevaplandırmak için parmak kaldırır.Bu durum beni çok mutlu eder.” şeklinde ifade etmiştir.

Öğretmen G:

Fen ve teknoloji dersinin biyoloji konu ağırlıklı ki etkinlikleri hemen hemen her öğrenci yapar ve etkinliğe cevap vermek ister. Ama aynı şeyi bir fizik konuları için söyleyemem.

Öğretmen L:

Fen ve Teknoloji dersi içerisinde kavramın bolca olduğu bir ders. Bu kavramları kavratacak bulmaca veya boşluk doldurma gibi etkinliklere yer verilince her öğrenci aktif katılımı sağlanıyor. Ama yorum yapma veya deney sonuçlarını yorumlayıp ifade etme etkinliklerine gelince kimse yapmak istemiyor.

“Çalışma kitabındaki etkinlikler, öğrencilerin derse olan ilgisini artırır” ifadesine öğretmenlerin %11,6’sı kesinlikle katılıyorum, %32,6’sı katılıyorum, %44,2’si de orta derecede katıldıklarını belirtmişlerdir. Sadece %11,6’sı bu duruma katılmadıklarını belirtmişlerdir. Bu verilere göre öğretmenlerin büyük çoğunluğu %88,4’ü öğrenci çalışma kitaplarının öğrencinin derse olan ilgisini arttırdığını belirtmişlerdir. Mülakat verileri de bu bulguyu destekler niteliktedir. Mülakata katılan öğretmenlerimizin de 8’i etkinlik yapmanın öğrencinin derse olan ilgisini arttırdığını ifade etmişlerdir.

Öğretmen M:

Çalışma kitaplarında ki etkinliklerin amacı öğrenciyi sıkılmadan derste aktif hale getirmektir. Bazı etkinliklerin gerçekten bu amaca hizmet ettiğini düşünüyorum. Hatta biz o üniteye gelmeden o etkinlikleri yapan öğrenciler var. Mesela bulalım eğlenelim başlığı altında verilen ve öğrenciden verilen kavramları bularak karalamaları istenir. Bu etkinlik hemen hemen her öğrencinin hoşuna giden ve derse ilgisini çeken etkinlik türüdür.

Öğretmen N:

Çalışma kitapları öğrenciyi derste monotonlukta kurtaran bir yardımcı materyaldir. Sessizce benim anlattıklarımı dinleyen öğrenciden ziyade ben isterim ki yorumlayan, ifade etmek için söz hakkı isteyen, derse katılmaktan korkan öğrencilerimin parmak kaldırmaları beni daha çok mutlu eder. İşte bu durumları yerine getiren çalışma kitabında yer alan etkinlikleridir.

Öğretmen K:

Ben bu yıl 5.sınıflarda çalışma kitabının olmamasına karşıyım. Hatta kalkmak yerine yapılarının gereği olan oynayarak öğrenme etkinliklerinin olduğu, resim, şekil ve görsellikle süslenmiş etkinliklerin yer aldığı ve ilkokuldan ortaokula geçiş aşamasında onlara yardımcı olacak etkinliklere yer verildiği bir çalışma kitabının olmasını beklerdim. Çünkü en çok derse ilgilerinin artması gerektiği yaş ve sınıf seviyesin de çalışma kitaplarının olmaması büyük bir eksiklik.

Öğretmenlere çalışma kitabında ki etkinlikler öğrenilenlerin kalıcılığına etkisi hakkında görüşleri sorulmuştur. Bu ifadeye öğretmenlerin %20'i kesinlikle katıldığını, %44,2'si katıldığını ve %24,2'si orta derecede katıldığını belirtmişlerdir. Bu ifadeye katılmadığını belirtenlerin oranı ise sadece %11,6'sıdır. Araştırmaya katılan öğretmenlerimizin büyük çoğunluğu etkinliklerin öğrenilenlerin kalıcılığını sağlamada etkili olduğunu düşünmektedirler. Mülakat verileri de bu durumu desteklemektedir. Bu konu ile ilgili;

Öğretmen F:

Fen ve Teknoloji dersinin biyoloji içerikli ünitelerinde çokça kavramlar vardır. Bu kavramların kalıcı hale getirmede çalışma kitapları biz öğretmenlerin büyük bir yardımcısıdır.

Fen ve Teknoloji dersi öğretim programının genel amaçlarında biri de “öğrenciye araştırma, okuma ve tartışma aracılığıyla yeni bilgileri yapılandırma becerileri kazanmalarını sağlamak” (MEB, 2007) olduğu belirtilmiştir. Bu bağlamda öğretmenlere çalışma kitaplarında ki etkinlikler öğrencileri araştırma yapmaya yönlendirir” ifadesi sorulmuştur. Bu ifadeye öğretmenlerin %9,5'i kesinlikle katılıyorum, % 29,5'i katılıyorum, %41,1'i orta derecede katılıyorum, %15,8 katılmıyorum ve %4,2'si ise kesinlikle katılmıyorum şeklinde görüş bildirmişlerdir. Bu konu hakkında öğretmenlerden 4'ü yapılan mülakatlarda çalışma kitaplarında yer alan etkinliklerin öğrenciyi araştırmaya teşvik edecek türden olduğu ancak öğrencilerin amacını kavrayamadıklarından bu tür etkinliklerden beklenen faydanın sağlanamadığını belirtmişlerdir.

Öğretmen D:

Sınıf dışında yapmaları istenen etkinliklerde gerçekten araştırıp yapanlar var ama bir de araştırma yapmadan sınıf içinde arkadaşlarından bakarak yapanlar var. Böyle bir durumla karşılaşmamak için bence etkinliklerde sınıf içinde yapılmaya uygun olanları tercih edilmeli. Ya da bu tür etkinliklerin titizlikle kontrol ederek öğrencilere dönüt verilmeli. Aksi halde bu tür etkinlikler faydalı olmamakta.

“Çalışma kitabındaki etkinlikler öğrencilerin ön bilgileri ile yeni bilgilerini ilişkilendirmelerine yardımcı olur” sorusuna öğretmenlerin %1,1 kesinlikle katılmadığını, %9,5’i katılmadığı, %44,2’si orta derecede katıldığını belirtmişleridir. Bu maddeye katılıyorum ve kesinlikle katılıyorum ifadeleri birlikte düşünüldüğünde bu oran %45,3’tür. Öğretmenlerin büyük çoğunluğu çalışma kitaplarının ön bilgilerle yeni bilgileri ilişkilendirilmesini yeterli bulmaktadır.

“Çalışma kitaplarındaki etkinlikler, öğrencilerin ön bilgilerini ortaya çıkararak onları yeni konuya hazırlar” ifadesine öğretmenlerin %4,2’si kesinlikle katılıyorum, %29,5’i katılıyorum, %49,5’i orta derecede katılıyorum, %15,8’i katılmıyorum ve %1,1’i kesinlikle katılmadığını belirtmiştir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin %53,7’si çalışma kitaplarında ki etkinlikler de bireysel farklılıklar dikkate alındığını ancak %46,3’ü etkinliklerde bireysel farklılığın dikkate alınmadığını belirtmişlerdir. “Çalışma kitapları öğrencilerin yaşamlarında karşılaşılabilecekleri problem durumlarını temsil eden etkinlikler içerir” ifadesine öğretmenlerin %4,2’si kesinlikle katılmıyorum, %28,4’ü katılmıyorum, %48,4’ü orta derecede katılıyorum, %16,8’i katılıyorum ve %2,1’i kesinlikle katılıyorum şeklinde görüş bildirmişlerdir.

Çalışma kitaplarında ki etkinliklerin yapılandırmacı öğrenme anlayışına uygunluğu konusunda öğrencilere yöneltilen 8 soruyla ilgili 6.sınıf öğrencilerinin cevap analizleri Çizelge 5.14’de, 7. sınıf öğrencilerinin cevap analizleri Çizelge 5.15’de ve 8.sınıf öğrencilerinin cevaplarının analizleri Çizelge 5.16’de sunulmuştur.

Çizelge5.14.Öğrenci çalışma kitaplarındaki etkinliklerin yapılandırmacı öğrenme anlayışına uygunluğuna ilişkin 6. sınıf öğrenci görüşlerinin dağılımı

Çalışma kitaplarında ki etkinlikler yapılandırmacı öğrenme anlayışına uygun mudur?	EVET		HAYIR		KISMEN		TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Çalışma kitabını kullandığımız dersler daha zevkli geçer.	126	42	97	32,3	77	25,7	300	100
Çalışma kitabındaki etkinlikler derse katılmamızı sağlar.	200	66,7	41	13,7	59	9,7	300	100
Çalışma kitabındaki etkinlikler, derse olan ilgimi artırır.	180	60	57	19	63	21	300	100
Çalışma kitabındaki etkinlikleri yaparken sıkılırım.	82	27,3	152	50,7	66	22	300	100
Çalışma kitabındaki etkinlikler, beni araştırma yapmaya yönlendirir.	122	40,7	76	25,3	102	34	300	100
Çalışma kitabındaki etkinlikler başarıımı artırır.	203	67,7	41	13,7	56	18,7	300	100
Çalışma kitabındaki etkinlikler yaratıcılığımı geliştirir.	147	49	75	25	78	26	300	100
Çalışma kitabındaki etkinlikler, öğrendiklerimizi unutmamamızı sağlar.	163	54,3	80	26,7	57	19	300	100

Çizelge5.15.Öğrenci çalışma kitaplarındaki etkinliklerin yapılandırmacı öğrenme anlayışına uygunluğuna ilişkin 7. sınıf öğrenci görüşlerinin dağılımı

Çalışma kitaplarında ki etkinlikler yapılandırmacı öğrenme anlayışına uygun mudur?	EVET		HAYIR		KISMEN		TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Çalışma kitabını kullandığımız dersler daha zevkli geçer	134	44,7	64	21,3	102	34	300	100
Çalışma kitabındaki etkinlikler derse katılmamızı sağlar.	231	77	29	9,7	40	13,3	300	100
Çalışma kitabındaki etkinlikler, derse olan ilgimi artırır.	199	66,3	48	16	53	17,7	300	100
Çalışma kitabındaki etkinlikleri yaparken sıkılırım.	55	18,3	167	55,7	78	26	300	100
Çalışma kitabındaki etkinlikler, beni araştırma yapmaya yönlendirir.	132	44	61	20,3	107	35,7	300	100
Çalışma kitabındaki etkinlikler başarıımı artırır.	223	74,3	25	8,3	52	17,3	300	100

Çizelge5.15. Devamı

Çalışma kitaplarında ki etkinlikler yapılandırmacı öğrenme anlayışına uygun mudur?	EVET		HAYIR		KISMEN		TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Çalışma kitabındaki etkinlikler yaratıcılığımı geliştirir.	142	47,3	64	21,3	94	31,3	300	100
Çalışma kitabındaki etkinlikler, öğrendiklerimizi unutmamamızı sağlar.	188	62,7	68	22,7	44	14,7	300	100

Çizelge5.16. Öğrenci çalışma kitaplarındaki etkinliklerin yapılandırmacı öğrenme anlayışına uygunluğuna ilişkin 8. sınıf öğrenci görüşlerinin dağılımı

Çalışma kitaplarında ki etkinlikler yapılandırmacı öğrenme anlayışına uygun mudur?	EVET		HAYIR		KISMEN		TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Çalışma kitabını kullandığımız dersler daha zevkli geçer.	140	46,7	64	21,3	96	32	300	100
Çalışma kitabındaki etkinlikler derse katılmamızı sağlar.	223	74,3	29	9,7	48	16	300	100
Çalışma kitabındaki etkinlikler, derse olan ilgimi artırır.	196	65,3	44	14,7	60	20	300	100
Çalışma kitabındaki etkinlikleri yaparken sıkılırım.	65	21,7	164	54,7	71	23,7	300	100
Çalışma kitabındaki etkinlikler, beni araştırma yapmaya yönlendirir.	126	42	79	26,3	95	31,7	300	100
Çalışma kitabındaki etkinlikler başarıyı artırır.	217	72,3	42	14	41	13,7	300	100
Çalışma kitabındaki etkinlikler yaratıcılığımı geliştirir.	170	56,7	58	19,3	72	24	300	100
Çalışma kitabındaki etkinlikler, öğrendiklerimizi unutmamamızı sağlar.	166	55,3	91	30,3	43	13,3	300	100

“Çalışma kitabını kullandığımız dersler daha zevkli geçer” ifadesine 6.sınıf öğrencilerinin %42’si evet, %32,3’ü hayır ve %25,7’si ise kısmen cevabını vermişlerdir. Aynı soruya 7.sınıf öğrencilerin %44,7’si evet, %21,3’ü hayır ve %34 ise kısmen cevabını vermiştir. 8.sınıf öğrencilerinden bu soruya evet diyenlerin oranı %46,7dir. Hayır diyenlerin oranı %11,3 ve kısmen cevabı verenlerin oranı ise %32’dir. Çalışma kitabı kullanılan derslerin daha zevkli olduğu konusunda evet diyenlerin oranı hayır diyenlerin

oranından fazla olduğu gör÷lmektedir. Ayrıca 7. ve 8.sınıf öğrencilerinin bu soruya verdikleri yüzde oranları birbirine yakın olduğu dikkat çekmiştir.

“Çalışma kitabındaki etkinlikler derse katılmamızı sağlar.” ifadesine 6.sınıf öğrencilerin %66,7’si evet, %13,7’si hayır ve %19,7’si kısmen cevabını vermişlerdir. Gör÷ldüğü gibi 6.sınıf öğrencilerinin büyük çoğunluğu çalışma kitabı içeriğinin öğrenciyi sınıf içinde aktif hale getirdiğı düşünmektedir. Çalışma kitabındaki etkinliklerin derse katılımı sağladığı görüşüne 7.sınıf öğrencilerinin %77’si evet, %9,7’si hayır ve %13,3’ü kısmen cevabını vermişleridir. Bu ifadeye 8.sınıf öğrencilerinin % 74,3 katılmakla beraber % 16’sı çalışma kitaplarını bu konuda kısmen yeterli bulmaktadırlar. Olumsuz görüş bildirenlerin oranı %9,7’dir. Bu sonuçlara göre çalışma kitabında ki etkinliklerin öğrenciyi sınıf içinde aktif hale getirdiğı hususundaki görüşleri öğretmenlerin görüşleri ile de örtüşmektedir. Öğretmenlerin %50,5’i bu konuda olumlu görüş bildirmişleridir. Öğrencilerin de büyük çoğunluğu bu konuda olumlu düşündüğü gör÷lmektedir.

“Çalışma kitabında ki etkinlikler, derse olan ilgimi artırır.” ifadesi ilgili olarak 6.sınıf öğrencilerinin %60 gibi büyük çoğunluğu evet derken, %21’i kısmen cevabı vermiştir. Bu hususta olumsuz durum bildirenlerin oranı %19 dur. 7.sınıf öğrencilerinden çalışma kitapları derse olan ilgimi arttırdı diyenlerin oranı %66,3 olurken kısmen arttırdı diyenlerin oranı ise %17,7’dir. Bu soruya olumsuz cevap verenlerin oranı ise %16’dır. Bunun yanında 8.sınıfların %65,3’ü evet, %14,7 ‘si hayır ve %20’si kısmen cevabı vermişleridir. Bu sonuçlar dikkate alındığında çoğu öğrenci bu konu hakkında olumlu düşünse de öğretmenlerin bu konuda daha olumsuz düşündüğü gör÷lmektedir. Zira Öğrencilerin %60 ve daha fazlası çalışma kitaplarının derse olan ilgilerini arttırdığı görüşünde olmalarına rağmen bu oran öğretmenlerde %44,2 ‘dır.

“Çalışma kitabındaki etkinlikleri yaparken sıkılırım.” ifadesine 6.sınıf öğrencilerinin %27,3’evet, %22’si kısmen ve % 50,7’si ise hayır cevabını vermişleridir. Gör÷ldüğü gibi sıkılırım diyenlerin oranı %27,3’tür. 7.sınıf öğrenciler açısından ise bu oran ise %18,3 evet, %26 kısmendir. Bu konuda etkinlikleri yaparken sıkılmam şeklinde görüş bildirenlerin oranı %55,7’dir. 8.sınıf öğrencilerinin 21,7’si evet, %23,7’si kısmen ve %54,7’si hayır cevabını vermişlerdir. Öğretmenlerin öğrencilerin etkinlikleri severek yapıp yapmadığı sorulduğunda ise % 29,5’i öğrencilerin etkinliği severek yaptığı görüşü bildirmiştir. Bu veriler öğrencilerin verdikleri cevaplarla örtüşmemektedir.

“Çalışma kitabındaki etkinlikler, beni araştırma yapmaya yönlendirir.” durumuyla ilgili olarak 6.sınıf öğrencilerinin %40,7’si evet, %34’ü kısmen ve %25,3’ü hayır cevabı vermiştir. Bu ifadeye ise 7.sınıfların çalışma kitabındaki etkinlikler evet araştırmaya

yönlendirir diyenlerin oranı %44,kısmen yönlendirir diyenlerin oranı ise %35,7'dir.Etkinlikler beni araştırma yapmaya yönlendirmez şeklinde olumsuz görüş bildirenlerin oranı ise %20,3'tür.8.sınıflardan bu ifadeye %42'si evet,%31,7'si kısmen ve %26,3'ü ise hayır cevabı vermiştir.Yedinci sınıf öğrencilerini 6. ve 8.sınıf öğrencilerine nazaran daha yüksek oranda çalışma kitaplarının öğrencileri araştırmaya sevk ettiği düşüncesindedir.Elde edilen bu bulgular öğretmen görüşleri ile uyumlu olduğu görülmüştür.Nitekim öğretmenlerin %39'u çalışma kitaplarının öğrencileri araştırmaya sevk ettiği yönünde görüş bildirmişleridir.Bunun yanında mülakat verilerinde fen ve teknoloji dersinde kullanılan çalışma kitaplarında yeterince araştırma etkinliklerinin olmayışı bu görüşü destekler nitelikte olduğu düşünülmektedir.

“Çalışma kitabındaki etkinlikler başarıyı artırır.” İfadesine 6.sınıf öğrencilerinin %67,7'si evet,%18,7'si kısmen şeklinde görüş bildirmişlerdir.6.sınıf öğrencilerinden sadece bu hususta olumsuz görüş bildirenlerin oranı %13,7'dir.6.sınıf öğrencilerinin büyük çoğunluğu çalışma kitaplarının başarılarını arttırdığı görüşündedir.7.sınıflarda ise “Çalışma kitabındaki etkinlikler başarıyı artırır.” ifadesine %74,3 gibi büyük çoğunluğu evet,%17,3'ü ise kısmen cevabı vermiştir. Çalışma kitapları başarıyı arttırmaz şeklinde olumsuz bildirenlerin oranı ise sadece % 8,3'tür.8.sınıflarda ki öğrencilerin verdikleri cevap yüzdeleri 7.sınıf öğrencilerinin cevap yüzdelerine yakın olduğu görülmektedir.Zira 8.sınıf öğrencilerinin %72,3'evet,%13,7'si kısmen ve %14'ü hayır şeklinde görüş bildirmişleridir.Her sınıf seviyesinde de çalışma kitaplarında yer alan etkinliklerin öğrenci başarısını arttırdığı yönde olumlu bir etkisinin olduğunu söylemek mümkündür.

6.sınıf öğrencilerinin % 49'u çalışma kitabında ki etkinliklerin yaratıcılıklarını geliştirdiğini düşünmektedir. Bu ifadeye olumsuz cevap verenlerin oranı %25 olmakla birlikte %26'sı çalışma kitaplarının yaratıcılığı kısmen geliştirdiği görüşündedir.” Çalışma kitabındaki etkinliklerin yaratıcılıklarını geliştirir.”ifadesine 7.sınıf öğrencilerinin%47,3'evet,%21,3'ü hayır ve %31,3'ü kısmen cevabını vermişlerdir.8.sınıf öğrencilerinin çalışma kitaplarının yaratıcılığı geliştirme noktasında diğer sınıf seviyelerine göre en yüksek oranda katıldıkları görülmüştür. Çünkü bu ifadeye evet diyenlerin oranı % 56,7'dir.Kısmen bu ifadeye katılanların oranı %24 iken olumsuz görüş bildirenlerin oranı ise %19,3'tür.Öğrencilerin çoğunluğunun çalışma kitabı içerisinde yer alan etkinlikleri yaratıcılığı geliştirdiği konusunda hem fikir oldukları söylenebilir.

“Çalışma kitabındaki etkinlikler, öğrendiklerimizi unutmamamızı sağlar.” ifadesine 6.sınıf öğrencilerinin %54,3'ü evet, %26,3'ü hayır ve %19'u kısmen cevabı vermişlerdir. 7.sınıflarda ise çalışma kitabındaki etkinliklerin, öğrenilenlerin kalıcılığını

sağladığını söylenebilir. Zira olumlu görüş bildirenlerin oranı %62,7'dir. Kısmen kalıcılığı sağlar diyenlerin oranı %14,7 iken olumsuz görüş bildirenlerin oranı ise %22,7'dir. 8.sınıflarda ise bu konu ile ilgili olumlu görüş bildirenlerin oranı %55,3 iken olumsuz görüş bildirenlerin oranı %30,3'tür. Geriye kalan %13,3'ü çalışma kitaplarının öğrenilenlerin unutulmamasını sağlaması konusunda kısmen yeterli bulunduğu görülmektedir. Elde edilen bu bulgular görüşme yapılan öğretmenlerden elde edilen verilerle örtüşmektedir. Zira büyük çoğunluğu (%64,2) çalışma kitabındaki etkinliklerin öğrenilenlerin kalıcılığını sağlamada etkili olduğu görüşünde olduklarını ifade etmişlerdir.

5.5. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın dördüncü alt probleminde fen ve teknoloji dersinde kullanılan öğrenci çalışma kitaplarının sınıf ve öğrenci seviyesine uygunluğu konusunda öğretmen ve öğrenci görüşlerini ortaya koymaktır. Bu kapsamda uygulanan anketlerde öğretmenlere 4, öğrencilere 5 adet soru yöneltilmiştir.

Öğretmen görüşlerine ilişkin frekans ve yüzde analizleri Çizelge 5.17'de, 6.sınıf öğrencilerinin cevap analizleri Çizelge 5.18'de, 7.sınıf öğrencilerinin cevap analizleri Çizelge 5.19'de ve 8.sınıf öğrencilerinin verdikleri cevap analizleri ise Çizelge 5.20 de sunulmuştur.

Çizelge 5.17. Öğrenci çalışma kitaplarının sınıf ve öğrenci seviyesine uygunluğuna ilişkin öğretmen görüşlerinin dağılımı

Çalışma kitapları sınıf ve öğrenci seviyesine uygun mudur ?	Kesinlikle katılmıyorum		Katılmıyorum		Orta Derecede Katılıyorum		Katılıyorum		Kesinlikle katılıyorum		TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Çalışma kitaplarında ki etkinlikler, öğrencilerin yaş ve sınıf seviyesine uygundur.	3	3,2	14	14,7	47	49,5	27	28,4	4	4,2	95	100
Çalışma kitapları farklı sosyo-ekonomik düzeydeki öğrencilere hitap edecek biçimde düzenlenmiş etkinlikler içerir.	5	5,3	34	35,8	33	34,7	21	22,1	2	2,1	95	100
Öğrenci çalışma kitapları görsel incelendiğinde öğrencinin ilgisini çekebilecek düzeydedir.	2	2,1	29	30,5	37	38,9	24	25,3	3	3,2	95	100
Bazı etkinliklerde kullanılan malzemeler sınıf seviyesine uygun olarak öğrencinin ulaşabileceği türdendir.	6	6,3	14	14,7	39	41,1	28	29,5	8	8,4	95	100

“ Çalışma kitaplarında ki etkinlikler, öğrencilerin yaş ve sınıf seviyesine uygundur.” İfadesine öğretmenlerin %3,2’si kesinlikle katılmıyorum,%14,7’si katılmıyorum,%49,5’i kısmen katılıyorum,%28,4 ‘ü katılıyorum ve %4,2’si kesinlikle katılıyorum şeklinde görüş bildirmişlerdir. Araştırmaya katılan öğretmenlerimizin % 17,9’u bu konuda olumsuz bir fikir beyan ederken %49,5 gibi büyük çoğunluğu çalışma kitaplarında yer alan etkinliklerin sınıf ve öğrenci seviyelerine uygunluğu konusunda kısmen yeterli bulmaktadır. Bu bilgiler çalışma kitapları gibi eğitim araçlarının ‘‘Hedeflenen öğrenci kitlesinin bilgi ve yaş düzeyine uygun olması esası göz önünde bulundurulmalıdır.’’ şeklinde yapılan esasa uygunluğu noktasında öğretmenlerin katılmadığını göstermektedir.Görüşme yapılan öğretmenler bazı etkinliklerin seviyelerine göre çok kolay bazı etkinliklerin ise çok zor olduğunu belirtmişlerdir.

Öğretmenlere ‘‘ Çalışma kitapları farklı sosyo-ekonomik düzeydeki öğrencilere hitap edecek biçimde düzenlenmiş etkinlikler içerir.’’ İfadesi hakkında görüşleri sorulmuştur. Bu konu ile ilgili verdikleri cevap yüzdeleri incelendiğine kesinlikle katılmıyorum ve katılmıyorum ifadelerinin toplam oranı % 41,1’dir. % 34,7 oranında öğretmen bu görüşe orta derecede katılmakla birlikte olumlu görüş bildirenlerin toplam oranı % 24,2’dir. Görüşme yapılan öğretmenlerden 8’i çalışma kitaplarının içeriğinin sınıf ve öğrenci seviyesine uygun olduğunu ancak özellikle 6.sınıf çalışma kitaplarında sıkça deney içerikli etkinliklerin olmasının öğrenci tarafından yapılmak istenmediğini dile getirmişlerdir. Bu konuda ;

Öğretmen F:

‘‘Deney içerikli etkinliklerin sıkça kullanıldığı çalışma kitaplarında ki etkinlikleri, öğrencilerin hiç yapası gelmiyor.O tür etkinliklerin yapılmasını öğrenciler zaman kaybı olarak görüyorlar.Bu tür etkinliklerin sıkça verilmesi de bence öğrenciden beklenen amaçlara hizmet etmediğini düşünüyorum.’’

Öğretmen K:

Bazı etkinliklerde farklı sosyo-ekonomik düzey göz önüne alınmadan hazırlanmış. Mesela araştırılın ve paylaşılın etkinliği internetten ya da ansiklopedi gibi kaynaklardan araştırıp paylaşılması isteniyor. Bu tür etkinlikler bütün okullar için geçerli değil. Ben kırsal okulda görev yapıyorum. Bu tür etkinlik yapılsın diye ev ödevi veriyorum. Yapan ya çok az yada hiç yok. Sebep olarak da hocam internet yo hocam kütüphane yok gibi bahanelerle yapmıyorlar. Haliyle bu tür etkinlikler askıda kalıyor.

‘‘Öğrenci çalışma kitapları görsel incelendiğinde öğrencinin ilgisini çekebilecek düzeydedir.’’ifadesine öğretmenlerin % 2,1’i kesinlikle katılmıyorum,%30,5’ katılmıyorum, %38,9’u orta derecede katılıyorum, %25,3’ü katılıyorum ve %3,2’si kesinlikle katılıyorum şeklinde görüş bildirmişlerdir. Bu konuda %32,6’lık bir oran olumsuz bir fikir beyan ederken %28,5 ‘lik bir oranda olumlu fikir beyan etmişlerdir. Bu bilgiler Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığınca hazırlanan ve taslak kitaplarda bulunması gereken kriterlerin belirlendiği 27040 sayılı yazıda ‘‘ Taslak ders kitabında kullanılan fotoğraf, resim, Çizelge, grafik, diyagram ve benzeri görsel öğeler özgün, tasarım ve renk seçimlerinin estetik değeri yüksek olmalıdır. Bu öğeler öğrencinin gelişim düzeyine uygun ve öğrenmeyi destekleyici nitelikte tasarlanır ’’ (TTKB, 2013) şeklinde yapılan ifadeye öğretmenlerin katılmadığını göstermektedir.

Çalışmada öğretmenlere “ Bazı etkinliklerde kullanılan malzemeler sınıf seviyesine uygun olarak öğrencinin ulaşabileceği türdendir.” konusunda görüşleri sorulmuştur. Cevaplar incelendiğinde kesinlikle katılmıyorum ve katılmıyorum ifadelerinin toplam oranı %21’dir. %41,1 oranında öğretmen de orta derecede katılmakla birlikte olumlu görüş bildirenlerin toplam oranı % 37,9’dur.

Çizelge 5.18. Öğrenci çalışma kitaplarının sınıf ve öğrenci seviyesine uygunluğuna ilişkin 6.sınıf öğrenci görüşlerinin dağılımı

Çalışma kitaplarında ki etkinlikler sınıf ve öğrenci seviyesine uygun mudur?	EVET		HAYIR		KISMEN		TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Çalışma kitabında ki etkinlikleri yaparken zorlanırım.	42	14	139	46,3	119	39,7	300	100
Çalışma kitabında ki etkinlikleri yaparken,yardıma ihtiyaç duyarım.	92	30,7	98	32,7	110	36,7	300	100
Çalışma kitabında ki etkinlikler açık ve anlaşılırdır.	142	47,3	58	19,3	100	33,3	300	100
Çalışma kitabında ki etkinlikler,yaş ve sınıf seviyemize uygundur.	240	80	30	10	30	10	300	100
Çalışma kitabındaki açıklamalarda tam olarak ne yapmamız istendiği anlaşılmıyor.	92	30,7	127	42,3	81	27	300	100

Çizelge 5.19. Öğrenci çalışma kitaplarının sınıf ve öğrenci seviyesine uygunluğuna ilişkin 7.sınıf öğrenci görüşlerinin dağılımı

Çalışma kitaplarında ki etkinlikler sınıf ve öğrenci seviyesine uygun mudur?	EVET		HAYIR		KISMEN		TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Çalışma kitabında ki etkinlikleri yaparken zorlanırım.	17	5,7	163	54,3	120	40	300	100
Çalışma kitabında ki etkinlikleri yaparken,yardıma ihtiyaç duyarım.	62	20,7	114	38	124	41,3	300	100
Çalışma kitabında ki etkinlikler açık ve anlaşılırdır.	156	52	38	12,7	106	35,3	300	100
Çalışma kitabında ki etkinlikler,yaş ve sınıf seviyemize uygundur.	243	81	17	5,7	40	13,3	300	100
Çalışma kitabındaki açıklamalarda tam olarak ne yapmamız istendiği anlaşılmıyor.	69	23	134	44,7	97	32,3	300	100

Çizelge 5.20. Öğrenci çalışma kitaplarının sınıf ve öğrenci seviyesine uygunluğuna ilişkin 8.sınıf öğrenci görüşlerinin dağılımı

Çalışma kitaplarında ki etkinlikler sınıf ve öğrenci seviyesine uygun mudur?	EVET		HAYIR		KISMEN		TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Çalışma kitabında ki etkinlikleri yaparken zorlanırım.	28	9,3	144	48	128	42,7	300	100
Çalışma kitabında ki etkinlikleri yaparken,yardıma ihtiyaç duyarım.	51	17	101	33,7	148	49,3	300	100
Çalışma kitabında ki etkinlikler açık ve anlaşılırdır.	168	56	42	14	90	30	300	100
Çalışma kitabında ki etkinlikler,yaş ve sınıf seviyemize uygundur.	240	80	24	8	36	12	300	100
Çalışma kitabındaki açıklamalarda tam olarak ne yapmamız istendiği anlaşılmıyor.	56	18,7	165	55	79	26,3	300	100

Çalışma kitabında yer alan etkinliklerin sınıf ve öğrenci seviyesine uygun olup olmadığı yönünde öğrenci görüşlerini ortaya çıkarmak için öğrencilere, çalışma kitabındaki etkinlikleri yaparken zorlanıp zorlanmadıkları sorulmuştur.6.sınıf öğrencilerinin % 46,3'ü hayır, %39,7'si kısmen ve %14'ü gibi az bir oranı evet demiştir. 7.sınıf öğrencileri bu konuda %54,3'ü hayır, % 40 kısmen ve %5,7'si gibi oldukça düşük bir oranı evet cevabını vermişlerdir. Bu konuda 8.sınıf öğrencilerinin ise % 48'i hayır, %42,7'si kısmen ve %9,3'ü evet diyerek cevap vermişlerdir. Bu verilere göre çalışma kitabında ki etkinlikleri yaparken en az oranda zorlanan sınıf seviyesi 7.sınıflardır denilebilir. Ayrıca her sınıf seviyesinde zaman zaman çalışma kitabındaki etkinlikleri yaparken zorlandıkları yorumu yapabiliriz.

Araştırmaya katılan öğrencilere, etkinlikleri yaparken yardıma ihtiyaç duyup duymadıkları sorulmuş ve 6.sınıf öğrencilerinin % 32,7'si hayır, % 36,7'si kısmen ve %30,7'si ise evet diyerek cevap vermişlerdir. Bu konuya 7.sınıf öğrencilerinin verdikleri cevap yüzde dağılımı incelendiğinde % 38'i hayır, %41,3'ü kısmen ve %20,7'si evet şeklindedir.8.sınıf öğrencilerinin ise % 33,7'si hayır, %49,3'ü kısmen ve %17'si evet diyerek cevap vermişleridir. Buna göre 6.sınıf öğrencilerinin diğer sınıf seviyelerine göre etkinlikleri yaparken daha çok yardıma ihtiyaç duydukları çıkarımında bulunabiliriz.

“Çalışma kitabında ki etkinlikler açık ve anlaşılırdır.” İfadesi hakkında 6.sınıf öğrencilerinin %19,3'ü hayır, %33,3'ü kısmen ve % 47,3'ü evet cevabını vermiştir. Bu ifadeye 7.sınıf öğrencilerinin verdikleri cevap yüzde dağılımı incelendiğinde %12,7'si hayır, %35,3'ü kısmen ve %52'si evet şeklindedir.8.sınıf öğrencilerinin ise % 14'ü hayır,

%30'u kısmen ve %56'sı evet diyerek cevap vermişleridir. Bu ifadede olumsuz görüş bildirenlerin oranı düşük olsa dahi her sınıf seviyesinde kısmen diyenlerin oranı oldukça birbirine yakın ve yüksektir. Bu durum çalışma kitaplarında ki bazı etkinliklerin öğrenciler tarafından zaman zaman anlaşılmadığını düşündürmektedir.

“Çalışma kitabında ki etkinlikler, yaş ve sınıf seviyemize uygundur.” İfadesine 6.sınıf öğrencilerinin %80 gibi büyük bir oranı evet demiş ve %10'u gibi oldukça az bir oranı ise hayır cevabını vermiştir.6.sınıf öğrencilerinin % 10'u ise çalışma kitaplarında yer alan etkinliklerin kısmen yaş ve sınıf seviyelerine uygun olduğunu ifade etmişlerdir.7.sınıf öğrencilerinin olumlu görüş bildirenlerin oranı 6.sınıflara göre biraz daha fazla olmakla birlikte bu oran %81' 6 dır.7.sınıf öğrencilerinin bu ifadeyle ilgili olumsuz görüş bildirenlerin oranı %5,7 gibi oldukça düşüktür.8.sınıf öğrencilerinin verdikleri cevap yüzdelere bakıldığında, onlarda diğer sınıf seviyeleri gibi bu hususta olumlu görüş bildirmişlerdir. Zira evet diye cevap verenlerin oranı %80'dir.Olumsuz görüş bildirenlerin oranı ise %8 gibi oldukça düşüktür.Bu verilere göre çalışma kitaplarında yer alan etkinliklerin her sınıf seviyesine göre uygun olarak hazırlandığı çıkarımında bulunabiliriz.

Öğrencilere çalışma kitaplarındaki açıklamalarda ne yapılması istendiğinin anlaşılıp anlaşılmadığı sorulmuştur. Bu ifadeye 6.sınıf öğrencilerinin %42,3'ü hayır,% 27'si kısmen ve %30,7'si evet cevabını vermişlerdir.7.sınıf öğrencilerinin bu ifadeye verdikleri cevap yüzdelere bakıldığında %44,7'si hayır,%32,3'ü kısmen ve % 23'ü evet cevabını vermişlerdir.8.sınıf öğrencilerinin ise %55 gibi büyük çoğunluğu açıklamalarda ne yapılması gerektiğini anladıklarını,%18,7'si açıklamalarla ne yapılması gerektiğini anlamadıklarını belirtmişlerdir. Açıklamalarla ne yapılması gerektiğini kısmen anlayanların oranı ise %26,3'dür.Buradan yola çıkarak çalışma kitaplarının yaş ve sınıf seviyelerine uygun bulmalarına rağmen, bazı etkinliklerde ne yapılması gerektiği öğrenciler tarafından anlaşılmadığı çıkarımında bulunabilir. Ayrıca 6.sınıf öğrencilerinin oldukça büyük bir oranı çalışma kitaplarındaki açıklamaları tam olarak anlayamadıkları yorumunda bulunabiliriz.

5.6. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın beşinci alt problemi çalışma kitaplarının kullanımında karşılaşılan güçlükleri tespit etmek amacıyla öğretmen ve öğrenci görüşlerini içermektedir. Anketlerde bu alt problemle ilgili araştırmaya katılan öğretmenlere bir (1)'i açık uçlu soru olmak üzere 8,öğrencilere ise 3 soru yöneltilmiştir. Bunun yanında öğretmenlerle yapılan mülakatlarda

Çalışma kitaplarının kullanımında karşılaşılan güçlüklerle ilgili detaylı bilgi edinilmeye çalışılmıştır. Öncelikle alışma kitaplarının kullanımında karşılaşılan güçlükleri tespit etmeye yönelik öğretmenlere yöneltilen anket sorularının yüzde ve frekans dağılımları Çizelge 5.21’de sunulmuştur. Daha sonra öğretmenlerle yapılan ankette yer alan ‘‘alışma kitaplarını kullanırken karşılaştığınız başlıca güçlükler nelerdir?’’ şeklindeki açık uçlu soruya verilen cevaplardan elde edilen bulgular Çizelge 5.22’de sunulmuştur. Son olarak Çizelge 5.23’te 6.sınıf öğrenci görüşleri, Çizelge 5.24’de 7.sınıf öğrenci görüşleri ve Çizelge 5.25’de 8.sınıf öğrenci görüşlerinin dağılımına yer verilmiştir.

Çizelge 5.21.Öğrenci alışma kitaplarıyla ilgili kullanımında karşılaşılan güçlüklerle ilişkin öğretmen görüşlerinin dağılımı

Çalışma kitaplarıyla ilgili kullanımda karşılaşılan güçlükler nelerdir.?	Kesinlikle katılmıyorum		Katılmıyorum		Orta Derecede Katılıyorum		Katılıyorum		Kesinlikle katılıyorum		TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
ÖKK,alışma kitabının nasıl kullanılacağı konusunda öğretmenlere yeterli rehberlik eder.	2	2,1	18	18,9	24	25,3	42	44,2	9	9,5	95	100
Programda derse ayrılan süre çalışma kitabında ki etkinliklerin uygulanması için yeterlidir.	18	18,9	29	30,5	24	25,3	17	17,9	7	7,4	95	100
Ödev olarak verilen etkinliklerin kontrolünü yapmaya derse ayrılan süre yeterli değildir.	10	10,5	10	10,5	19	20	21	22,1	35	36,8	95	100
ÖÇK’daki etkinlikler genellikle birbirinin aynısıdır.	1	1,1	42	44,2	32	33,7	15	15,8	5	5,3	95	100
Çalışma kitapları öğretmenin yaratıcılığını sınırlandırır.	7	7,4	39	41,1	30	31,6	13	13,7	6	6,3	95	100

Çizelge 5.21. Devamı

Çalışma kitaplarıyla ilgili kullanımda karşılaşılan güçlükler nelerdir.?	Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Orta Derecede Katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum	TOPLAM
	f %	f %	f %	f %	f %	f %
ÖÇK'daki etkinlikler ,çevre şartlarına uyarlanabilecek esnek bir yapıya sahiptir.	5 5,3	21 22,1	47 49,5	19 20	3 3,2	95 100
Ders kitabı varken ayrı bir çalışma kitabı gereksizdir.	30 31,6	36 37,9	17 17,9	8 8,4	4 4,2	95 100

“Öğretmen kılavuz kitabı, çalışma kitabının nasıl kullanılacağı konusunda öğretmenlere yeterli rehberlik eder.” İfadesine verilen cevaplar incelendiğinde öğretmenlerin % 2,1’kesinlikle katılmıyorum, %18,9’u katılmıyorum, %25,3’ü orta derecede katılıyorum, %44,2’si katılıyorum ve %9,5’i kesinlikle katılıyorum şeklinde cevap verdikleri görülmektedir. Bu bulgulardan öğretmen kılavuz kitapları, çalışma kitaplarının nasıl kullanılacağına dair araştırmaya katılan öğretmenlerimizden yarısından fazlası yeterli bulmasına rağmen ,%21’lik bir oranın yeterli bulmadığı söylenebilir. Mülakat yapılan öğretmenlerimizin de büyük çoğunluğu kılavuz kitaplarının için büyük bir yardımcıları olduğunu ifade etmişleridir. Bu konuda ;

Öğretmen L:

Her ünite girişinde o üniteyle ilgili genel bir bakış,ünitenin amacı,ünitenin odağı,zaman analizi,proje ve poster çalışması gibi bilgilerle öğretmenin ne yapması gerektiği ile ilgili bilgiler içeriyor.Dahası hangi konu ile ilgili hangi kazanımları verileceğine dair bilgilerde içeriyor.Bence kılavuz kitapları fen ve teknoloji dersi için çok faydalı ve bir pusula gibi sürekli olarak öğretmenin hedefte kalmasını sağlıyor.

“ Programda derse ayrılan süre çalışma kitabında ki etkinliklerin uygulanması için yeterlidir.” ifadesine öğretmenlerin % 18,9’u kesinlikle katılmıyorum,%30,5’i katılmıyorum,%25,3’ü orta derecede katılıyorum%17,9’u katılıyorum ve %7,4’ü kesinlikle

katılıyorum şeklinde görüş bildirmişlerdir. Buradan hareketle orta derecede katılıyorum diyen öğretmenlerle birlikte öğretmenlerin %74,7'si ders süresini yetersiz bulduklarını söylemek mümkündür. Yapılan mülakat ile, öğretmenlere "Çalışma kitaplarının kullanımında karşılaşılan güçlükler nelerdir?" sorusu yöneltilmiş ve bu konu ile ilgili mülakata katılan on(10) öğretmenden hepsi ders süresini yetersiz bulduklarını ifade etmişlerdir.Bu hususla ilgili olarak;

Öğretmen K:

Her ünite ile ilgili o kadar çok kavram ve bilgi var ki inanın bazen çalışma kitaplarında ki etkinliğe bakacak vaktimiz kalmıyor. İnsanı ,yaşadığımız dünyayı ,evreni kısacası olan biten her şeyi anlatan fen 4 saat olması bence yeterli değil.

Öğretmen D:

Fen ve Teknoloji dersinin fizik ağırlıklı konularına gelindiğinde her şey istediğiniz gibi gitmiyor. Birçok öğrenci bu konuları kavramakta zorlanıyor.Böyle olunca zaman sıkıntısı yaşıyorsunuz ve etkinlikleri yapmanız gereken sürede konuyu kavratmaya çalışıyorsunuz.Bence her meslektaşım fizik ağırlıklı ünitelerdeki etkinlikleri ders süresi içerisinde yetiştiremediklerini zannediyorum.

" Ödev olarak verilen etkinliklerin kontrolünü yapmaya derse ayrılan süre yeterli değildir." ifadesine araştırmaya katılan öğretmenlerimizin % 10,5'i kesinlikle katılmıyorum,%10,5'i katılmıyorum ,%20'si orta derecede katılıyorum,%22,1 katılıyorum ve % 36,8'i kesinlikle katılıyorum şeklinde cevap vermişlerdir. Ödev olarak verilen etkinliklerin kontrolünü yapmaya derse ayrılan süre yeterli değildir ifadesine bakarak %58,9 oranında öğretmenlerin ödev kontrolünde derse ayrılan sürenin yetersiz gördükleri çıkarımında bulunulabilir. Bu bulgular mülakat verileri ile de örtüşmektedir.Mülakata katılan 10 öğretmende ödev kontrolü için ders süresinin yetersiz olduğunu ifade etmişleridir.Ancak birinci alt problemde "Ev ödevi olarak verilen etkinlikleri kontrol ederim." ifadesine öğretmenlerin % 71,6'sı olumlu görüş bildirmişlerdir.Bu bulgu ev ödevi kontrolünde derse ayrılan süre yeterli değildir ifadesi ile çelişmektedir.Ayrıca yine birinci alt problemde öğretmen görüşüne sunulan "Ev ödevi olarak verilen etkinliklerin kontrolünü yaparken, öğrencilere dönüt veririm."ifadesi ile de çelişmektedir.Çünkü öğretmenlerin %71,6'sı gibi büyük çoğunluğu öğrencilere ev ödevini kontrol ederken dönüt veririm ifade ederlerken, ev ödevi olarak verilen etkinlikleri kontrol ederken süre yeterli değildir ifade edenlerin oranı %58,9'dur.Mülakata katılan öğretmenlerden 5'i ödev kontrolünü sınıftan seçtikleri öğrencilere yaptırdıklarını belirtmişlerdir. Bu konu ile ilgili olarak:

Öğretmen D:

Bir öğrencimi ödev kontrolü için görevlendiriyorum. O öğrencim ödevini yapana artı, yapmayana eksi veya yarım ya da eksik yapana yarım artı şeklinde değerlendirerek çizelge tutuyor. Bende sene ortasında yada sene sonunda bu çizelgeye bakarak öğrencilerin ders içi performans puanlarını veriyorum.

Ödev kontrolünü yaptığını belirten, ancak yaptığı kontrolü çok sağlıklı bulmayan bir öğretmenimiz bu hususla ilgili olarak şöyle ifade etmiştir.

Öğretmen L:

Ödev kontrolünü yaparken sadece yüzeysel bakıp geçiyorum. Hepsi ile teker teker ilgilenip onlara dönüt vermek çok zor. Zaten de ders süresi de el vermez.Çok bariz hatalar yapmışlarsa ‘‘burasını düzelt’’ şeklinde uyarıyorum.

“Öğrenci çalışma kitaplarındaki etkinlikler genellikle birbirinin aynısıdır.” İfadesine öğretmenlerin %1,1’i kesinlikle katılmıyorum,%44,2’si katılmıyorum, %33,7’si orta derecede katılıyorum, %15,8’i katılıyorum ve % 5,3’ü kesinlikle katılıyorum şeklinde cevap vermişlerdir. Öğretmenlerin %21,1’i çalışma kitaplarında ki etkinliklerin birbirinin aynısı olduğunu düşünmektedirler. Bu konu mülakat verileri ile de örtüşmektedir. Mülakat yapılan 10 öğretmenden 8 ‘i etkinliklerin birbirine benzemediğini ifade etmişlerdir.Bu konu ile ilgili olarak :

Öğretmen F:

Özellikle 7.sınıf ve 8.sınıf çalışma kitaplarında ki etkinlikler çok çeşitli. İçerisinde bulmacalar,kavram haritası oluşturma,yapılandırılmış grid,dallanmış ağaç ,boşluk doldurma gibi öğrencinin ilgisini çekebilecek etkinlik türleri var.Buda öğrencinin derse motive olmasını sağlıyor.

Mülakata katılan öğretmenlerimizden çalışma kitabında ki etkinliklerin genellikle birbirine benzediğini ifade eden bir öğretmenimizin ifadesi dikkat çekicidir. Bu hususla ilgili olarak;

Öğretmen K:

6.sınıfların çalışma kitabını hiç beğenmiyorum. Sürekli içerisinde ders kitabında verilen etkinliklerde ki gözlemlerle ilgili sonuç yazma var. Zaten her etkinliği sınıf içinde uygulayamıyorum.Bir de çalışma kitabında bu etkinliğin sonucunu yazmaları istenince öğrencilerin hiç yapası gelmiyor.Bu durumda benim şevkimi kırıyor.

Aday öğretmenlere rehberlik etmesi amacıyla Milli Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan “Hoş Geldin Öğretmenim “ adlı kitapçıkta öğretmenlere çalışma kitapları ile

ilgili bazı öneriler sunulmuştur. Bu önerilerde çalışma kitaplarında ki etkinlikleri dersten önce incelemelerini ve gerek gördüğü durumda değişiklik yapması gerekliliğini belirtmiştir. Ayrıca etkinliğin, bölgesel farklılıklar, sınıf düzeyine uygun olmayışı gibi etmenlerden ötürü uygulanabilir olmayışına kanaat getirirse öğretmen yeni bir etkinlik geliştirebileceğini ifade etmiştir (Komisyon, 2010). Bu bağlamda araştırmaya katılan öğretmenlere çalışma kitaplarının, öğretmen yaratıcılığını sınırlandırıp sınırlandırmadığı sorulmuştur.”Çalışma kitabı, öğretmenin yaratıcılığını sınırlandırır.” İfadesine öğretmenlerin % 7,4’ü kesinlikle katılmıyorum,%41,1’i katılmıyorum, %31,6’sı orta derece de katılıyorum,%13,7’si katılıyorum ve % 6,3’ü kesinlikle katılıyorum şeklinde görüş bildirmişleridir. Toplamda öğretmenlerin yarıya yakını (%48,5) çalışma kitaplarının öğretmen görüşünü sınırlandırmadığını düşünürken,%20’lik bir oran ise yaratıcılığı sınırlandığını düşünmektedir.%31,6’sı ise orta derece de katılıyorum diyerek kısmen bu düşüncede olduklarını bildirmişleridir.

“ Öğrenci çalışma kitabındaki etkinlikler, çevre şartlarına uyarlanabilecek esnek bir yapıya sahiptir.” ifadesine öğretmenlerin % 5,3’ü kesinlikle katılmıyorum, % 22,1’i katılmıyorum, % 49,5’i orta derecede katılıyorum,% 20’si katılıyorum ve % 3,2’si kesinlikle katılıyorum şeklinde görüş bildirmişlerdir. Yarıya yakın öğretmen çalışma kitabında ki etkinliklerin çevre şartlarına göre kısmen uyarlanabilecek esnekliğe sahip olduğu görüşüne sahip olduklarını bildirmişlerdir. Etkinliklerin çevre şartlarına göre uyarlanabilecek esnekliğe sahip olduğunu düşünenlerin oranı % 23,2’dir.bu konuda etkinliklerin esnek bir yapıya sahip olmadığını düşünenlerin oranı ise % 27,4’tür.

Öğretmenlerin çalışma kitaplarının varlığını kabul edip etmedikleri konusun da fikir sahibi olabilmek amacıyla araştırmaya katılan öğretmenlere “ Ders kitapları varken ayrı bir çalışma kitabı gereksizdir.” sorusu yöneltilmiştir. Bu ifadeye ilişkin öğretmenlerin cevap dağılımları şöyledir; % 31,6’sı kesinlikle katılmıyorum, %37,9’u katılmıyorum, % 17,9’u orta derecede katılıyorum, %8,4’ü katılıyorum ve % 4,2’si kesinlikle katılıyorum. Bu konu ile ilgili olarak;

Öğretmen L:

Dersi anlat anlat bir yere kadar. Öğrenci o anladıklarını uygulaya bileceği bir alan istiyor. İşte bu noktada çalışma kitapları bu işi üstlendiğini düşünüyorum.

Öğretmen M:

Son yıllarda yapılan sınavlara bakıldığında neredeyse bütün sorular çalışma kitaplarında ki etkinliklerin benzeri çıkıyor. Bu durum bence çalışma kitabının önemini ifade etmek için yeterlidir.

Öğretmen F:

Çalışma kitaplarının eğitimde fırsat eşitliğini sağladığını düşünüyorum. Ben köy okulunda çalışıyorum.Buralarda ki çocukların TEOG veya benzeri sınavlarda şehir merkezindeki çocuklarla rekabet etmesi mümkün değil.Bir kaynak kitap alabilecek durumda olmayan bir çok öğrencim var.Çalışma kitaplarının bu açığı en azından birazda olsa kapatacağını düşünüyorum.Onlara soru çözme veya bildiklerini uygulama imkanı veriyor.

Öğretmen C:

Şu an 5.sınıflarda çalışma kitapları kaldırıldı. İnanın bazen sınıfta ne yapacağımı bilmiyorum. Başka okullarda görev yapan arkadaşlara sorduğumda bu durumla ilgili olarak bana ,akıllı tahtadan enteraktif eğitim veren sitelerden etkinlikler yaptırdıklarını söylüyorlar.Benim böyle bir imkanım yok.Bence 5.sınıflara tekrar çalışma kitapları getirilmeli.

Çalışma kitaplarının kullanımında karşılaşılan problemleri tespit etmek ve öğretmenlerin çalışma kitaplarının kullanımında yaşadıkları sorunları ifade edebilmelerine imkan tanımak amacıyla, öğretmenlere anket formunda “Öğrenci Çalışma Kitaplarının etkin bir şekilde kullanımını engelleyen güçlükler nelerdir? şeklin de açık uçlu soru sorulmuştur. Elde edilen veriler içerik analizi yapılarak uygun kodlar dönüştürülmüştür. Bu soruya araştırmaya katılan 95 öğretmenden 77 tanesi cevap vermiştir. Öğretmenlerin cevapları benzerliklerine göre gruplandırılarak Çizelge 5.22’te sunulmuştur.

Çizelge 5.22. Öğrenci çalışma kitaplarının etkin bir şekilde kullanımını engelleyen güçlüklerle ilişkin öğretmen görüşlerinin frekans dağılımları

Engelleyen Güçlükler	f
Ders süresinin yetersizliği	27
Okullar da deney malzemesi eksikliği	17
Eğlenceli etkinliklere yer verilmediği için öğrenci ilgisini çekmeme	9
Bazı etkinliklerin basit ve öğrenci tarafından gereksiz olduğu düşüncesi	8
Bazı etkinlikler okul olanakları ve öğrenci seviyesine uygun olmayışı	7
Öğrenci çalışma kitaplarının kaybedilmesi veya unutulmasından dolayı sınıfa getirmeme	5
Her kazanımla ilgili yeterince etkinliklerin olmaması	5
Güncel olmayan etkinliklerin ilgi çekmemesi	3
Öğrenci tarafından öğrenci çalışma kitaplarının önemsenmemesi	3
Bazı etkinlikler de bilgi eksikliğinden kaynaklı anlaşılama	3
Öğrencilerin cevapları önceden internetten ulaşmaları	2
Sınavlara katkısının olmadığını düşünerek öğrenci çalışma kitaplarını gereksiz görme	2
Etkinlik esnasında disiplin bozukluklarının olması	2
Bazı sınıfların kalabalık oluşu	1
Bazı etkinliklerin soyut oluşu	1
Araştırma ve kavram haritalarında yapmada zorlanma	1

Çizelge5.22. incelendiğinde öğrenci çalışma kitaplarıyla ilgili olarak yapı, içerik, fiziksel ve görsel özellikler ile öğrenci seviyesine uygunluk, kazanımların desteklenememesi, ders süresinin yetersizliği, okullardaki donanım eksikliği gibi karşılaştıkları güçlükler sıralanabilir.

Araştırmaya katılan öğretmenler tarafından öğrenci çalışma kitaplarının etkin kullanımını engelleyen güçlüklerden en fazla dile getirdikleri beş güçlük şöyledir; ders süresinin yetersizliği, okullarda deney malzemesi eksikliği, eğlenceli etkinliklere yer verilmediği için öğrenci ilgisini çekmeme, bazı etkinliklerin basit ve öğrenci tarafından gereksiz olduğu düşüncesi, bazı etkinliklerin okul olanakları ve öğrenci seviyesine uygun olmayışı şeklindedir.

Çizelge 5.23. Öğrenci çalışma kitaplarıyla ilgili kullanımında karşılaşılan güçlüklerle ilişkin 6.sınıf öğrenci görüşlerinin dağılımı

Çalışma kitaplarıyla ilgili kullanımında karşılaşılan güçlükler nelerdir?	EVET		HAYIR		KISMEN		TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Çalışma kitabındaki etkinlikleri isteyerek yaparım.	166	55,3	65	21,7	69	23	300	100
Çalışma kitabındaki etkinlikler birbirine benzerdir.	107	35,7	97	32,3	96	32	300	100
Ders kitabı varken ayrı bir çalışma kitabı gereksizdir.	94	31,3	167	55,7	39	13	300	100

Çizelge5.24. Öğrenci çalışma kitaplarıyla ilgili kullanımında karşılaşılan güçlüklerle ilişkin 7.sınıf öğrenci görüşlerinin dağılımı

Çalışma kitaplarıyla ilgili kullanımında karşılaşılan güçlükler nelerdir?	EVET		HAYIR		KISMEN		TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Çalışma kitabındaki etkinlikleri isteyerek yaparım.	176	58,7	49	16,3	75	25	300	100
Çalışma kitabındaki etkinlikler birbirine benzerdir.	96	32	80	26,7	124	41,3	300	100
Ders kitabı varken ayrı bir çalışma kitabı gereksizdir.	60	20	205	68,3	35	11,7	300	100

Çizelge 5.25. Öğrenci çalışma kitaplarıyla ilgili kullanımında karşılaşılan güçlüklerle ilişkin 8.sınıf öğrenci görüşlerinin dağılımı

Çalışma kitaplarıyla ilgili kullanımında karşılaşılan güçlükler nelerdir?	EVET		HAYIR		KISMEN		TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Çalışma kitabındaki etkinlikleri isteyerek yaparım.	177	59	51	17	72	24	300	100
Çalışma kitabındaki etkinlikler birbirine benzerdir.	100	33,3	75	25	125	41,7	300	100
Ders kitabı varken ayrı bir çalışma kitabı gereksizdir.	72	24	184	61,3	44	14,7	300	100

“ Çalışma kitabındaki etkinlikleri severek yaparım.” ifadesiyle ilgili olarak 6.sınıf öğrencilerinin %55,3’ü evet ,%21,7’si hayır ve %23’ü kısmen cevabını vermişlerdir. Aynı ifadeye 7.sınıf öğrencilerinin %58,7’si evet,%16,3’ü hayır ve %25’i kısmen cevabını vermişleridir.8. sınıf öğrencileri ise %59’u evet,%17’si hayır ve %24’ü kısmen cevabını vermişleridir.7.ve 8.sınıf öğrencileri 6.sınıf öğrencilerine göre etkinlikleri daha yüksek oranda sevdikleri yorumu yapmak yanlış olmayacaktır. Her ne kadar etkinliklerin severek

yapıldığını ifade edenlerin oranı yüksek olsa da öğretmenlerin etkinliklerin sevilerek yapılması konusunda öğrencilere oranla daha olumsuz düşündüğü görülmektedir.

Öğrencilere “ Çalışma kitabındaki etkinlikler birbirine benzerdir.” şeklinde ki ifade hakkında görüşleri sorulmuştur.6.sınıf öğrencilerinin %32’si hayır ,%32,3’ü kısmen ve %35,7’si evet cevabı vermiştir.7.sınıf öğrencilerinin %41,3’ü hayır,%26,7’si kısmen ve % 32,’si evet cevabını vermiştir.8.sınıf öğrencilerinin ise % 41,7’si hayır,%25’i kısmen ve % 33,3 ‘ü evet cevabını vermiştir.7.ve 8.sınıf öğrencilerinden bu ifade ile ilgili olarak kısmen diyen öğrencilerin oranı fazladır. Öğretmenlere sorulan açık uçlu anket sorularında çalışma kitaplarında ki etkinliklerin genellikle birbirine benzeyip benzemediği konusunda araştırmaya katılan öğretmenlerin %45,3 ‘ü etkinliklerin birbirine benzemediğini ifade etmişlerdi.Bu veri her sınıf seviyesinde ki öğrenci ifadeleri ile çelişmektedir.Bu ifadeye her sınıf seviyesinde ki öğrencilerden çalışma kitaplarında ki etkinliklerin benzemediğini ifade edenlerin oranı ortalama % 34 civarındadır.

5.7. Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın altıncı alt problemi çalışma kitaplarının daha etkin kullanımı için yapılması gerekenleri tespit etmektir. Bu amaçla öğretmenlere anket formunda “*Çalışma kitaplarının daha verimli ve etkili kullanılması için neler önerirsiniz*” şeklinde açık uçlu soru sorulmuştur. Ayrıca öğretmenlerle yapılan mülakatta “*Çalışma kitaplarının etkililiğini artırmak için neler önerirsiniz.*” sorusu yöneltilmiştir. Elde edilen veriler içerik analizi yapılarak uygun kodlara dönüştürülmüştür. Bu soruya araştırmaya katılan 95 öğretmenden 79 tanesi cevap vermiştir. Öğretmenlerin cevapları benzerliklerine göre gruplandırılarak Çizelge5.26’da sunulmuştur.

Çizelge 5.26. Öğrenci çalışma kitaplarının daha etkin kullanımı için önerilen öğretmen görüşlerinin frekans dağılımı

Getirilen Öneri	Frekans(f)
Soru sayısı artırılmalı ve mantık soruları eklenmeli	14
Haftalık ders saati artırılmalı	12
Etkinlik sayısı artırılmalı	10
MEB yayınları kullanılmalı	7
Öğrenci çalışma kitapları görsel ve ilgi çekici hale getirilmeli	7
Donanım eksiklikleri giderilmeli	5
Öğrenci çalışma ve ders kitabı tek kitap olmalı	5
Etkinlikler günlük hayatta uygulanabilir olmalı	4
Etkinlik sayısı azaltılmalı	3
TEOG sınavına hazırlık soruları eklenmeli	3
Etkinliklerde kolay temin edilen malzeme seçilmeli	3
Eğlenceli etkinlikler artırılmalı	3
Öğretmen veya öğrencilere ö.ç.k önemi kavratılmalı	3

Çizelge 5.26. Devamı

Getirilen Öneri	Frekans(f)
Sınıf öğrenci sayılarının azaltılması	2
Etkinlikler ev ödevi olarak verilmemeli	2
Pratik etkinlikler artırılmalı	2
Ünitelerin ayrı ayrı olduğu fasiküller olmalı	1
Öğrenci seviyesine göre etkinlikler ayarlanmalı	1
Etkinlikler sade ve anlaşılır olmalı	1
Öğrenci çalışma kitapları dönemlik hazırlanmalı	1
Deneyler artırılmalı	1
Evde denenecek etkinliklere yer verilmeli	1
Deney içeren etkinlikler azaltılmalı	1
Öğrenci çalışma kitaplarında ki etkinlikler için ayrı bir ders saati olmalı	1

Çizelge5.26. incelendiğinde öğretmenlerin öğrenci çalışma kitaplarının daha etkin kullanılabilmesi için ders saatinin artırılması, etkinliklerin görsel ve eğlenceli içerikle hazırlanması, her kazanımla ilgili etkinliklerin olması gibi çalışma kitaplarının içeriği, kullanımı, fiziksel ve görsel özellikleri ile ilgili önerilerde bulundukları görülmektedir. Ayrıca soru sayısının artırılması, mantık sorularının eklenmesi, etkinlik sayısının artırılması, Milli Eğitim Bakanlığının hazırlamış olduğu yayınlarının kullanılması gibi önerilere de vurgu yapılmıştır. Görüşme yapılan öğretmenlerde buna benzer önerilerde bulunmuşlardır. Örneğin;

Öğretmen L:

Her şeyden önce öğretmen “Çalışma kitaplarınızı açınız.” Dediği zaman bütün öğrenciler şevkle ve istekle açmalıdırlar. Eğer öğrenci “öff!yine mi çalışma kitabı” dediği vakit o kitaptan hiçbir verim elde edemezsiniz.Çalışma kitapları öğrencinin ilgisini çekebilen, resim ve görsellerle içeriği desteklenmeli ve içerisinde eğlenceli etkinliklere yer verilmesi gerektiğini düşünüyorum.

Öğretmen A:

Eğer öğrenci çalışma kitabı varken gidip başka yayın evlerinin hazırlamış olduğu kaynaklara yöneliyorsa zaten çalışma kitabından beklenen faydanın gerçekleşmeyeceği anlamı çıkıyor. Ayrıca her öğrenciye aynı kaynak kitabı aldirmek da uygun olmuyor.

Öğretmen B:

Ders kitabı ile çalışma kitabı birlikte olmalı. Hatta üniteler fasiküller şeklinde ayrılmalı. Her fasikülde bir ünite ve o ünite ile ilgili etkinliklere yer verilmeli. Okul idaresi bu fasikülleri program da belirtilen zamanlarda öğrencilere dağıtmalı. Böyle olunca bütün okul aynı hızda ilerlemiş olacak ve öğretim programını yetiştirememe endişesi öğretmenlerden kalmış olacaktır.

Öğretmen M:

Okulumuzda ki zümre öğretmenleri ile konuşmuştuk fen ders saatinin yetersiz olduğunu. Konuları yetiştirmekte sıkıntı yaşadıklarını belirtmişlerdi. Ben de aynı sıkıntıyı yaşıyorum. Konuları yetiştirememeye endişesinden çoğu zaman çalışma kitaplarında ki etkinlikleri ev ödevi olarak veriyorum. Bence sınıf mevcutları azaltılıp, fen ders saatinin artırılması gerektiğini düşünüyorum.

“ Öğrenci çalışma kitaplarında ki etkinlikler için ayrı bir ders saati olmalı.” önerisi çalışma kitaplarının mantığı ile çelişmektedir. Zira çalışma kitabının kullanımına ilişkin” Öğrenci çalışma kitabındaki etkinlikleri, öğretmen kendi gözetiminde derste yaptırmalı, etkinlikleri ev ödevi olarak vermemelidir.” (Komisyon, 2010) şeklinde ifade edilmektedir. Ayrıca çalışma kitapları ile ilgili olarak öğretmenlerce ‘*TEOG sınavlarına hazırlık sorularına yer verilmeli, soru sayısı artırılmalı* ‘ gibi öneriler yapılandırmacı öğrenme anlayışına ters düşmektedir. Ancak ‘*Etkinlikler günlük hayatta uygulanabilir olmalı, Öğrenci seviyesine göre etkinlikler ayarlanmalı*’ gibi öneriler ise öğrencinin bilgi ve kavrama düzeyinden uygulama düzeyine geçmesine fırsat verecek türden öneriler olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır.

6. SONUÇ VE TARTIŞMA

Fen ve teknoloji dersi öğrenci çalışma kitaplarının kullanımdaki yerinin öğretmen görüşlerine göre değerlendirildiği bu araştırmada elde edilen sonuçlar aşağıda verilmiştir.

Fen eğitiminde öğrencilerin edindikleri teorik bilgileri uygulayabilmesi çok önemlidir. Farklı uygulamalar ile öğretilen kavramların kalıcılığı sağlanabilmelidir. Fen ve teknoloji öğretmenleri ders kitaplarının yanı sıra öğrencinin aktif olarak derse katılımını sağlayacak yardımcı materyallere ihtiyaç duymaktadır. Farklı kaynaklar ve eğitim teknolojileri kullanarak eğitim sürecinde öğrencileri desteklemelidir (Kahraman, 2013). Bu bağlamda öğrenci çalışma kitapları fen eğitiminde edinilen teorik bilgilerin uygulanmasına imkân tanımaktadır.

Öğretmenlerin büyük çoğunluğu öğrenci çalışma kitaplarını öğretmen kılavuz kitabındaki yönlendirmelere göre kullandıklarını belirtmiş olmalarına rağmen etkinliklerin ev ödevi olarak verildiği de tespit edilmiştir. Baki (2012)'de yaptığı araştırmada öğretmenlerin çoğunluğu çalışma kitaplarını kullandıklarını ifade etmiş olmasına rağmen çalışma kitaplarının Milli Eğitim Bakanlığının önerdiği şekilde, sınıf içinde aktif öğrenmeyi sağlamaya yönelik kullanmadıkları, bunun yerine daha çok ev ödevi olarak yaptırdıklarını tespit etmiştir. Bu bulgu (Baki, 2012) yaptığı çalışma ile örtüşmektedir. Öğrenci çalışma kitaplarının bu şekilde kullanılması çalışma kitaplarından beklenen faydayı sağlayamamaktadır. Ancak ev ödevi olarak verilen etkinliklerin kontrolünü yaptıklarını ve öğrencilere dönüt verdiklerini belirten öğretmenlerin oranı ise %71,6 dır. Etkinliklerin her ne kadar ev ödevi olarak verilmesi istenmeyen bir durum olsada öğretmenler tarafından ev ödevi olarak verilen etkinliklerin kontrolünün yapılması ve öğrenciye dönüt verilme oranının yüksek çıkması olumlu olarak yorumlanabilir.

Fen ve Teknoloji dersinde öğrenci çalışma kitabında yer alan etkinliklerin öğrenciler tarafından kullanılma oranlarına bakıldığında 7.ve 8.sınıfların derste daha aktif kullandığını ancak 6.sınıf seviyesinde yeterince aktif kullanılmadığı sonucuna varılmıştır.

Öğretmenler tarafından çalışma kitaplarındaki etkinliklerin dersin kazanımlarını pekiştirmede kendilerine yardımcı olduğu kanısı olmasına rağmen bazı etkinliklerin yeterli düzeyde olmadığı da bulgulardan anlaşılmaktadır. Bazı etkinliklerin ise gereksiz olduğu düşüncesi ve her kazanımla ilgili etkinliğe yer verilmemesi gibi etmenler çalışma kitabından beklenen etkililiği yerine getirmediği sonucuna varılmıştır. Görüşme yapılan 10 öğretmen de bazı etkinliklerin kazanımları pekiştirecek nitelikte olmadığı, etkinliklerden

bazılarının konudan çok uzak olduğu görüşü ile çalışma kitaplarını eleştirdikleri görülmüştür.

Ayrıca 6.sınıf öğrencilerinin çalışma kitaplarının kullanımından sıkıldıkları tespit edilmiştir. Bu durum mülakata katılan öğretmenlerimizden birinin ifade ettiği ‘ 6.sınıf çalışma kitabının içerisinde çokça deney içeren etkinliklere yer verildiği, deney yapılmadan yapılmış gibi anlatılarak öğrenciden deneyin yapılması beklendiği ve öğrencinin bu tür etkinlikleri yapmak istemediği’ görüşü ile örtüşmektedir. Diğer taraftan çalışma kitaplarının öğrencinin derse olan ilgisini çektiği, öğrenciyi merkeze alarak derste aktif hale getirdiği, öğrenci başarısını artırarak etkinliklerin öğrenciler tarafından sevilerek yapıldığı tespit edilmiştir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin çalışma kitaplarını, sınıf ve öğrenci seviyesine kısmen uygun bulmalarına rağmen öğrencilerin bu konuda daha olumlu düşündükleri belirlenmiştir. Çalışmada elde edilen bulgulardan 7.sınıfların çalışma kitaplarına olumlu baktıkları, 6.sınıf öğrencilerinin ise olumsuz baktıkları tespit edilmiştir. Elde edilen bulgular ışığında öğretmenler tarafından çalışma kitaplarına yöneltilen eleştirilere rağmen, Fen öğretiminde çalışma kitaplarının olmasını kabullendikleri ancak çalışma kitaplarında ki etkinliklerin çeşitliliğinin yeterli bulunmadığı anlaşılmaktadır.

Diğer taraftan, etkinliklerin öğrenciler tarafından sevilerek yapıldığı, öğrenciyi sınıf içinde aktif hale getirdiği, öğrenilen bilgilerin kalıcılığını arttırdığı ve öğrenciyi araştırmaya teşvik ettiği sonucuna ulaşılmıştır. Bulgular incelendiğinde öğretmenlerin büyük çoğunluğu öğrenci çalışma kitaplarının fen öğretiminde aktif öğrenmeyi sağlamada önemli yerinin olduğu görüşündedir. Ancak öğrenci çalışma kitaplarının niteliği ve içeriği, ders saatinin yetersizliği, okullardaki laboratuvar malzemelerinin eksikliği, öğretmen ve öğrenci tarafından çalışma kitaplarının yeterince önemsenmemesi gibi nedenlerden ötürü çalışma kitaplarının fen öğretiminde istenilen şekilde uygulanmadığı görülmüştür. Sadece fen öğretiminde değil sosyal bilgiler öğretiminde de benzer sorunlar ile karşılaşıldığı yapılan çalışmalarda ortaya konmuştur (Baki, 2012).

Bütün sonuçlar dikkate alındığında öğretmenlerin öğrenci çalışma kitaplarını derste uygulayabilmek için gayret gösterdikleri, kazanımların pekiştirilmesinde faydalı olduğuuna inandıkları, yapılandırmacı öğrenmeye katkısının olduğu kanısı olmasına rağmen çalışma kitaplarıyla ilgili yukarıda ifade edilen bazı problemlerin olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Güven (2010)’de öğrenci çalışma kitapları ile ilgili olarak yaptığı çalışmada öğrencinin

günlük yaşamla ilgisini kurabileceği çalışmalar, bilgi, beceri, değer ve tutumların kazandırılıp kazandırılmadığını ölçen çalışmalar, öğrencinin ilgisini çekecek çeşitli örnekler, resim, fotoğraf, şekil gibi görsel öğeler bakımından eksikliklerin olduğunu ortaya koymuştur. Çalışmamızın sonuçları Güven'in (2010) bulgularını desteklemektedir. Belirtilen bu sonuçlara dayalı olarak aşağıda sırasıyla belirtilen öneriler sunulmuştur.

Öneriler

- 1- Fen ve teknoloji dersini yürüten öğretmenlerin müfredat konularını yetiştirememe endişesi duymasından ötürü öğrenci çalışma kitaplarını aktif olarak kullanmamaktadırlar. Bu kaygının giderilmesi için fen ve teknoloji ders saati sayısı gözden geçirilebilir.
- 2- Öğrenci çalışma kitapları görsel unsurlar bakımından fen öğretimini destekleyici ve öğrencinin fen ve teknoloji dersine olan ilgisini daha çok artırıcı hale getirilebilir.
- 3- Öğrenci çalışma kitaplarının ünite sonlarındaki ölçme ve değerlendirme ile ilgili kısımları tekrar gözden geçirilmeli ve ünite kazanımların gerçekleşip gerçekleşmediğini belirleyebilecek yeterliliğe getirilebilir.
- 4- Öğrenci çalışma kitabında öğrencinin kendi kendine öğrenmesini kolaylaştırıcı etkinliklere (bulmaca, eşleştirme, eğitsel oyunlar, yapılandırılmış grid, bilmece, kelime tamamlama vb.) daha çok yer verilebilir.
- 5- Fen ve teknoloji öğrenci çalışma kitapları öğrencinin derse olan motivasyonunu artırıcı resim, fotoğraf, şekil gibi görsel öğelerle desteklenebilir.
- 6- Hizmet içi eğitim seminerleri ile öğrenci çalışma kitaplarının kullanımı konusunda zorluk çeken öğretmenlerimize seminerler verilebilir.
- 7- Öğretmenlerin deney içerikli etkinlikleri daha aktif yapabilmeleri için Milli Eğitim Müdürlükleri ile üniversiteler arasında işbirliği ile Fen ve teknoloji öğretmenlerine laboratuvar eğitimi verilebilir.
- 8- Öğrenci çalışma kitaplarında ki etkinlikler program geliştirme uzmanları, ölçme değerlendirme uzmanları, eğitim psikologları, ressam ve grafikerlerden oluşan ekibin görüşü alınarak sınıf ve öğrenci seviyesine göre hazırlanabilir.
- 9- Fen ve teknoloji dersi kazanımlarının sayısı azaltılarak öğrenci çalışma kitabında her kazanımla ilgili yeterince etkinliğe yer verilebilir.
- 10-Öğrencilerin kaybetmesinin veya unutarak sınıfa getirmemesinin önüne geçilmesi için öğrenci çalışma kitapları ile ders kitapları birleştirilerek tek kitap haline dönüştürülmelidir.

KAYNAKLAR

- Açıkgöz, K. 2003. Aktif Öğrenme. Eğitim Dünyası Yayınları, İzmir, 65s.
- Akkocaoğlu, N., 2009 Meb İlköğretim 5. Sınıf Türkçe Dersi Öğrenci Çalışma Kitabı Ve Öğretmen Kılavuz Kitabı'nın Yapılandırmacı Öğrenme Yaklaşımına Uygunluğunun İncelenmesi.Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara. 238s.
- Arı, E., Aycan., Kaynar, Ü.H.,Türkoğuz, S. 2002. İlköğretimde Kullanılan Fen Bilgisi Ders Kitaplarının Bazı Kriterlere Göre İncelenmesi. Ankara, Türkiye. V. Ulusal Fen Bilimleri ve Matematik Eğitimi Kongresi. Ankara: Orta Doğu Teknik Üniversitesi Eğitim Fakültesi URL (erişim tarihi: 01.06.2014)http://www.fedu.metu.edu.tr/ufbmek-5/b_kitabi/pdf/fen/bildiri/t60d.pdf
- Arılı, M., Nazik, M. H. 2004. Bilimsel Araştırmaya Giriş. 3. Baskı. Gazi Kitabevi, Ankara, 158s.
- Ayas, A. 1995. Fen Bilimlerinde Program Geliştirme Ve Uygulama Teknikleri Üzerine Bir Çalışma: İki Çağdaş Yaklaşımın Değerlendirilmesi, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11, 149-155.
- Baki, Ç. 2012. 6. ve 7. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Öğrenci Çalışma Kitaplarının Kullanım Durumlarının Öğretmen ve Öğrenci Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi(Rize Örneği). Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Trabzon. 152s.
- Balcı, A.S., 2007. Fen Öğretiminde Yapılandırmacı Yaklaşım Uygulamasının Etkisi.Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Konya. 107s.
- Bedir, G., Demir, S. 2006. İlköğretim 4. ve 5. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarının “İçerik, Dil ve Anlatım, Değerlendirme” Ölçütleri Bakımından İncelenmesi. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Kongresi Bildiri Kitabı 2. Cilt. Kök Yayıncılık, Ankara, 214s.
- Bilgiç, M., Karaca, Ö., 2014. İlköğretim Fen ve Teknoloji Öğretmen Kılavuz Kitabı 7.Sınıf Koza Yayın Dağıtım, Ankara, 332s.
- Bilgili, S. A., 2008. Bilimsel Araştırma Yöntemleri (Editörler: Kılıç,O., Cinoğlu, M.). Lisans Yayıncılık, İstanbul. s.264.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Ç.E., Akgün Ö.E., Karadeniz Ş., Demirel, F., 2010. Bilimsel Araştırma Yöntemleri, Pegem Akademi, Ankara. 346s.
- Bybee, R. W. 1995. Achieving Scientific Literacy. *The Science Teacher*. 62(7), 28-33.

- Ceyhan, E., Yiğit, B. 2005. Konu Alanı Ders Kitabı İnceleme (3. Baskı). Anı Yayıncılık, Ankara, 152s.
- Creswell, J. W. 2011. Educational Research: Planning, Conducting And Evaluating Qualitative And Quantitative Research. (4th Edition). Pearson Education, New Jersey. 376s.
- Çepni, S., 2011. Kuramdan Uygulamaya Fen ve Teknoloji Öğretimi (10.Baskı). Pegem Akademi, Ankara, 428s.
- Çepni, S., Ayvaci, H. Ş., Bacanak, A. 2004. Fen Eğitimine Yeni Bir Bakış: Fen Teknoloji Toplum. Top – Kar Yayıncılık, Trabzon. 352s.
- Çiçek, A. İ. 2005. Yeni Öğretim Programları Ve Yapılandırmacı Eğitim Anlayışı 10-14, URL(erişim tarihi: 10.10.2014) <http://www.kastamonu.meb.gov.tr/subelerimiz/Mufettisler/Bizdensize>.
- DeLashmutt, G., Braund, R. 1996. Postmodernism and You: Education. From, URL(erişim tarihi: 12.07.2014) <http://www.xenos.org>
- Demirci, B. 1993. Çağdaş Fen Bilimleri Eğitimi ve Eğitimcileri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9, 155-160.
- Demirel, Ö. 2009. Kuramdan Uygulamaya Eğitimde Program Geliştirme (12. Baskı). Pegem Yayıncılık, Ankara, 211s.
- Demirel, Ö., Kiroğlu, K. 2006. Eğitim ve Ders Kitapları. Konu Alanı Ders Kitabı İncelemesi (2.Baskı). Öğretici Yayıncılık, Ankara, 316s.
- Durant, J. R. 1993. What Is Scientific Literacy. (Editörler: Durant, J. R., Gregory, J.). Science And Culture In Europe.). Science Museum, London.s. 129-137.
- Durukan, E. 2008. Türkçe Dersi Öğretim Programının (6-8. Sınıflar) Hedef ve Kazanımları Doğrultusunda 7. Sınıf Türkçe Dersi Öğrenci Çalışma ve Öğretmen Kılavuz Kitaplarının Değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi. Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon. 130s.
- Ekinci, A., Öter, Ö.M. 2014. İlköğretim Okulları Ders Kitapları, Öğrenci Çalışma Kitapları ve Öğretmen Kılavuz Kitaplarının Branşlara Göre İncelenmesi Çalıştay Raporu, 20-22. URL (erişim tarihi: 13.11.2014) <http://duabpo.dicle.edu.tr/oymem/dosya/derskitaplarincelemeraporu.pdf>.
- Ekiz, D., 2009. Bilimsel Araştırma Yöntemleri, Anı Yayıncılık, Ankara, 226s
- Erdoğan, M. 2007. Yeni Geliştirilen Dördüncü Ve Beşinci Sınıf Fen Ve Teknoloji Dersi Öğretim Programının Analizi; Nitel Bir Çalışma. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5(2), 221 – 254

- Ertürk, K. 2011. İlköğretim 2. Sınıf Türkçe Öğrenci Çalışma Kitabındaki Etkinliklerin Kazanımları Gerçekleştirme Düzeyi, Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ. 116s.
- Fraenkel, J. R., Wallen, N. E. 1990. How To Design And Evaluate Research In Education. 6th Edition. McGraw-Hill, New York, 571s.
- Gündoğdu, F., 2011. 8. Sınıf İlköğretim Fen ve Teknoloji Öğretmen Kılavuz Kitabı. Altın Kitaplar Yayın Evi, Ankara, 306s.
- Gürdal, A., 1988. Fen Öğretimi. Deniz Kuvvetleri Komutanlığı Yayınları, Kocaeli, 49s.
- Gürdal, A., Baysal, N., 1996. Fen Bilgisi ve Hayat Bilgisi Derslerinde Öğretim Metodu Olarak Bulmacanın Kullanılması. *Yaşadıkça Eğitim Dergisi*, 49(1).14-18.
- Hançer, A.H., Şensoy Ö., Yıldırım H.İ., 2003. İlköğretimde Çağdaş Fen Bilgisi Öğretiminin Önemi Ve Nasıl Olması Gerektiği Üzerine Bir Değerlendirme. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(13), 80-88.
- Hayırsever, F., 2010. Sosyal Bilgiler Ders, Öğretmen Kılavuz ve Öğrenci Çalışma Kitaplarının Sosyal Bilgiler Öğretim Programında Kazandırılması Hedeflenen Temel Beceriler Açısından Değerlendirilmesi, Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 253.
- Ildırı, A., 2009. İlköğretim Beşinci Sınıf Matematik Ders Kitabında ve Öğrenci Çalışma Kitabında Yer Alan Problemlerin İncelenmesi ve Bu Problemlere İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Belirlenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana, 125s.
- Irmak, A., 2013. Fen Ve Teknoloji Öğretim Programındaki Ölçme Ve Değerlendirme Anlayışının 6. 7. Ve 8. Sınıf Ders Kitapları İle Öğrenci Çalışma Kitaplarına Yansımaları, Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bolu, 111s.
- İzmirligil, G.N., 2008. İlköğretim Matematik Ders ve Öğrenci Çalışma Kitaplarının Yapısalcı Yaklaşım Açısından Değerlendirilmesi, Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir, 206s.
- Johson, R. B., Christensen, L., 2004. Educational Research, Quantitative, Qualitative, Mixed Approaches. *Educational Researcher*. 33(7), 14-26.
- Johnson, B., Christensen, L., 2011. Educational Research, Quantitative, Qualitative And Mixed Research. 520-530. URL (erişim tarihi: 15.01.2015) <http://www.southalabama.edu/coe/bset/johnson/lectures/lec2.pdf>.

- Johnson, R. B., Onwuegbuzie, A. J. 2004. Mixed Methods Research: A Research Paradigm Whose Time Has Come. *Educational Researcher*. 33(7), 1426.
- Kahraman, E., 2013. 6. 7. ve 8. Sınıf Fen ve Teknoloji Derslerinde Yer Alan Kavramların Öğretmen Kılavuzu Kitapları, Ders Kitapları, Öğrenci Çalışma kitapları ve Seviye Belirleme Sınavı Analizi, Yüksek Lisans Tezi, Celal Bayar Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Manisa, 81s.
- Karasar, N., 2010. Bilimsel Araştırma Yöntemi, 21. Baskı, Nobel Yayınları, Ankara, 312s.
- Kaymakçı, S., 2009. Yeni Sosyal Bilgiler Programı Neler Getirdi?, *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(83), 1530-1545.
- Kırcı, I., 2011. İlköğretim İkinci Kademe Türkçe Dersi Ders Kitapları, Öğrenci Çalışma Kitapları ve Öğretmen Kılavuz Kitaplarının Çoklu Zekâ Kuramına Uygunluk Durumları, Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Trabzon, 90s.
- Kulantaş, N. 2007. 4. ve 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Kullanılan Öğrenci Ders ve Çalışma Kitapları İle Öğretmen Kılavuz Kitaplarının, Öğretmen, Öğrenci ve Veli Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi, Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 336s.
- Komisyon, 2010. Hoş Geldi Öğretmenim. MEB, Ankara, 245s.
- MEB, 2005. İlköğretim 4.-5. Sınıflar Fen ve Teknoloji Öğretmen Kılavuz Kitabı, Devlet Kitapları Müdürlüğü, Ankara, 344s.
- MEB, 2006. 2589 Sayılı Tebliğler Dergisi, URL (erişim tarihi:12.11.2014). www.tebligler.meb.gov.tr
- MEB, 2010. Ders Kitapları İle Eğitim Araçlarının İncelenmesi ve Değerlendirilmesine İlişkin Yönerge, 6-14 URL (erişim tarihi:10.09.2014) http://mevzuat.meb.gov.tr/html/2597_0.html
- MEB, 2012. İlköğretim Fen ve Teknoloji Öğretmen Kılavuz Kitabı, Pasifik Yayınları, Ankara, 375s.
- Metin, M. 2014. Kuramdan Uygulamaya Eğitimde Araştırma Yöntemleri. Pegem Akademi, Ankara, 520s.
- Miller, J. D., 1983. Scientific Literacy: A Conceptual And Empirical Review. *Daedalus*. 112(2), 29-48.
- Millî Eğitim Bakanlığı Ders Kitapları Ve Eğitim Araçları Yönetmeliği, 2009. T.C. Resmi Gazete, 27449, URL (erişim tarihi:24.12.2014) <http://www.resmigazete.gov.tr>

- National Research Council, 1996. National Science Education Standarts. D.C. National Academy, Washington, 272s.
- Odabaşı, N., 2007. Öğretmenlerin Görüşlerine Göre 4. Sınıf Türkçe Öğrenci Çalışma Kitabı Etkinliklerinin Kazanımları Gerçekleştirme Düzeyi(Nevşehir İli Örneği), Yüksek Lisans Tezi, Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde, 148s.
- Özdemir, O., 2010. Fen ve Teknoloji Öğretmen Adaylarının Fen Okuryazarlığının Durumu. *Türk Fen Eğitimi Dergisi*,7(3), s. 42-56.
- Sezer, S., Yıldırım, F., Mat, M., Yıldız, E., Çalışır, E., 2008. İlköğretim 4. Sınıf Matematik Ders Kitabı İncelemesi. VII. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu Bildiriler Kitabı. Nobel Yayınları, Ankara,974s.
- Shen, B.S.P. 1975. Science Literacy And The Public Understanding of Science. (Editör: S. B. Day). Karger A.G, In Communication Of Scientific Information, Switzerland, s.44- 52
- Şahin, D., 2011. İlköğretim Türkçe Öğrenci Çalışma Kitabı 8. (Editör: K. Mehmet), Tav Yayıncılık, Ankara, 136s.
- Şaşan, H. H., 2002. Yapılandırmacı Öğrenme, *Yaşadıkça Eğitim*, 74-75, s.49-52.
- Şat, D., 2010. İlköğretim 7. Sınıf MEB Fen ve Teknoloji Dersi Ders, Öğrenci Çalışma Ve Öğretmen Kılavuz Kitaplarının İncelenmesi (İstanbul, Ümraniye, Çekmeköy ve Sancaktepe ilçeleri Örneği). Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 259s.
- Şirin, E.T., 2012. Sosyal Bilgiler Eğitiminde Kullanılan Ders, Öğrenci Çalışma Ve Öğretmen Kılavuz Kitaplarındaki Etkinliklerin İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 227s.
- Tebliğler Dergisi, 2000. Milli Eğitim Bakanlığı, 2518 Sayılı, URL (erişim tarihi: 12.19.2014). www.tebligler.meb.gov.tr.
- TTK, 2005. Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Fen ve Teknoloji Programı. Talim Terbiye Kurulu, URL (erişim tarihi: 23.12.2014) <http://www.meb.gov.tr>.
- TTKB., 2006. İlköğretim Fen ve Teknoloji Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu 6, 7 ve 8. Sınıflar. Devlet Kitapları Müdürlüğü, Ankara, 83s.
- Ünal, S., 2003. Lise 1 ve 3 Öğrencilerinin Kimyasal Bağlar Konusundaki Kavramları Anlama Seviyelerinin Karşılaştırılması, Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Trabzon,
- Yıldırım, A., Şimşek,H., 2008. Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri Seçkin Yayıncılık, Ankara, 366s.

- Yıldırım, A.F., 2006. İlköğretim İkinci Sınıf Türkçe Ders Ve Öğrenci Çalışma Kitaplarındaki Kelime Öğretim Teknikleri Üzerine Bir İnceleme, Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu, 297s.
- Yıldırım, F., 2014. 8. Sınıf T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Dersi Öğrenci Çalışma Kitabı Hakkında Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Görüşlerinin Değerlendirilmesi. Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Tokat, 106s.
- YÖK, 1997. Milli Eğitimi Geliştirme Projesi Kitapları. Öğretim Elemanı Kılavuzu Ünite 15. URL (erişim tarihi: 14.12.2014) <http://yok.gov.tr/egitim/ogretmen/kitaplar/ilkfen/ogrt/oaday15.doc>.
- YÖK/Dünya Bankası, 1997. Fizik Öğretimi, Milli Eğitimi Geliştirme Projesi Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi, Ankara, URL (erişim tarihi: 18.12.2014). <http://www.hskizilcik.com/fizik/egitim/FizikOgretimi.pdf>

EKLER

Ek-1. Taslak Ders Kitaplarını Değerlendirme Ölçeği

Taslak ders kitabı aşağıdaki dört kriter için ayrı ayrı 3 (çok iyi), 2 (iyi) ve 0 (iyi değil) puanları verilerek değerlendirilir.

Değerlendirme Kriteri	0 (iyi değil)	2 (iyi)	3 (çok iyi)
A. İçeriğin Anayasa ve Kanunlara Uygunluğu	Anayasa, kanunlar ve ilgili diğer mevzuata açıkça muhalefet ve aykırılık teşkil eden içerik ve öğeler var. İnsan haklarına aykırı, ayrımcılık ve önyargı niteliği taşıyan ifadeler var.	Anayasa, kanunlar ve ilgili diğer mevzuata açıkça muhalefet ve aykırılık olmamakla birlikte, eşitlik, insan hakları ve toplumsal kesimleri temsil açısından iyileştirilebilir.	Eşitlik ilkesine uygun, temel insan hak ve özgürlüklerini destekleyen, toplumsal kesimleri eşit ve önyargısız olarak temsil eden bir yaklaşım var.
B. İçeriğin Bilimsel Olarak Yeterliliği	Bilimsel olarak yanlış ve hatalı bilgiler var. İçerik bilimsel olarak genel kabul gören kaynaklara dayalı değil. Görüş/kanaat ile bilimsel bilgi ayrımı yapılmamış.	Bilimsel olarak yanlış ve hatalı bilgi bulunmamakla birlikte, bilimsel içerik geliştirilebilir, içeriğin oluşturulmasında öncelikli ve önemli bazı kaynaklardan yararlanılabilir.	Bilimsel olarak hatalı ya da eksik bilgi yoktur. İçerik önemli ve öncelikli kaynaklara dayandırılarak oluşturulmuş.
C. İçeriğin Eğitim ve Öğretim Programının Kazanımlarını Gerçekleştirme Yeterliliği	En az bir kazanım tamamıyla karşılanmamış ve/veya birden fazla kazanımda telafi edilemeyecek derecede eksik/hatalı/yanlış içerik var.	Tüm kazanımlar karşılanmış olmakla birlikte, bazı kazanımlarda telafi edilebilir, düzeltilebilir nitelikte iyileştirmeye ihtiyaç var.	Tüm kazanımlar eksiksiz olarak karşılanmış.
Ç. Görsel Tasarımın ve İçerik Tasarımının, Öğrenmeyi Destekleyecek Nitelikte Olması ve Öğrencilerin Gelişim Özelliklerine Uygunluğu	Görsel tasarım ve içerik tasarımı, öğrenmeyi destekleyecek nitelikte ve öğrencilerin gelişim özelliklerine uygun değildir. Tasarımda özgünlük yoktur. Örneğin internet ya da başka kaynaklardan kes-yapıştır niteliğinde görseller kullanılmış.	Görsel tasarım ve içerik tasarımı, öğrenmeyi destekleyecek nitelikte ve öğrencilerin gelişim özelliklerine uygun olmakla birlikte, bazı tasarım öğelerinin geliştirilmesi gerekir.	Görsel tasarım ve içerik tasarımı, öğrenmeyi destekleyecek nitelikte, öğrencilerin gelişim özelliklerine uygun ve eksiksiz olarak düzenlenmiş.

Z-kitaplarda yukarıda ifade edilen kriterlere ek olarak, zenginleştirilmiş içeriklerin kazanımları desteklemesi ve kazanımlara uygunluğu bakımından da değerlendirme yapılır.

Değerlendirme Kriteri	0 (iyi değil)	2 (iyi)	3 (çok iyi)
Zenginleştirilmiş İçeriklerin Kazanımları Desteklemesi ve Kazanımlara Uygunluğu	Zenginleştirme yüzeyseldir ve kazanımları destekler nitelikte değildir. Teknik olarak pedagojik değerini azaltan eksikler/hatalar var.	Zenginleştirilmiş içerikler kazanımları destekler nitelikte ve kazanımlara uygun olmakla birlikte, bazı zenginleştirme öğeleri kazanımları daha iyi destekleyecek şekilde geliştirilebilir.	Zenginleştirilmiş içerikler kazanımları destekler nitelikte ve kazanımlara uygun olarak tasarlanmış, eksiksiz olarak düzenlenmiş.

EK-2. Araştırma Yapılan Okullar

Sıra no	İlçenin adı	Okul adı
1	Onikişubat	Serhan Çalık Ortaokulu
2	Onikişubat	Zekeriya Tanrıverdi İmam hatip oartaokulu
3	Onikişubat	Kahramanmaraş ortaokulu
4	Onikişubat	Sergentepe Ortaokulu
5	Onikişubat	Ömer Faruk Arıkan Ortaokulu
6	Dulkadiroğlu	Muallim Hayrullah Efendi Ortaokulu
7	Dulkadiroğlu	Cahit Zarif Ortaokulu
8	Onikişubat	Osman Gazi Ortaokulu
9	Onikişubat	Yunus Emre Ortaokulu
10	Onikişubat	AlaaddinÖzdenören Yatılı Bölge Ortaokulu
11	Onikişubat	Kürtül Ortaokulu
12	Onikişubat	Kürtül Celili Ortaokulu
13	Dulkadiroğlu	Deniz Bitmiş Ortaokulu
14	Onikişubat	Üngüt Ortaokulu
15	Onikişubat	Bulutoğlu Şehit İrfan Karabıçak Ortaokulu
16	Onikişubat	Hasancıklı Erkunt Traktörler Ortaokulu
17	Onikişubat	Zeki Karakız Ortaokulu
18	Onikişubat	Türk Telekom Ortaokulu
19	Onikişubat	Gazi Ortaokulu
20	Dulkadiroğlu	Beşenli Ortaokulu
21	Dulkadiroğlu	80.Yıl Ortaokulu
22	Onikişubat	Akçakoyunlu Ortaokulu
23	Dulkadiroğlu	Özel İdare imam hatip ortaokulu
24	Dulkadiroğlu	Doğukent Ortaokulu
25	Onikişubat	Tekir Ortaokulu
26	Dulkadiroğlu	5.Nisan Ortaokulu
27	Dulkadiroğlu	Bağlarbaşı imam hatip ortaokulu
28	Onikişubat	Hürriyet yatılı bölge ortaokulu
29	Dulkadiroğlu	Yavuz selim ortaokulu
30	Onikişubat	Şahinkayası Ortaokulu
31	Onikişubat	Köseli Ortaokulu
32	Dulkadiroğlu	23.Nisan Ortaokulu
33	Dulkadiroğlu	Kurtuluş İmam hatip Ortaokulu
34	Dulkadiroğlu	Ayaklıcaoluk ortaokulu

Ek-3

ÖĞRENCİ ÇALIŞMA KİTABI KULLANIM DURUMU DEĞERLENDİRME

ANKETİ

(Öğretmen Anketi)

Değerli Öğretmenler;

Bu anket, Fen ve Teknoloji dersi, “Öğrenci Çalışma Kitapları” hakkındaki görüşlerinizi almak ve uygulamada karşılaşılan güçlükleri ortaya koymak amacıyla hazırlanmıştır. Vereceğiniz cevaplar, bilimsel bir araştırmada kullanılacaktır. Cevaplarınız, araştırmanın amacına ulaşması ve sonuçları bakımından büyük önem arz etmektedir.

Anket üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde, kişisel bilgilerinizle ilgili sorular; ikinci bölümde, çalışma kitaplarıyla ilgili, işaretleme yaparak cevaplayacağınız sorular; üçüncü bölümde ise, yazılı olarak cevaplayacağınız sorular yer almaktadır. Ankete adınızı ve soyadınızı yazmanıza gerek yoktur.

Araştırmanın amacına ulaşabilmesi için, lütfen her maddeyi dikkatle okuyunuz ve uygun bulduğunuz seçeneği işaretleyiniz. Cevapsız soru bırakmamaya özen gösteriniz.

Araştırmaya katkılarınız için şimdiden teşekkür ederim.

FETULLAH İNCE

KSÜ Fen Bilimleri Enstitüsü

Fen Bilgisi Eğitimi Anabilim Dalı

Yüksek Lisans Öğrencisi

1.BÖLÜM

Cinsiyetiniz : Bayan () Erkek ()

Yaşınız :

Eğitim Durumunuz : Ön Lisans () Lisans () Yüksek Lisans () Doktora ()

Görevdeki Kıdem Yılıınız :

2.BÖLÜM : (Görüşünüze uygun olan kutucuğa " X " işaretini kullanarak işaretleyiniz)

İFADELER	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Orta Derecede Katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1) Çalışma kitabındaki etkinlikleri, öğretmen kılavuz kitapta ki yönlendirmelere göre uyguladım.					
2) Çalışma kitabındaki etkinliklerin, önerilen işleniş yöntemleri öğrenci merkezli anlayışa uygundur.					
3) Çalışma kitabından ödev olarak verdiğim etkinliklerin yapılıp yapılmadığını kontrol ederim.					
4) Çalışma kitabını yetersiz gördüğüm durumlarda hazırladığım çalışma yapraklarını kullanırım.					
5) Çalışma kitabında yer alan performans görevlerini yaptırıyorum.					
6) Çalışma kitabını, ders kitabında işlenen konulara paralel olarak kullanmaya dikkat ederim.					
7) Öğrenci çalışma kitaplarında dersin kazanımları ile ilgili yeterince etkinlik vardır.					
8) Öğrenci çalışma kitapları görsel düzeyde incelendiğinde öğrencinin ilgisini çekebilecek düzeydedir					
9) Öğrenci çalışma kitabında ki etkinlikler öğrencinin bilişsel gelişim düzeyine uygundur.					
10) Öğrenci çalışma kitaplarında öğrencileri grupla çalışmaya teşvik edecek etkinlikler vardır.					
11) Çalışma kitabındaki etkinlikleri öğrencilerin seviyelerine uyarlamak için gerekiyorsa değişiklik yaparım.					
12) Ödev olarak verilen etkinliklerin kontrolünü yapmaya derse ayrılan süre yeterli değildir.					
13) Konuları yetiştirebilmek için çoğunlukla çalışma kitabındaki etkinlikleri ev ödevi olarak veririm.					
14) Programda derse ayrılan süre, çalışma kitabındaki etkinliklerin uygulanması için yeterlidir.					
15) Öğrenciler çalışma kitabındaki etkinlikleri severek yapar.					
16) Çalışma kitabındaki etkinlikler, öğrenciyi sınıf içinde aktif hale getirir.					
17) Çalışma kitabındaki etkinlikler, öğrencilerin derse olan ilgisini artırır.					
18) Çalışma kitabında yer alan etkinlikler genellikle birbirinin aynısıdır.					
19) Çalışma kitapları, öğretmenin yaratıcılığını sınırlandırır.					
20) Ders kitabı varken ayrı bir çalışma kitabı gereksizdir.					
21) Çalışma kitabındaki etkinlikler, öğrenilenlerin kalıcılığını artırır.					
22) Çalışma kitabındaki etkinlikler, öğrencileri araştırma yapmaya yönlendirir.					
23) Çalışma kitabındaki etkinlikler dersin kazanımlarının gerçekleştirilmesinde öğretmene yardımcı olur.					
24) Çalışma kitabındaki etkinlikler, öğrencilere üst düzey düşünme becerileri kazandırır.					
25) Çalışma kitabındaki etkinlikler, programın hedeflediği kazanımları karşılayacak yeterliliktedir.					

26) Çalışma kitabındaki etkinlikler, öğrencilerin derste öğrendikleri teorik bilgileri, beceriye dönüştürmesine yardım eder.					
27) Öğrencilerin, çalışma kitabında yer alan “öz değerlendirme” etkinliklerini yapmalarına rehberlik ederim.					
28) Ödev olarak verilen etkinliklerin kontrolünü yaparken, öğrencilere dönüt veririm.					
29) Çalışma kitabındaki etkinlikler, öğrencilerin ön bilgileri ile yeni bilgilerini ilişkilendirmelerine yardımcı olur.					
30) Çalışma kitabındaki etkinlikler, çevre şartlarına uyarlanabilecek esnek bir yapıya sahiptir.					
31) Öğretmen kılavuz kitabı, çalışma kitabının nasıl kullanılacağı konusunda öğretmenlere yeterli rehberlik eder.					
32) Çalışma kitaplarındaki etkinlikler, öğrencilerin ön bilgilerini ortaya çıkararak onları yeni konuya hazırlar.					
33) Çalışma kitabındaki etkinliklerde, öğrencilerin bireysel farklılıkları dikkate alınmıştır.					
34) Çalışma kitabındaki etkinlikler, öğrencilerin yaş ve sınıf seviyesine uygundur.					
35) Çalışma kitapları, farklı sosyo-ekonomik düzeydeki öğrencilere hitap edecek biçimde düzenlenmiş etkinlikler içerir.					
36) Çalışma kitapları öğrencilerin yaşamlarında karşılaşılabilecekleri problem durumlarını temsil eden etkinlikler içerir.					
37) Bazı etkinliklerde kullanılan malzemeler sınıf seviyesine uygun olarak öğrencinin ulaşabileceği türdendir.					

3.BÖLÜM:

(Lütfen aşağıdaki soruların cevabını verilen boşluğa yazınız).

1) Çalışma kitaplarını kullanırken karşılaştığınız başlıca güçlükler nelerdir?

2) Çalışma kitaplarının daha verimli ve etkili kullanılması için neler önerirsiniz?

EK-4**ÖĞRENCİ ÇALIŞMA KİTABI KULLANIM DURUMU DEĞERLENDİRME
ANKETİ
(ÖĞRENCİ ANKETİ)**

Sevgili Öğrenciler;

Bu anket Fen ve Teknoloji dersi," Öğrenci Çalışma Kitaplarının kullanılma durumları" hakkında görüşlerinizi almak amacıyla hazırlanmıştır. Vereceğiniz cevaplar, bilimsel bir araştırmada kullanılacaktır. Sizlerin sorulara vereceği samimi cevaplar, araştırmanın amacına ulaşması ve sonuçları bakımından çok önemlidir.

Ankete adınızı ve soyadınızı yazmanıza gerek yoktur. Lütfen cevapsız soru bırakmayınız. Samimi cevaplarınız ve katılımınız için şimdiden teşekkür ederim.

FETULLAH İNCE

KSÜ Fen Bilimleri Enstitüsü
Fen Bilgisi Eğitimi Anabilim Dalı
Yüksek Lisans Öğrencisi

1.BÖLÜM

Cinsiyetiniz : Kız () Erkek ()
Sınıfınız : 6 () 7 () 8 ()

2.BÖLÜM : (Görüşünüze uygun olan kutucuğa " X " işaretini kullanarak işaretleyiniz)

İFADELER	EVET	HAYIR	KISMEN
1) Fen ve Teknoloji derslerini işlerken, çalışma kitabındaki etkinlikleri yaparız.			
2) Çalışma kitabındaki etkinlikleri daha çok ev ödevi olarak yaparız.			
3) Çalışma kitabını kullandığımız dersler daha zevkli geçer.			
4) Çalışma kitabındaki etkinlikler derse katılmamızı sağlar.			
5) Çalışma kitabında yer alan “öz değerlendirme” etkinliklerini yaparım.			
6) Çalışma kitabındaki öz değerlendirme etkinlikleriyle neleri öğrenip öğrenmediğimi kontrol ederim.			
7) Çalışma kitabında yer alan performans görevlerini yaparım.			

8) Çalışma kitabındaki etkinlikler, beni araştırma yapmaya yönlendirir.			
9) Fen ve Teknoloji dersi öğretmenimiz, çalışma kitabından ödev olarak verdiği etkinliklerin yapılıp yapılmadığını kontrol eder.			
10) Çalışma kitabındaki etkinlikleri yaparken zorlanırım.			
11) Çalışma kitabındaki etkinlikleri yaparken sıkılırım.			
12) Çalışma kitabındaki etkinlikleri yaparken, yardıma ihtiyaç duyarım.			
13) Çalışma kitabındaki etkinlikler başarıyı artırır.			
14) Çalışma kitabındaki etkinlikler, derse olan ilgimi artırır.			
15) Çalışma kitabındaki etkinlikler açık ve anlaşılırdır.			
16) Çalışma kitabındaki etkinlikler birbirine benzerdir.			
17) Çalışma kitabındaki etkinlikler, yaş ve sınıf seviyemize uygundur.			
18) Çalışma kitabındaki etkinlikler, öğrendiklerimizi unutmamamızı sağlar.			
19) Çalışma kitabındaki etkinlikler yaratıcılığımı geliştirir.			
20) Ders kitabı varken ayrı bir çalışma kitabı gereksizdir.			
21) Çalışma kitabından ödev olarak verilen etkinlikleri isteyerek yaparım.			
22) Çalışma kitabındaki açıklamalarda tam olarak ne yapmamız istendiği anlaşılmıyor.			

Fen ve teknoloji dersi çalışma kitaplarıyla ilgili söylemek istediğiniz başka bir şey varsa lütfen aşağıdaki boşluğa yazınız.

EK-5. Öğretmen Mülakat Formu

ORTAOKUL FEN VE TEKNOLOJİ EĞİTİMİNDE KULLANILAN ÇALIŞMA KİTAPLARININ KULLANIMINA İLİŞKİN ÖĞRETMENLERİN GÖRÜŞLERİNİ BELİRLEME MÜLAKAT FORMU

Değerli Meslektaşım;

Fen ve Teknoloji eğitiminde kullanılan çalışma kitaplarının kullanımıyla ilgili görüş ve düşüncelerinizi belirlemek amacıyla bir mülakat formu geliştirilmiştir. Mülakat sorularına vereceğiniz cevaplardan elde edilen veriler tamamen bilimsel amaçlı olarak kullanılacak olup isimleriniz araştırmacı tarafından saklı tutulacaktır. Mülakat sonuçlarının sağlıklı olabilmesi için soruları samimi ve doğru olarak yanıtlamanız gerekmektedir. İlgi ve değerli bilgileriniz için teşekkür ederim.

Fetullah İNCE

KSÜ Fen Bilimleri Enstitüsü

İlköğretim Fen Bilgisi Eğitimi Anabilim Dalı

Yüksek Lisans Öğrencisi

MÜLAKAT SORULARI

- 1) Fen ve Teknoloji dersi çalışma kitaplarının derste kullanımı açısından genel olarak nasıl değerlendiriyorsunuz?
 - a. Fen ve Teknoloji dersinde kullanılan çalışma kitaplarının kullanımıyla ilgili karşılaştığınız güçlükler nelerdir?
 - b. Çalışma kitaplarının ders içinde kullanımın yararları nelerdir?
- 2) Çalışma kitaplarındaki etkinliklerin aktif öğrenmeyi sağlamadaki rolü hakkında neler söyleyebilirsiniz?
- 3) Çalışma kitaplarının eksik bulduğunuz yönleri var mı? Varsa bunlar nelerdir?
- 4) Çalışma kitabındaki etkinliklerle işlediğiniz dersin, etkinlik yaptırmadığınız derslere göre farkı var mı? Bunlar nelerdir?
- 5) Öğrencileriniz etkinlikleri severek ve isteyerek mi yapıyor?
- 6) Çalışma kitaplarının etkililiğini artırmak için neler önerirsiniz?

Ek-9. Valilik İzni

T.C.
KAHRAMANMARAŞ VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

26/05/2014

Sayı : 35776031/605/2100906
Konu: Anket Uygulaması (Fetullah İNCE
ve Fetullah ÖZDEMİR)

KAHRAMANMARAŞ SÜTÇÜ İMAM ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Fen Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü)
KAHRAMANMARAŞ

İlgi: a) 16/05/2014 tarihli ve 87285454/302.99/2413 sayılı yazı.

b) Millî Eğitim Bakanlığı Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü'nün 07/03/2012 tarihli ve B.08.0.YET.00.20.00.0-3616 sayılı Araştırma Yarışma ve Sosyal Etkinlik İzinleri hakkındaki 2012/13 nolu Genelge.

Üniversiteniz Fen Bilimleri Enstitüsü Fen Bilgisi Eğitimi Ana Bilim Dalı yüksek lisans öğrencileri Fetullah İNCE'nin "Ortaokul Fen ve Teknoloji Dersinde Öğrenci Çalışma Kitaplarının Kullanımına İlişkin - Öğretmen - Öğrenci Görüşleri ve Öğrenci Çalışma Kitabı Kullanımının Öğrencilerin Fen Tutumuna Etkisi" ve Fetullah ÖZDEMİR'in "4+4+4 Yeni Eğitim Sisteminde Fen ve Teknoloji Derslerinde Sınıf ve Branş Öğretmen Farklılığının Öğrenci Başarısı Üzerindeki Etkileri" konulu anket çalışmalarını, ilimiz Onikişubat ve Dulkadiroğlu İlçesinde görev yapan Fen Bilgisi öğretmenlerine ve öğrencilere, 2013-2014 Eğitim Öğretim Yılında eğitimi öğretimi aksatmamak kaydıyla uygulanması Müdürlüğümüz Araştırma Değerlendirme Komisyonu tarafından uygun görülmüştür.

Söz konusu anket çalışması sonucunun, Müdürlüğümüze CD ortamında gönderilmesini arz ederim.

TARİH	02.06.14
SAYI	8639
YERİ	

Fen Bil. Enst. M.
02.06.14

M

Mesut ALKAN
Millî Eğitim Müdürü

Sn. 2. ÖZDEMİR

EKLER:

- 1- Araştırma Değerlendirme Formu (2 adet)
- 2-Taahhütname Tutanağı (4 adet)

7616
Araştırma Değerlendirme Komisyonu Başkanı
Sunay ÖZKAN
Memur

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5 inci maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.
Evrak teyidi <http://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 241f-14cc-3b2b-b25d-a304 kodu ile yapılabilir.

Yenişehir Mahallesi Cahit Zarifoğlu Caddesi
46100/ KAHRAMANMARAŞ
e-posta: strateji46@meb.gov.tr

Ayrıntılı bilgi için: Ramazan KÖSE (Teknisyen)
Tel: 0 344 223 50 17 Dahili: 204
Faks: 0 344 223 54 63

ÖZ GEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı, soyadı : Fetullah İNCE
Uyruğu : T.C.
Doğum tarihi ve yeri : 01.08.1985 KAHRAMANMARAŞ
Medeni hali : Evli
Cep Telefon : 0 (506) 268 24 70
e-posta : fetullahince1985@gmail.com

Eğitim

Derece	Eğitim Birimi	Mezuniyet tarihi
Yüksek lisans	KSÜ /İlköğretim Fen Bilgisi Eğitimi	2015
Lisans	YYÜ/ İlköğretim Fen Bilgisi Öğretmenliği	2007
Lise	Çukurova Elektrik Anadolu Lisesi	2003

İş Deneyimi

Yıl	Yer	Görev
2007-...	MEB	Fen Bilimleri Öğretmeni

Yabancı Dil

İngilizce

Yayınlar

1. 5.Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi Bildiri (Fen Öğretiminde Çalışma Kitaplarının Kullanımının Öğretmen Görüşleri Doğrultusunda Analizi)

Hobiler

Doğa bilimleri, Basketbol, Yüzme